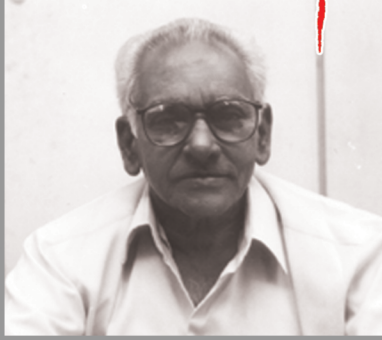

కమ్యూనిస్టుగా నా అనుభవం

అల్లూరు సత్యనారాయణ

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

కమ్యూనిస్టుగా నా అనుభవాలు

అల్లూరు సత్యనారాయణ

కమ్యూనిస్టుగా నా అనుభవాలు

అల్లూరు సత్యనారాయణ

ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్

ఎమ్‌హెచ్ భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్, ఆర్‌టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర

హైదరాబాద్ -20, ఫోన్ : 040 - 27660013

96828

ప్రచురణ సంఖ్య : 1314

ప్రథమ ముద్రణ : జనవరి, 2014

వెల : ₹ 45/-

ప్రతులకు

ప్రజాశక్తి బుక్‌షాస్

ఎమ్‌హెచ్ భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్, ఆర్‌టిసి కళ్యాణ మండపం దగ్గర

హైదరాబాద్-20. ఫోన్ : 27660013

బ్రాంచీలు

హైదరాబాద్, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, ఖమ్మం,

హన్మకొండ, నల్గొండ, గుంటూరు, ఒంగోలు, కరీంనగర్

ముద్రణ

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, హైదరాబాద్

website : www.psbh.in

విషయసూచిక

ముందుమాట	7
1. నా బాల్యం, మా ఊరు, ప్రాంతం	11
2. నా రాజకీయ జీవితం	15
3. 1948-51 కాలంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీపై, ప్రజా ఉద్యమాలపై కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ దమనకాండ	19
4. విజయవాడ రైతు మహాసభ అనుభవం.....	25
5. మా కుటుంబం, పిల్లలు	27
6. పార్టీ నిర్మాణంలో కొన్ని అనుభవాలు	33
చిత్రమాలిక	44
7. రాష్ట్ర వ్యాపిత అనుభవాలు	54
8. సంఘీభావ ఉద్యమాలు - పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో కొన్ని ప్రత్యేకతలు	59

9. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో వర్గ, ప్రజాసంఘాలు.....	62
10. పలు మహాసభలకు అతిధ్యమిచ్చిన జిల్లా	75
11. దేశంలోనే అతి పెద్ద మంచినీటి సరస్సు కొల్లేరు	79
12. ఉద్ధరాజు రామం మెమోరియల్ ట్రస్టు.....	82
13. నా చైనా పర్యటన	87
14. స్నేహ వేదిక ఏర్పాటు	89
15. అపూర్వమైన శిల్ప కళా ఖండాలు, చారిత్రాత్మక ప్రాంతాల సందర్శన	91
ఏడు దశాబ్దాల సింహావలోకనం	94

ముందుమాట

స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో భాగస్వాములైన తొలితరం నాయకుల్లో అల్లూరు సత్యనారాయణగారు ఒకరు. ఆ తరం కార్యకర్తల్లో వుండే నిరాడంబరత, నమ్రత, అంకితభావం, నిబద్ధత అల్లూరు గారిలోనూ మనకు నిండుగా కనిపిస్తాయి. ఈ అనుభవాలను ప్రత్యక్షంగా చవిచూడని మాతరం, నేటి యువతరం తప్పకుండా తెలుసుకోవాల్సిన అంశాలనేకం ఈ చిరుపాత్రంలో నిక్షిప్తం చేశారాయన. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం సందర్భంగా ఆయన రాజకీయాల పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. ఆ వెనువెంటనే కొద్ది రోజులలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. పార్టీపై దుష్ప్రచారం చేసే కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేకులకు ఈ ఘటన చెంపపెట్టు లాంటిది. క్విట్ ఇండియా సందర్భంగా కమ్యూనిస్టులు దేశద్రోహానికి పాల్పడ్డారని, ఇప్పటికీ తప్పుడు ప్రచారం చేస్తుంటారు. అదే నిజమైతే ఇదే కాలంలో అల్లూరు లాంటి అనేక మంది ఉత్తమ కార్యకర్తలు, దేశభక్తులు పార్టీ పట్ల ఆకర్షితులయ్యేవారే కాదు. అందునా ఆయన ఒక కాంగ్రెసు కుటుంబం నుండి వచ్చారు. కమ్యూనిస్టులు నాడు దేశద్రోహానికే పాల్పడి వుంటే అల్లూరు పార్టీవైపు రావడాన్ని వారి కుటుంబం హర్షించి ఉండేదే కాదు. తద్దీన్నంగా వారు ఆయనకు అన్ని విధాలా తోడ్పడ్డారు. చివరకు తన వాటా ఆస్తిని అమ్ముకోడానికి, దాన్ని పార్టీపరం చేయడానికి కూడా అంగీకరించారు. ఇంతకన్నా త్యాగం, దేశభక్తి ఇంకేముంటుంది. విద్యార్థిగా చదువు పూర్తి చేయలేకపోయానేనన్న బాధ ఆయనలో కొద్దిగా కనిపించినా అంతకన్నా మంచి మార్గాన్ని తన జీవితానికి ఎంచుకున్నందుకు ఆయనలో గర్వం తొణికిసలాడుతుంటోంది. పార్టీ అప్పగించిన ప్రతి పనినీ క్రమశిక్షణతో అమలు చేయడం ఆయన నుంచి నేర్చుకోవాల్సిన ముఖ్యమైన

అనుభవం. దాని పర్యవసానాలు నిర్బంధం కావచ్చు, అజ్ఞాతవాసం కావచ్చు.. దేన్నయినా భరించడానికి సిద్ధపడే ఆయన ఉద్యమబాట పట్టారు. ఎన్ని అవాంతరాలు వచ్చినా పట్టుకున్న బాటను వదలకుండా ప్రయాణం సాగిస్తూనే ఉన్నారు. ఆయనలోని పట్టుదలకు అది చిహ్నం. పార్టీ చీలిక తర్వాత పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పార్టీ పునరుద్ధరణకు ఉద్దరాజు రామం, ఆర్.యస్. వంటి వారితో కలసి కృషి చేశారు. రెండు చీలికలతో కకావికలమైన కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని తిరిగి ఓనమాలతో దిద్దారు. ఒక పథకం ప్రకారం యువజన, విద్యార్థి కేడర్లపై కేంద్రీకరించి కొత్త నాయకత్వాన్ని జిల్లాకు అందించారు. ఇందులో అల్లూరుగారి కృషి తక్కువది కాదు. హమాలీ, రైస్మిల్లు కార్మికుల ఉద్యమాన్ని జిల్లాతో ప్రారంభించి దానికి రాష్ట్ర రూపం తీసుకురావడంలోనూ అల్లూరు కృషి ఎనలేనిది. మొదట భద్రాచలం, సీతంపేట వంటి ప్రాంతాలకే పరిమితమైన గిరిజనోద్యమాన్ని పోలవరం ప్రాంతానికి విస్తరింపచేయడంలో వచ్చిన అనుభవాలను కూడా ఆయన ఇందులో సోదాహరణంగా వివరించారు. ఈ అనుభవాలను అధ్యయనం చేయడం ఉద్యమ కార్యకర్తలకు ఉపయోగం. తన కృషితో పాటు తన బలహీనతలను, పరిమితులకు కూడా దాపరికం లేకుండా చెప్పుకున్నారు. తద్వారా తన జ్ఞాపకాలకు సమగ్రత చేకూర్చే ప్రయత్నం చేశారు. ఆయన తన కుటుంబ జీవితాన్ని కూడా ఆదర్శంగా తీర్చిదిద్దే ప్రయత్నం చేశారు. తన సోదరునితో పాటు భార్య, బిడ్డలను కూడా కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ కార్యకర్తలుగానో, అభిమానులుగానో మలిచారు. ఇలా కుటుంబ సభ్యులను ప్రోత్సహించడం నాటితరం కమ్యూనిస్టుల్లో ఉత్తమ సంప్రదాయంగా చూస్తాం. దాన్ని ఈ తరం కూడా చూసి నేర్చుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. మరీ ముఖ్యంగా సరళీకరణ ఆర్థిక విధానాలు వచ్చాక డబ్బు చుట్టూ వ్యక్తి, వ్యక్తి చుట్టూ సమాజం తిరిగే వాతావరణం ఏర్పడింది. వినిమయదారీ సంస్కృతిలో కమ్యూనిస్టు కుటుంబాలు కూడా కొట్టుకుపోవడం చూస్తున్నాం. మార్కెట్ మహమ్మారికి ఎందరు కమ్యూనిస్టులు బలికాలేదు? ఈ గాలిని ఎదుర్కొని నిలబడాలంటే ఎంతో చైతన్యం కావాలి. నాడు నిర్బంధాలెదుర్కొని, ఆస్తుల్ని అమ్ముకొని పార్టీ కోసం త్యాగాలు చేస్తే ఇప్పుడు ఎదురొచ్చే అవకాశాలను వదులుకోవడం కూడా త్యాగమవుతోంది. సామాజిక మార్పుకోసం అనేక ప్రతిబంధకాలను తట్టుకొని నిలబడటమే కాకుండా అనేక అంశాల్లో ఇతరులకు ఆదర్శంగా ఉండటం కమ్యూనిస్టులకే సాధ్యం.

ఆతిథ్యానికి గోదావరి జిల్లాలు పెట్టింది పేరు. అనేక సందర్భాలలో ఆ జిల్లాలు పర్యటించినప్పుడు నాకు స్వయంగా అనుభవం. అది పార్టీ సమావేశాల్లో, మహాసభల్లో కూడా వెల్లడవుతుంటుంది. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పార్టీ, ప్రజాసంఘాల రాష్ట్ర మహాసభలు అనేకం జరిగాయి. అఖిల భారత ప్రజా సంఘాల సమావేశాలూ అక్కడ జరిగాయి. పాలకొల్లు ప్లీనం ఇందులో ప్రసిద్ధి చెందింది. తాజాగా భీమవరంలో జరిగిన రాష్ట్ర రైతుమహాసభల్లో నేనూ పాల్గొనడం తటస్థించింది. ఆయా సందర్భాలలో ప్రతినిధులు మెచ్చే విధంగా ఆతిథ్యం ఇచ్చి మన్ననలను పొందిన ఘనత ఈ జిల్లాకుంది. అదే సంప్రదాయం అల్లూరుగారిలోనూ, వారి కుటుంబ సభ్యుల్లోనూ మనకు కనిపిస్తుంది. నేను డివైయఫ్ఐ రాష్ట్ర కార్యదర్శిగా ఉన్న సందర్భంలోనూ, ఆ తర్వాత రైతుసంఘం కార్యదర్శిగా పలు సందర్భాలలో ఆ జిల్లా సందర్శించాను. అల్లూరు, ఆర్.యస్. లాంటి వారు ఆత్మీయంగా స్వాగతించే తీరు మనలను మరచిపోనివ్వదు. అల్లూరుగారు రాష్ట్ర కేంద్రానికి వచ్చాక పలు కార్యక్రమాల సందర్భంగా ఆయనతో కలసి పనిచేశాను. అందులో ముఖ్యమైంది ఉద్దరాజు రామం ట్రస్టు అనుబంధం. ఆదర్శవంతమైన నాయకులు ఉద్దరాజు రామం. ఆయన స్మారకార్ధం పెట్టిన ట్రస్టులో ఉండి పనిచేయడం మరపురాని అనుభూతే.

2007 తర్వాత అమెరికాలో ఆరంభమైన ఆర్థిక సంక్షోభం నేడు ప్రపంచాన్నంతా చుట్టుముడుతోంది. నిన్నటి వరకు భారతదేశం ఇందుకు మినహాయింపనుకున్నారు. కాని అది ఇప్పుడు మన ముంగిట్లోకి వచ్చింది. నిరుద్యోగం, దారిద్ర్యం పెరుగుతోంది. ప్రాంతీయ, వర్గ, లింగ, కుల అంతరాలు పెరుగుతున్నాయి. ఐటీపై ఆశలు తగ్గిపోతున్నాయి. రియల్ ఎస్టేట్ సన్నగిల్లుతోంది. పెద్దపెద్ద కార్పొరేట్ కంపెనీలే వణికి పోతున్నాయి. ఈ స్థితిలో ఆస్థిరత, అభద్రతా భావం పెరిగిపోతోంది. మరల సంక్షేమ కార్యక్రమాలపైనా, ప్రభుత్వరంగం పైనా దృష్టి మళ్ళుతోంది. యువతలో కొత్తభావాలకు చోటు కనిపిస్తోంది. ఇప్పటివరకు వారిని రాజకీయాలకు దూరంగా ఉంచారు. డబ్బు సంపాదించడమే సమర్థతకు చిహ్నంగా చూపారు. దానికి అవకాశాలు తగ్గిపోయేకొద్దీ ప్రత్యామ్నాయాల వైపు యువత దృష్టి మళ్ళుతోంది. దీన్ని సొమ్ము చేసుకునేందుకు

అభివృద్ధి నిరోధక శక్తులు గుంటకాడ నక్కల్లా కాచుకు కూర్చున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం పురోగమించడానికి అవకాశాలు పెరుగుతున్నాయి. సోషలిజం పట్ల విశ్వాసం, నమ్మకం పెరుగుతోంది. లాటిన్ అమెరికా పరిణామాలు యువతను ఆకర్షిస్తున్నాయి. చేగువేరా, భగత్ సింగ్ లు యువతకు స్ఫూర్తి చిహ్నాలుగా మారారు. అల్లారుగారి లాంటి వారు యువకులుగా వుండి కన్న కలలు నెరవేరేందుకు మార్గం సుగమమవుతోంది. కొత్తగాలులు వీస్తున్నాయి. కొత్త ఆలోచనలు మొగ్గుతొడుగుతున్నాయి. పాత తరం దగ్గర ఏముందిలే అని నిర్లక్ష్యం చేయకుండా నేర్చుకుంటే భవిష్యత్తుకు బాటలు వేసుకోవచ్చు. వారి ప్రతి అనుభవం రానున్న ఉద్యమాలకు వేగుచుక్కల్లా పనిచేస్తాయి. పురోగమనవాదులంతా తప్పకుండా చదవాల్సిన అనుభవాల సారం “కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో నా అనుభవాలు-జ్ఞాపకాలు.” దీన్ని మనకు అందించిన అల్లారు సత్యనారాయణగారిని అభినందిస్తున్నాను.

- వి. శ్రీనివాసరావు

1-08-2012

నా బాల్యం, మా ఊరు, ప్రాంతం

మాది భూస్వామ్య కుటుంబం. నా తండ్రి అల్లూరు రామరాజుకు సుమారు 100 ఎకరాలు భూమి వుండేది. మా గ్రామం సఖినేటిపల్లి (తూర్పుగోదావరి జిల్లా, సఖినేటిపల్లి మండలం, గోదావరి తీరాన వుంది). మా గ్రామంలో మా తండ్రిది రెండవ పెద్ద భూస్వామ్య కుటుంబం. కాని నిరంకుశ పెత్తందారుకాదు. తమ వ్యవసాయం తాము చేసుకుంటూ గౌరవంగా జీవిస్తూ వచ్చేవారు. మా తండ్రిగారికి కాంగ్రెస్ భావాలు ఉండేవి. మేము ఐదుగురు అన్నదమ్ములు, ఇద్దరు తోబుట్టువులు. నాకు ఐదు సంవత్సరాలు వచ్చాక నన్ను మా గ్రామంలోని ప్రాథమిక పాఠశాలలో చేర్పించారు. 5వ తరగతి వరకు చదివాను. మల్కీపురంలో 6వ తరగతి చదివాను. ఆ తరువాత నాకు ట్యూషన్ పెట్టించారు. తదనంతరం మా గ్రామ సమీపంలో ఉన్న గోదావరి నది ఆవతల ఒడ్డున ఉన్న నరసాపురం పట్టణంలో తేలరు హైస్కూలులో నన్ను చేర్పించారు. నరసాపురం పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ఉంది. ఆ హైస్కూలులో నేను ఎస్.ఎస్.ఎల్.సి. పూర్తి చేసాను. హైస్కూలు చదువు పూర్తి చేసుకొని భీమవరంలోని దంతులూరి నారాయణరాజు స్థాపించిన వెస్ట్ గోదావరి భీమవరం (డబ్ల్యు.బి) ప్రస్తుత డి.ఎన్.ఆర్. కాలేజీలో ఇంటర్మీడియట్ లో చేరాను. ఆ కాలేజీలో ఇంటర్మీడియట్ చదువు పూర్తి చేసాను.

ఎలిమెంటరీ స్కూలులో చదివిన నా బాల్య దశను గురించి చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. ఆరవ తరగతి మా గ్రామం సమీపంలోని ఉన్న మలికిపురం అప్పరు ప్రైమరీ స్కూలులో చదివాను. మూడు మైక్కు నడచివెళ్ళి ఆరవ తరగతి చదువుకున్నాను. అక్కడ చదువుకునే రోజులలో రెండు, మూడు సంఘటనలు చెబుతాను. చెట్ల గుంపులలో దెయ్యాలు, శక్తి వున్నాయని ప్రచారం ఉంది. అయినా ధైర్యంగా ఉంటే అవి ఏమీ

చెయ్యలేవని, నిర్భయంగా, మనోదైర్యంతో ఉంటే అవి ఏమీ చెయ్యలేవని స్కూలుకు వెళ్తూ వస్తూ ఉండేవాడిని.

గోదావరి నదికి మా గ్రామం ఒకవైపున రెండవ వైపున మా మేనమామ గ్రామం చించినాడ ఉంది. మా మేనమామ గ్రామానికి తరచూ వెళ్ళి వస్తూండేవాడ్ని. ఒకసారి తెల్లవారే సమయంలో మేనమామ ఇంటికి వెళ్ళాలనే ఆశ్రుతతో నావను నడిపేవారు అక్కడ ఎవ్వరు లేకపోవడంతో, నేనే దైర్యం చేసి నది ఒడ్డున ఖాళీగా ఉన్న నావను ఎక్కి అవతల వైపుకు దాటాను. తెడ్లు వగైరా నావకు సంబంధించిన పనిముట్లు లేకపోయినా, ఒట్టి చేతులతో, అరచేతులతో తెడ్లమాదిరిగా నీటిని నెట్టుకుంటూ గోదావరి నది రెండవ తీరానికి చేరాను. గోదావరి నది ఆటుపోటుల సమయంలో వున్నందువల్ల నావ నీటి ప్రవాహంతో పైకిగాని క్రిందవైపుకుగాను వెళ్ళిపోకుండా ఉన్నందువలన నేను నావపై సునాయాసంగా నదిని దాటగల్గాను. నావను వదిలి వెళ్ళడం, గుంజకు కట్టివేయక పోవడం, నావ యజమాని ఇబ్బంది పడి ఉండవచ్చును. తరువాత నేను చాలా పశ్చాత్తాపపడ్డాను.

ఈ సందర్భంలో కొన్ని గ్రామాలు గూర్చి చెప్పాలి. చాలా ఉదాహరణలున్నా, అన్నీ రాయుటకు అవకాశం లేదు. నర్సాపురం మున్సిపల్ టౌన్ లో గల ఒక హరిజనపేట గూర్చి చెప్పాలి. ఆ పేట పేరు పాలపర్తి పేట. ఇది రెండు భాగాలు. 1. పాలపర్తి పేట, 2. బల్లపేట. రెండూ హరిజన పేటలు. ప్రతి కుటుంబం పార్టీ అభిమానులు. నేను ముఖ్యంగా పాలపర్తి పేటలో చాలాకాలం రక్షణ తీసుకొన్నాను. అందరూ నా అసలు పేరు తెలియకుండా కృష్ణమూర్తి అని పిలిచేవారు. మరికొన్నిచోట్ల జగన్నాథం అని మార్చి చెప్పేవారు. ఆ విధంగా అసలు పేరు తెలియకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకున్నాం. ఈ పేటలో పగలు, రాత్రి కూడా ఏ ఇంటికైనా వెళ్ళగలిగే వాడిని. పట్టణం సమీపంలో ఈ రక్షణ బాగా ఉపయోగపడింది. నాతోపాటు మరికొందరు కామ్రేడ్స్ కూడా ఉండేవారు. ఇటువంటి గ్రామాలు జిల్లాలో కొన్ని ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు : మత్స్యపురి పాలెం గ్రామం, మెంటేపూడి గ్రామం. కొన్ని గ్రామాలలో హరిజన, బి.సి. పేటలున్నాయి. కొన్ని గ్రామాలలో అనేక పర్యాయాలు పోలీసు దాడులు జరిగినా జాగ్రత్తగా కాపాడబడేవాళ్ళం.

భౌగోళిక, సామాజిక పరిస్థితులు

మా గ్రామం, మా ప్రాంతం కోనసీమగా ప్రసిద్ధి చెందినది. అక్కడి ప్రదేశాలు గుబురుగా ఎత్తుగా దట్టంగా కొబ్బరి తోటలు, పచ్చటి పంటపొలాలు, అనేక ఫలవృక్షాల తోటలు, అరటి తోటలు, నిమ్మ, దానిమ్మ, పంపర పనస, జీడిమామిడి, సీతాఫలాలు, రాంఫలాలు, లక్ష్మణఫలాలు సముద్రతీరం వెంబడి పైనాపిల్ మొదలైన వాటితో, పంట పొలాలు ఉన్న ప్రదేశం కోనసీమగా పిలువబడుతున్నది. సంవత్సరం పొడువునా ప్రవహించే జీవనది గోదావరి. అది రాజమండ్రి వరకు వచ్చి ధవళేశ్వరం ఆనకట్ట వద్ద విశాలమైననదిగా, చాలా గంభీరంగా ఉంటుంది. రాజమండ్రి నుండి సముద్రతీరం వెంబడి, గోదావరి రెండు పాయలుగా చీలిన ప్రదేశం నుండి ఆ నదులు బంగాళాఖాతంలో కలిసేంత వరకు ఉన్న ప్రాంతమంతా డెల్టా. సారవంతమైన వ్యవసాయ భూమి. ఎటుచూచినా కనుల పండుగ చేసే పర్యావరణం, అందరి హృదయాలను ఆకట్టుకొంటుంది. ఇది ఒక నందనవనంగా ప్రసిద్ధి చెందినది.

మా ప్రాంతం వివిధ వృత్తులు, వివిధ వర్గాలు సమ్మిళితమైన జన సాంద్రత కలిగి ఉన్నది. వీరిలో వ్యవసాయ కార్మికులు అత్యధికంగా ఉన్నారు. ఈ కోనసీమలో కిక్కిరిసిన జనాభాతో గ్రామాలు, పట్టణాలు, పేటలు ఉన్నాయి. వ్యవసాయ కార్మికుల తరువాత చేనేత కార్మికులు, వివిధ తరగతుల రైతాంగం, వివిధ వృత్తులవారు, వివిధ పనులు చేసేవారు, పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్న ప్రాంతం మేము పుట్టి పెరిగిన ప్రదేశం. ఈనాటికి వ్యవసాయ కార్మికులు పేదవర్గాలుగానే ఉన్నారు. వ్యవసాయ కార్మికులలో ఇటీవల చదువుచున్న వారి సంఖ్య పెరిగింది. ఉద్యోగుల సంఖ్య పెరిగింది. ఇతర ప్రాంతాలకు కూడా బ్రతకడానికి వలసలు వెళ్ళుచున్నారు. పెద్ద సంఖ్యలో పారిశ్రామిక పట్టణ ప్రాంతాలకు వలసలు వెళ్ళి జీవిస్తున్నారు. అప్పులు చేసి ఇతర దేశాలకు ముఖ్యంగా అత్యధికులు అరబ్ దేశాలకు (గల్ఫ్) వెళ్ళిపోతున్నారు. అక్కడ సంపాదించుకుని స్వంత ఖర్చులు బాగా తగ్గించుకుని తమ కుటుంబాల పోషణ కోసం, అత్యధిక భాగాన్ని ఇంటికి పంపిస్తున్నారు. కోనసీమ ప్రాంతంలో ఈ వలసలు మరీ ఎక్కువ. చేనేత వస్త్రాలు, పట్టు వస్త్రాలు అతి సున్నితమైనవి. చేనేత వృత్తిదారులు ఆదాయాలు పూర్తిగా కోల్పోయి పెద్ద సంఖ్యలో గృహపనివారుగాను, వ్యవసాయ కార్మికులుగానూ, కొద్ది సంఖ్యలో ఉద్యోగులుగా మరి కొంత మంది చిన్న వ్యాపారస్తులుగా జీవనం సాగిస్తున్నారు. ఇటీవల పారిశ్రామిక పట్టణాలలోనూ, కొన్ని డెల్టా ప్రాంతాలలోనూ, కొన్ని ప్రత్యేక కారణాల వల్ల వారి స్థితిగతులు మారాయి. ఇంటిలో పని చేసే పనివారు, వ్యవసాయ కార్మికుల ఆదాయాలు పెరిగాయి.

ఇటీవల కల్లగీత కార్మికుల సంఖ్య బాగా తగ్గింది. చదువుకున్న వారు, యువకులు ఈ వృత్తి మానివేసి వేరే ఇతర పనులకు వెళ్ళిపోతున్నారు. వ్యవసాయ కార్మికులు కౌలు వ్యవసాయాలు చేసుకొని కొంత మంది తమ ఆదాయాలను పెంచుకోగల్గుతున్నారు. చాలా గౌరవప్రదమైన జీవనం కొనసాగించాలని వారు ఆశిస్తున్నారు. సమాజంలో పరపతి కోసం ప్రాకులాడుచున్నారు.

మత్స్యకారులు పెద్ద సంఖ్యలోనే ఉన్నారు. వారి పరిస్థితి ఏమాత్రం బాగుపడలేదు. సముద్రపు లోతుజలాలకు వేటకు వెళ్ళినా విదేశీ మత్స్యకారులు వారి సరిహద్దులు దాటి మన జలాలలోనికి వస్తున్నారు. దీనితో మన మత్స్యకారులు ఆదాయాలు కోల్పోవలసి వస్తున్నది. ఆధునిక పడవలు, పర్యావరణ కాలుష్యం, పారిశ్రామిక వ్యర్థాలు విచ్చలవిడిగా సముద్ర జలాలలోనికి వదలడం వల్ల అనేక రకాల చేపలు, కొన్ని చేపల జాతులు అంతరించిపోతున్నాయి.

కొద్దిగా చేపల చెరువులు, రొయ్యల చెరువులలో మత్స్యకారుల వేట రేటులు కొంత వరకు పెంచుకోగల్గారు. కొబ్బరి తోటలలో కొబ్బరికాయలు వలీసేవారు, కాయలు కోసేవారు కొంత వరకు తమ ఆదాయాలు పెంచుకోగల్గుతున్నారు. ప్రభుత్వ సహాయం అంతంత మాత్రంగానే ఉంటుంది.

ఇతర చేతివృత్తులవారు, టైలర్లు, చాకలి, మంగలి, కమ్మరి, కుమ్మరి, కొబ్బరి పీచు తీసేవారు, తమ సంఘాల ద్వారా కొద్దిగా జీతాలు పెంచుకోగల్గుతున్నారు. ఆదాయాలు చాలామందికి సరిపోవడం లేదు. రోడ్డు రవాణా సౌకర్యాలు కొంతవరకు అభివృద్ధి చెందాయి. పనికి ఆహార పథకం అందరికి అందటం లేదు. ప్రజలు చాలా ఇబ్బందుల పాలవుతున్నారు.

నా రాజకీయ జీవితం

నరసాపురం హైస్కూలులో విద్యార్థిగా చేరడం వల్ల నా రాజకీయ జీవితానికి మార్గం ఏర్పడింది. 1942 ఆగష్టులో దేశంలోని స్వాతంత్ర్య పోరాటం ముమ్మరంగా కొనసాగుతున్న సమయంలో అందులో భాగంగా 'క్విట్ ఇండియా' ఉద్యమం జరుగుతోంది. బ్రిటిష్ వాళ్ళు భారత భూభాగం నుండి వైదొలగాలి అన్న 'క్విట్ ఇండియా' సమరం గురించి విద్యార్థులుగా మేము కూడా స్పందించి, ఏదో ఒకటి చేయాలన్న ఆవేశంతో నా సహచర విద్యార్థులందరిని తీసుకొని, పోలీసులు కాపలా ఉండగానే వారి కంట పడకుండా ఒకరినొకరిని కాపలా పెట్టుకొని నరసాపురం పట్టణంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో గోడలపై బొగ్గులతో 'క్విట్ ఇండియా' అనే నినాదాలను వ్రాసాం. ఈ పని వల్ల భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం పట్ల మాలో ఉత్తేజం అధికమయింది. నాతోపాటు విద్యార్థిగా ఉన్న రుద్రరాజు సూర్యనారాయణరాజు, రుద్రరాజు సత్యనారాయణరాజు, మీసాల శ్రీరామమూర్తి, మరో ఒకరు, ఇద్దరు కలిసి ఈ జాతీయ ఉద్యమం కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నాము.

ఈ జాతీయ ఉద్యమ ప్రభావంతో, నేను మలికిపురంలో ఆరవ తరగతి చదువుతుండగా, కొందరు విద్యార్థులు ఎర్రజెండాలు చేతపట్టుకొని, కూలీల పాటలు పాడుతూ మలికిపురం గ్రామం ప్రధాన వీధులలో ఒక ఊరేగింపు నిర్వహించారు. రాజకీయ ప్రభావం ఏ మాత్రం తెలియని నేను ఆ ఊరేగింపును చూచి వారందరూ విద్యార్థులనే ఉత్సాహంతో నేను కూడా ఆ ఊరేగింపులో పాల్గొనడం జరిగింది. నా జీవితంలోని మరుపురాని సంఘటన అది. నేను ఎర్రజెండా పట్టుకోవడం అదే మొట్టమొదటిసారి.

ఆ కాలంలో మేము చిన్న వయస్సులో ఉండగా అల్లూరు సీతారామరాజు విప్లవ వీరుడని, బ్రిటిష్ వాళ్ళను తరిమివేయడానికి పోరాడాడని, విల్లంబులతో ఒక పోలీసు రాణా (పోలీసు స్టేషన్)పై దాడి చేసి అదే సమయంలో కొన్ని మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న మరో పోలీసు రాణాపై దాడిచేసేవాడని, అల్లూరు సీతారామరాజుకు మానవాతీతమైన

మంత్రశక్తులు ఉండేవని, ప్రజలు కథలు కథలుగా చెప్పుకునేవారు. ఈ నేపథ్యంలో దేశంలోని వివిధ విప్లవకారుల చరిత్ర ఉన్నటువంటి పుస్తకం సంపాదించాలన్న కోరిక నాకు కలిగింది. అటువంటి పుస్తకాల గురించి ఆరా తీస్తూ వచ్చేవాణ్ణి. హైస్కూలులో చదువుతున్న విద్యార్థి దండు సత్యనారాయణరాజు (దిర్ఘమర్దు దండు సత్యం) ఒకరోజున తాను అటువంటి పుస్తకాన్ని సంపాదించి తీసుకువస్తాను అని చెప్పి హామీ ఇచ్చాడు. ఆ విధంగానే ఆ తర్వాత ఒక పుస్తకం తీసుకువచ్చి మాకు అందచేశారు. అది చదివిన తరువాత నేను, మా మిత్రులం ఎంతో ఉత్తేజాన్ని పొందాం. తరువాత దండు సత్యనారాయణరాజు కమ్యూనిస్టు అని తెలిసింది. ఆయన మేనమామ కమ్యూనిస్టు అని తెలిసింది. మేము సత్యనారాయణరాజుతో సంబంధాలు పెట్టుకున్నాము. క్రమంగా నాలో కమ్యూనిస్టు భావాలు ఏర్పడ్డాయి. నేను, మా మిత్రులం కమ్యూనిస్టు అభిమానులుగా తయారు అయ్యాం. నరసాపురం పట్టణంలో కొందరు కమ్యూనిస్టులతో పరిచయాలు ఏర్పడి బలపడ్డాయి. 'అన్నారీ' అనే కమ్యూనిస్టుకు కట్టెల దుకాణం ఉండేది. కబుర్లు బాగా చెప్పేవాడు. తరచు మేము, మా మిత్రులం అక్కడికి వెళుతూ ఉండేవాళ్ళం. నేను ఫోర్టు ఫారమ్ చదువుతున్న రోజులలో నన్ను పార్టీ సభ్యునిగా తీసుకున్నారు. మిగిలిన నా మిత్రులను కూడా పార్టీలోనికి తీసుకున్నారు. పార్టీ విద్యాశాఖా కమిటీ ఏర్పడింది. నన్ను ఆ పార్టీ శాఖా కార్యదర్శిగా ఎన్నుకున్నారు. ఆ తదనంతరం పట్టణంలోనూ, నరసాపురం తాలూకాలోనూ పార్టీ నాయకులతో సంబంధాలు పెరిగాయి.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో మొదటి పార్టీ శాఖ

కామ్రేడ్ సుందరయ్యగారు 1932 ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొంటుకు వచ్చారు. జిల్లాలోని సత్యాగ్రహంలో పాల్గొంటున్న వారితో సన్నిహిత సంబంధాలు ఏర్పడ్డాయి. వారిలో ఉత్సాహవంతులు, త్యాగశీలురు, కమ్యూనిస్టు భావాలు గల వారిని సెలక్టు చేసుకొని 1934లో భీమవరంలో సమావేశపరిచారు. ప్రథమ పార్టీ శాఖ ఏర్పరిచారు. వారి పేర్లు (1) ఉద్దరాజు రామం (2) కలిదిండి సుబ్రమణ్యరాజు (3) తనికెళ్ళ చలపతి (4) అల్లూరు సత్యనారాయణరాజు (జిన్నూరు) (5) గారపాటి సత్యనారాయణ సమావేశంలో కార్యదర్శిగా శ్రీ సుబ్రమణ్యం రాజును ఎన్నుకున్నారు. కానీ ఆయన అనారోగ్యానికి గురైనందున 1937లో ఉద్దరాజు రామంగారిని కార్యదర్శిగా ఎన్నుకున్నారు.

పార్టీలో ప్రజాసంఘాల బాధ్యతలు తీసుకోవడం

నరసాపురంలో పార్టీ సభ్యుడైన వెంటనే సహచర విద్యార్థులతో కలిసి మొదటిసారిగా విద్యార్థి ఫెడరేషన్ నిర్మించాను. జిల్లాలో క్రమంగా విద్యార్థి ఫెడరేషన్ తాలూకాలో

విస్తృతపరచడానికి కృషి చేశాను. కాలక్రమంలో సిబ్బడియు కార్మిక సంఘం తదితర ప్రజాసంఘాలు కొత్తగా నిర్మించడానికి కూడా కృషి చేశాను.

నిర్బంధాన్ని అధిగమించి ముంబాయిలో విద్యార్థి ఫెడరేషన్ ఆలండియా మహాసభ

1946లో ముంబయి (బొంబాయి)లో అఖిల భారత విద్యార్థి ఫెడరేషన్ మహాసభ జరిగింది. ప.గో. జిల్లా నుండి నేను మరికొందరు హాజరయ్యాం. నాతోపాటు వీరవల్లి సత్యనారాయణ (వి.వి.ఎస్.) అనే విద్యార్థి నాతోపాటు పాల్గొన్నారు. వి.వి.ఎస్. తండ్రిగార్కి సచ్చెప్పి తీసుకెళ్ళాను. అఖిల భారత విద్యార్థి ప్రతినిధులు జరిపే ప్రదర్శనను కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం నిషేధించింది. (144 సెక్షన్ విధించారు). అయినా నిషేధాన్ని ధిక్కరించి ప్రదర్శన జరపాలని, బహిరంగ సభలో పాల్గొనాలని నాయకత్వం నిర్ణయించింది. ప్రతినిధులు, ప్రదర్శనకు వచ్చే వారు అందరు బహిరంగ సభ జరిగే స్థలం కాంగార్ మైదానం సమీపంలో నిర్ణీత సమయంలో చేరుకున్నారు. కొద్ది సమయం తీసుకొని హఠాత్తుగా సభ ప్రాంగణంలోకి చేరుకోమని పిలుపు ఇచ్చారు.

ఆ విధంగా 144 సెక్షన్ ధిక్కరించి మైదానంలోకి చొరబడ్డారు. చుట్టూ కాపలా వున్న రిజర్వు పోలీసులు లాఠీలతో చొరబడ్డ వారిని విచక్షణా రహితంగా కొట్టారు. అయినా లెక్క చేయకుండా అఖిల భారత విద్యార్థి ఫెడరేషన్ కార్యదర్శి సత్యపాల్ డాంగ్ వేదిక పైకి వచ్చి 10 నిమిషాలు ప్రసంగించి ప్రదర్శకులను అభినందించి ముగించారు. రిజర్వు పోలీసు టీయర్ గ్యాస్ బాంబులు వినియోగించారు. కొందరికి దెబ్బలు తగిలాయి. మరికొందరికి టీయర్ గ్యాస్ వల్ల వేడి మంటలు, గాయాలు అయ్యాయి. ప్రదర్శన ముందు భాగాన పరుగెత్తిన నాకు మరికొందరికి దద్దుర్లు ఏర్పడ్డాయి. నాతో వచ్చిన వి.వి.ఎస్.కు దెబ్బల వల్ల కాలర్ బోన్ విరిగింది. సభాసంతరం ప్రదర్శకులందరూ చెల్లా చెదురయ్యారు. ప్రదర్శకులకు ఉపయోగపడే రీతిలో పైనుండి ప్రజలు పెద్ద ఎత్తున నీళ్ళు చల్లారు. ఆ విధంగా సానుభూతి తెలిపారు. పత్రికలన్నీ బ్యానర్ హెడ్లింగులతో '144 నిషేధాన్ని ధిక్కరించి, భగ్గుం చేసిన విద్యార్థులు' అని రాశాయి. విద్యార్థి ప్రతినిధులు ఉత్సాహంతో మహాసభ జరుపుకొని ఇండ్లకు చేరుకున్నారు. వి.వి.ఎస్.ను హాస్పిటల్ కు తీసుకువెళ్ళగా బోనుకు ప్లాస్టర్ వేసి పంపించారు.

ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు పార్టీలోనూ, సిపిఐ (ఎం)లోనూ బాధ్యతలు

నేను చదువుకుంటున్నప్పుడు నరసాపురం, పాలకొల్లు, భీమవరం కాలేజీలలో విద్యాశాఖ పార్టీ కార్యదర్శిగా పని చేశాను. భీమవరం కాలేజీలో ఇంటరు పూర్తిచేసి పార్టీ హోల్ టైమరుగా బాధ్యతలు చేపట్టాను. 1948లో పార్టీపై తీవ్ర నిర్బంధం

కొనసాగుతుండగా జిల్లా పార్టీ నాయకులు కామ్రేడ్ మృత్యుంజయుడు తన రహస్య కేంద్రం నుండి నన్ను పిలిపించారు. నేను మృత్యుంజయుణ్ణి కలుసుకోవడానికి వెళ్ళినప్పుడు నీవు “ఏమి చేయదల్చుకున్నావని ఎంతో ఆత్మీయతతో కూడిన చిరునవ్వుతో” నన్ను పలుకరించారు. పార్టీ ఏ బాధ్యతలు ఇస్తే ఆ బాధ్యత చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని చెప్పాను. నీకు తెల్సిన ప్రాంతం నరసాపురం. ఆ ప్రాంత బాధ్యుడుగా పంపిస్తున్నామని చెప్పారు. మంచిది అని అన్నాను. ఆ తరువాత నన్ను నరసాపురం తాలూకా రహస్య కమిటీ సభ్యుడిగా తీసుకున్నారు. పార్టీ ఎన్నికలలో పాల్గొంటుందని ప్రకటించిన తరువాత పార్టీపై నిషేధం తొలగించారు. 1952 ఎన్నికలలో తాలూకాలోనూ, జిల్లాలోనూ, రాష్ట్రంలోనూ ఘనమైన విజయాలు సాధించాం. 1953లో పార్టీ మహాసభలు జరిగాయి. నరసాపురం తాలూకా పార్టీ మహాసభ కూడా జరిగింది. నన్ను మహాసభలో తాలూకా కమిటీ కార్యదర్శిగా ఎన్నుకున్నారు. మహాసభకు ప్రతినిధిగా వచ్చిన ప్రముఖ న్యాయవాది నోరీ నారాయణమూర్తి మాట్లాడుతూ “ఈ అబ్బాయి పెద్ద బాధ్యతలు నిర్వహిస్తాడని అనుకోలేదు. అయితే పార్టీలో వచ్చిన తీవ్ర విభేదాలు, సమస్యల గురించి చక్కగా వివరించాడు. నేను చాలా సంతోషపడ్డాను” అని వారు ఆ మహాసభలో అన్నారు.

1953లో పార్టీ తాలూకా కమిటీ కార్యదర్శిగా బాధ్యతలు నిర్వర్తించాను. ఉమ్మడి పార్టీలో జిల్లా కమిటీ సభ్యుడుగానూ, సిపిఐ(ఎం) ఏర్పడిన తరువాత సిపిఐ(ఎం) పార్టీలోనూ, 1968 నుండి జిల్లా కార్యదర్శిగా కొనసాగాను (1994 వరకు), 1994లో నేను రాష్ట్ర కార్యదర్శివర్గ బాధ్యతలు తీసుకున్న సందర్భంలో జిల్లా కార్యదర్శిగా రిలీవ్ అయ్యాను. 1994 నుండి 2005 వరంగల్ పార్టీ మహాసభ వరకు రాష్ట్ర కార్యదర్శివర్గ సభ్యుడిగా కొనసాగాను. 2005 నుండి రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యుడుగానూ, ఆ తర్వాత రాష్ట్ర కమిటీకి ఆహ్వానితుడుగా కొనసాగాను.

అఖిల భారత సిపిఐ(ఎం) కాంగ్రెస్ కోయంబత్తూరులో జరిగిన సందర్భంగా ప్రత్యేక సీనియర్ ఆహ్వానితుడుగా ఆహ్వానించి సన్మానం చేసారు. అఖిల భారత కంట్రోలు కమిషన్ సభ్యుని గాను, రాష్ట్ర కమిటీ కంట్రోలు కమీషన్ అధ్యక్షుడుగాను పని చేశాను. 1997 నుండి 2009 వరకు పార్టీ రాష్ట్ర ఆడిట్ కమిటీ కన్వీనరుగా పని చేసాను. తరువాత 2009 నుండి సభ్యుడిగా కొనసాగాను.

1948-51 కాలంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీపై, ప్రజా ఉద్యమాలపై కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ దమనకాండ

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం ప్రభుత్వ ప్రజావ్యతిరేక విధానాలకు వ్యతిరేకంగా పెద్దఎత్తున ఉద్యమాలు అనేక రాష్ట్రాలలోను, మన రాష్ట్రంలోనూ ఉవ్వెత్తున పెరిగిన నేపథ్యంలో భూమి కోసం, భుక్తికోసం, నిజాంపాలనకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన తిరుగుబాటుని, కేరళ రాష్ట్రంలో వున్నప్రవయలార్ పోరాటాలు, బెంగాలు - తేభాగ రైతాంగ పోరాటాలు, పంజాబ్ భూమిశిస్తు పెరుగుదలపై బ్రహ్మాండమైన పోరాటాలు కొనసాగాయి. అలాగే మరికొన్ని రాష్ట్రాలలో కూడా తీవ్రతరమైనవి. అదే విధంగా త్రిపుర గిరిజన పోరాటాలు ప్రముఖమైనవి. ఈ నేపథ్యంలో ప్రజలను అణిచివేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకున్నది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ నిషేధించబడింది. ఉవ్వెత్తున తెలంగాణ సాయుధ ప్రతిఘటన సాగుతున్న పరిస్థితులలో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కూడా ఉద్యమాలు పెంపొందినాయి. ప్రభుత్వ నిర్బంధకాండ తీవ్రతరమైనది. పోలీసు దాడులు కొనసాగాయి. అరెస్టులు, లారీచార్జీలు, జైళ్ళు అధికమైనాయి. పేద ప్రజల ఉద్యమాలపై దాడులు చేస్తూ, ఇళ్ళపై దాడులు చేసి హింసించడం, ప్రజలు వండుకున్న పాత్రలను ధ్వంసం చేస్తూ బీభత్సం సృష్టించారు. నాయకులను, కమ్యూనిస్టులను పట్టి ఇవ్వమని పేద ప్రజలను నిర్బంధించి, బెదిరించి దౌర్జన్యంగా గ్రామస్తులందరిని అదిరించి, బెదిరించి కొట్టడం, కొంతమందిని కాపలా కాయించి జనాన్ని బాధించారు. ఈ పరిస్థితులలో కూడా ఉద్యమం సాగుతుంటే నాయకులను, కార్యకర్తలను పట్టుకుని విచారణ లేకుండా జైళ్ళలో పెట్టడమే కాకుండా నాయకులను, కార్యకర్తలను పోలీసులు కాల్చి చంపడం ప్రారంభించారు.

ఈ క్రూరమైన పరిస్థితులలో కమ్యూనిస్టులు రహస్య ప్రాంతాల నుండి ఉద్యమాన్ని కాపాడుకొవడానికి నాయకులను రక్షించుకోవడానికి కృషి చేశారు. తెలంగాణాలో కొనసాగుతున్న సాయుధ రైతాంగ పోరాటంలో నాలుగు వేల మంది నాయకులను, కార్యకర్తలను, అమాయక ప్రజలను కూడా ప్రభుత్వం కాల్చి చంపింది.

ఈ సందర్భంగా నేను కూడా రహస్య జీవితం గడపాల్సి వచ్చింది. రహస్య జీవితంలో అనేక అనుభవాలు వచ్చాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పార్టీ జిల్లా నాయకులు, స్థానిక నాయకులు, కార్యకర్తలు, అభిమానులు వారిపై ఎటువంటి విచారణ లేకుండా కాల్చి వేయబడ్డారు. వారు :1) ప్రేరేప మృత్యుంజయుడు 2) కలిదిండి సూర్యనారాయణరాజు 3) దేవరకొండ సుబ్బారావు 4) అట్లూరి పూర్ణచంద్రరావు 5) పదాల సుబ్బారావు 6) రుద్రరాజు అయ్యప్పరాజు 7) తాళ్ళ బసవ మల్లయ్య 8) బూసి వెంకట్రావు 9) బూసి ములనయ్య 10) అల్లూరి రామరాజు 11) గండేటి నరసింహం 12) నర్రా ఆంజనేయులు. వీరందరినీ పట్టుకొని పోలీసులు చిత్రహింసలు పెట్టినా ఒక రహస్యం కూడా చెప్పలేదు. పార్టీకి రాజీనామా ఇవ్వమని ఒత్తిడి చేశారు. అలా చేస్తే వదిలేస్తామని కూడా ఆశపెట్టారు. అయినా ఏ ఒక్కరూ లొంగిపోలేదు. అంతేకాక రుద్రరాజు గోపాలరాజు (ఆర్ జి పాల్) కృష్ణాజిల్లా నుండి రక్షణకు వచ్చి నలుగురు కామ్రేడ్లను ఏలూరు తాలూకాలో కాల్చి చంపారు.

నా రహస్య జీవితం

ఇంతటి క్రూరమైన, దారుణమైన హింసాకాండ జరిగిన కాలంలో రాష్ట్ర నాయకులు లగాయితు ఆయా తాలూకాలలో సాధారణ కార్యకర్తల వరకూ కాల్చి వేయబడిన రోజులలో నేను బలికాకుండా ఉండడం విశేషమే. దానికి కారణం రహస్య కాలంలో తీసుకున్న జాగ్రత్తలు. పార్టీ నాయకుల సూచనలు, తు.చ. తప్పుకుండా అనుసరించడం ఒక కారణం. నేను విద్యార్థి నాయకుడుగా పనిచేసినా, పోలీసులు, వారి ఏజెంట్ల దృష్టిలో పెద్దగా పడకపోవడం. నేను హోల్ టైమరుగా పనిచేసినా... పోలీసులు, వారి ఏజెంట్లు పెద్దగా తెలియకపోవడం ఒక కారణం కావచ్చు. దానికి అనుగుణంగానే కొద్ది రోజులు రహస్యంగానూ, కొంత బహిరంగంగానూ పని చేసాను. తరువాత పూర్తి రహస్య

జీవితంలోనికి వెళ్ళిపోయాను. కొన్ని సందర్భాలలో పోలీసుల ఏజెంట్లుకు కంటబడి తృటిలో బయటపడ్డాను. పార్టీ కార్యకర్తల, పార్టీ సభ్యుల, జాగ్రత్తలు కూడా తోడ్పడ్డాయి. అవి నాకు ఎంతో మేలు చేసాయి.

ఒక సందర్భంలో నరసాపురం పట్టణంలోని వీవర్స్ పేటలో ఉంటు ఒక ముఖ్య కార్యకర్తను కలువడానికి వెళ్ళాను. అక్కడ నేను మన కార్యకర్తలతో మాట్లాడుతుండగా బయట కొందరు గుమిగూడుతుండగా గంగరాజు అనే ఒక ముఖ్య కార్యకర్త ఆ విషయం గ్రహించి వెంటనే నన్ను హెచ్చరించాడు. అది చాలా చిన్న ఇల్లు. దానికి మరో దారి కూడా లేదు. అయినా ధైర్యంగా వాళ్ళు జడిసేటట్లుగా గంభీరంగా పోజుపెట్టి వారి మధ్యలోంచే వెళ్ళాను. వాళ్ళు కొంచెం జంకి వుంటారు. వాళ్ళలో కొంత అలజడి చెలరేగింది. అలా నేను కొన్ని గజాలు వెళ్ళిన తరువాత వారిలో కొంత మంది నన్ను వెంబడించటం కోసం ప్రయత్నం చేసారు. మీరు ఎవ్వరన్నా నా దగ్గరకు వస్తే మిమ్ముల్ని చంపేస్తానని వారిని బెదిరించాను. దానితో వారిలో ఎవరు కూడా నా వద్దకు వచ్చే ప్రయత్నం చేయలేదు. వెంటనే నేను వేగంగా పరుగు ప్రారంభించి అక్కడ ఉన్న కొన్ని ఇళ్ళ మధ్య గుండా కొన్ని ఇళ్ళలో నుండి చాలా వేగంగా వెళ్ళిపోతూ కొంత వెసులుబాటు కోసం మరల పరుగెత్తడం ప్రారంభించాను. అక్కడే దగ్గరలో నున్న మొగలూరు పంటకాలువలో దిగిపోయి తర్వాత గట్టుకు చేరిపోయాను. అక్కడ వున్న పొదలు, చెట్లచాటు నుండి పంట పొలాల మధ్యలో వేరే చోటుకు వెళ్ళిపోయాను. నా వెంటబడ్డ వారందరూ ఎవరి దారిన వారు వెళ్ళిపోవడం జరిగింది. అలా నేను ఒక కిలోమీటరు దూరం వెళ్ళిపోయాను. అక్కడ పార్టీ సానుభూతిపరుని ఇల్లు ఒకటి ఉంది. అది చాలా చిన్న గుడిసె. నేను అక్కడ కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకొని ముందుకు దూరంగా వెళ్ళిపోయాను. దగ్గరగా ఉన్న కొప్పర్రు గ్రామంలోనికి వెళ్ళి అక్కడ రక్షణ తీసుకున్నాను. ఆ విధంగా పట్టుబడే ప్రమాదాన్ని తృటిలో తప్పించుకున్నాను. నా రహస్య జీవితంలో మరికొన్ని సంఘటనలు కూడా జరిగాయి.

పోలీసుల క్రూర నిర్బంధ హింసాకాండ, అత్యాచారాలు, దౌర్జన్యాలు, నానా బీభత్సం సృష్టిస్తున్న పరిస్థితులలో నేను నరసాపురం తాలూకాలోనే ఉన్నాను. అక్కడ కొందరు పేదవాళ్ళ ఇళ్ళలో కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకొని రక్షణ పొందాను. ఆ సందర్భంగా కొంత

మంది కామ్రేడ్స్ చాలా ధైర్యంగా నాకు రక్షణ కల్పించేవారు. నేను ఎచ్చటకు వెళ్ళాలనుకుంటే అక్కడికి, నేను వెళ్ళ వలసిన చోటుకు తీసుకుని వెళ్తూ ఉండేవారు. వారు నన్ను కంటికి రెప్పలా కాపాడుకొనేవారు. అలా 1950 ఆఖరి రోజుల వరకు కొన్ని చోట్ల అత్యంత ముఖ్యమైన కామ్రేడ్స్ సహకారం, వారు తీసుకున్న జాగ్రత్తల వల్ల నా రహస్య జీవిత కాలం క్షేమంగా కొనసాగించాను.

అలా నాకు సహకరించిన వారిని జ్ఞాపకం చేసుకోవడం సముచితమని నేను భావిస్తున్నాను. అయిరెడ్డి వెంకటరత్నం, వారిది పాలకొల్లు, వారి ఇంటిలో నేను కొన్ని మాసాల వరకు ఉన్నాను. వెంకటరత్నంతో పాటు, వారి తల్లి చాయమ్మ, ఆయన భార్య నన్ను ఎంతగానో ఆదరించి వారి సొంతబిడ్డలాగ కాపాడగల్గారు. భోజనాలు, తదితర సౌకర్యాలు కల్పించి, నాకు ఎటువంటి లోటూ లేకుండా నన్ను ఎంతో జాగ్రత్తగా చూసుకున్నారు. రహస్య జీవిత కాలంలో నాకు వచ్చే ఉత్తరాలు, ఆ ఇంటిలోని చిన్న గదిలో కిరసనాయలు దీపాన్ని పెట్టుకొని చదువుకునేవాణ్ణి. అక్కడ నుంచే ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు నడుపుతుండేవాణ్ణి. ఆ రోజులలో రహస్య సంబంధాలు కొనసాగించడానికి ఆయా ప్రాంతాలలోని వారితో సంబంధాలు పెట్టుకొనే వాణ్ణి. ఉత్తరాలను మందు పొట్లాల వలె చిన్నవిగా చుట్టి వైద్యం కోసం మందు పొట్లాల మాదిరి వారు పంపించేవారు. బయటకు వెళ్ళడానికి వీలులేని పరిస్థితి అప్పుడు ఏర్పడింది. అప్పటికే రాష్ట్రంలోను, జిల్లాలలోనూ, అనేక ప్రాంతాలలోని గ్రామాలలో పార్టీ నాయకులను, కార్యకర్తలను, అభిమానులను పట్టుకొని పట్టణాల్ని కాల్చినట్లు వేలాది మందిని నెహ్రూ ప్రభుత్వం, పోలీసులు చంపేశారు. అటువంటి నిర్బంధ భయానక పరిస్థితులలో నేను చాలా జాగ్రత్తలతో, పార్టీ సహచరులు, ఎంతోమంది పార్టీ అభిమానులు ఇచ్చిన సహకార, సహాయాలు వల్ల నన్ను నేను కాపాడుకోగల్గాను. అటువంటి పరిస్థితులలో నా కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించగల్గాను.

ఆ స్థితిలో హఠాత్తుగా ఒక వర్తక మిత్రుని (మానెం నర్సింహమూర్తి) ద్వారా నాకు ఒక చిన్న ఉత్తరం పార్టీ జిల్లా రహస్య కేంద్రం నుంచి అందినది. నా కోసం ప్రత్యేకంగా పంపించిన ఉత్తరం అది. దానిలో రక్షణ అవకాశాలు లేనందువల్ల రాష్ట్రేతర ప్రాంతాలకు వెళ్ళాల్సి ఉంటుందని, వెంటనే విశాఖ పట్టణం బయలుదేరి రమ్మని దానిలో ఉంది. దాని ప్రకారం రైల్వే రాత్రి విశాఖ పట్టణం బయలుదేరి వెళ్ళాను. రాజమండ్రి

రైల్వేస్టేషన్లో రైల్వే కంపార్టుమెంటు ప్రక్క నుండి ఒక వ్యక్తి రాజుగారూ! రాజుగారూ! అని పిలిచారు. అనుమానం కలిగింది. తుని రైల్వేస్టేషన్లో దిగి తరువాత వచ్చే విశాఖ పట్టణం రైలు ఎక్కి విశాఖలో దిగాను. అక్కడ తెలిసిన మిత్రులను కలిసాను. మరి కొందరు ముఖ్యమైన నాయకులను కలుసుకున్నాను. వారు నాకు అక్కడ కొన్ని రోజులు రక్షణ కల్పించారు. తరువాత వారు నాతో ఒరిస్సా రాష్ట్రం వరకూ ఉన్నారు. నేను, నాతోపాటు ఉద్ధరాజు రామం, బాలాజీ దాసు, సంకు అప్పారావు మరి కొందరు కామ్రేడ్స్ అక్కడే ఉండిపోయాము. నేను నర్సాపురంలో భద్రపరిచిన సొమ్ము ఈ రాష్ట్ర రహస్య కేంద్రానికి అందచేశాను. ఒకనొక సందర్భంలో మద్దుకూరి చంద్రశేఖరరావు గార్ని కలిసాను. రెగ్యులర్ గా సమాచారం తీసుకుని విశాఖ పట్టణం వరకు వెళ్ళి రాష్ట్ర రహస్య కేంద్రానికి అందచేసేవాడిని. కొరియరు బాధ్యతలు నేను చాలా జాగ్రత్తగా నిర్వహించాను.

ఈ సందర్భంలో కొన్ని గ్రామాల గురించి చెప్పాలి. చాలా ఉదాహరణలు ఉన్నా అన్నీ వ్రాయుటకు అవకాశం లేదు. (1) నర్సాపురం మున్సిపల్ టౌన్లో గల ఒక హరిజన పేట గురించి చెప్పాలి. ఆ పేట పేరు పాలపర్తి పేట. ఇది రెండు భాగాలు. 1. పాలపర్తి పేట, 2. బల్లపేట. రెండు హరిజన పేటలలో ప్రతి కుటుంబం పార్టీ అభిమానులే. నేను ముఖ్యంగా పాలపర్తిపేటలో చాలాకాలం రక్షణ తీసుకున్నాను. అందరూ అసలు పేరు తెలియకుండా కృష్ణమూర్తి అని పిలిచేవారు. మరికొన్నిచోట్ల జగన్నాథం అని మార్చి చెప్పేవారు. ఆ రకంగా అసలు పేరు తెలియకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకున్నాం. ఈ పేటలో పగలు రాత్రి కూడా ఏ ఇంటికైనా వెళ్ళగలిగేవాడిని. పట్టణం సమీపంలో ఈ రక్షణ బాగా ఉపయోగపడింది. నాతో పాటు మరికొందరు కామ్రేడ్స్ కూడా ఉండేవారు. ఇటువంటి గ్రామాలు జిల్లాలో చాలా ఇంకా వున్నాయి. ఉదాహరణకు 1. మత్స్యపురిపాలెం గ్రామం, 2. మెంటేపూడి గ్రామం. ఇంకా గ్రామాలలో హరిజన, బి.సి. పేటలున్నాయి. అనేక పర్యాయాలు పోలీసు దాడులు జరిగినా జాగ్రత్తపడే వాళ్ళం.

భారత ప్రభుత్వం జనరల్ ఎన్నికలు ప్రకటించిన తరువాత భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ కూడా తన ఎన్నికల విధాన ప్రకటన వెల్లడించింది. తర్వాత ఎన్నికల్లో పాల్గొంటామని కూడా ప్రకటించింది. ప్రభుత్వం పార్టీపై నిషేధం తొలగించింది. ఇంకా

చాలా మంది పార్టీ నాయకులు, కార్యకర్తలపై కేసులు ఉన్నందువల్ల, రాష్ట్రంలో కొంతమంది ముఖ్య కార్యకర్తలను రహస్య కేంద్రంలో సమావేశపర్చారు. పూరీ జగన్నాథుని సందర్శించుకునే యాత్రికులు మాదిరి ఒరిస్సా రాష్ట్రంలో ఉన్న పూరీ పట్టణం రమ్మని మాకు కబురు చేశారు. తాజా పరిణామాలు వివరించుటకు ముఖ్యులతో జరిగిన ఈ సమావేశం చాలా జయప్రదంగా నిర్వహించబడింది.

తరువాత మేము అందరము చాలా జాగ్రత్తగా రాష్ట్రంలోని ఆయా ప్రాంతాలకు చేరుకున్నాము. కొందరిపై కేసులున్నా చాలా మంది విడుదల చేయబడ్డారు. నేను కూడా, పోలీసులు, మిలటరీ నిర్బంధం బాగా తగ్గినదిగాబట్టి ముందుగా సన్నిహిత బంధువుల ఇంటికి చేరుకుని తరువాత అక్కడ నుండి నరసాపురం తాలూకా పార్టీ కేంద్రం చిన్నమల్లం గ్రామం చేరుకున్నాను. పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో జరుగుచున్న ఎన్నికల వరకు సెమీలీగల్గా ఉండి నాపై కేసులు లేవుగాబట్టి ఎన్నికల బహిరంగ సభలలో నరసాపురం తాలూకాలో పాల్గొన్నాను. మన రాష్ట్రంలో జనరల్ ఎన్నికలలో ఘన విజయం సాధించాము. అలాగే మా జిల్లా కూడా రెండు మినహాయించి మిగతా అన్ని స్థానాలను మనము, మన మద్దతుతో ఇండిపెండెంట్లు గెలుచుకున్నాము. నరసాపురం తాలూకాలో రెండు సీట్లు గెల్చుకున్నాము.

విజయవాడ రైతు మహాసభ అనుభవం

అఖిల భారత కిసాన్ మహాసభ 1944లో విజయవాడలో బ్రహ్మాండంగా జరిగింది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అనేక ఆటంకాలు కల్పించింది. జెండాలతో రైళ్ళు ఎక్కనీయమన్నారు. అందుకై కాలినడకను, సైకిళ్ళపైని ఎలా వీలైతే అలా తరలి రావాలని రైతుసంఘం, పార్టీ పిలుపు ఇచ్చాయి. ఆటంకాలు అధిగమించి ప్రజలు జయప్రదం చేశారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా నుండి కూడా తరలి వచ్చారు. పాలకొల్లు నుండి 1000 సైకిళ్ళతో బయలుదేరారు. నాకు చిన్న వయసు, హైస్కూలులో చదువుకుంటున్నాను. సైకిలు తీసుకుని నేను కూడా బయలుదేరాను. తెల్లవారుజామున భీమవరం మీదగా కైకలూరు ప్రయాణం చేశాము. పోలీసులు కైకలూరు కోర్టుకు హాజరుపరిచారు. మేజిస్ట్రేట్ ఒక్కొక్కరికీ 5 రూ॥లు వంతున జరిమానా విధించాడు. అది చెల్లించి బయలుదేరాము. ఏలూరు నుండి ఒక పడవ తీసుకొని, ఏలూరు నుండి విజయవాడ వరకు గల పంట కాల్యలో పడవలో బయలుదేరాం, పడవను కార్యకర్తలు లాక్కుంటూ వెళ్ళారు. కార్యకర్తలతోపాటు స్త్రీలు కూడా హాజరయ్యారు. పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేస్తూ విజయవాడ చేరుకున్నాం. 100 మైళ్ళు దూరం ఉంటుంది. అయినా దీక్షతో ఉత్సాహంగా చేరుకున్నాం. పోలీసులను లాయర్లందరు నిరసించారు.

మహాసభ నిర్వహణ ఏర్పాట్లు చాలా బాగున్నాయి. మాలోని యువకులను వలంటీర్లుగా తీసుకుని బాధ్యతలు అప్పగించారు. పనులన్నీ కూలీలతో కాకుండా వలంటీర్ల ద్వారానే నిర్వహించబడ్డాయి. మేము చూస్తుండగానే రైతుసంఘం, పార్టీ ఇతర ప్రజాసంఘాల నాయకులు మహిళలతో సహా మంచినీరు పాత్రలు తీసుకుని, వలంటీరు సైనికులులా సభకు మంచినీళ్ళు మోస్తూ కనిపించారు. వంటశాల, భోజన హాలు,

వేదిక, సభ నిర్వహణ వలంటీర్ల ద్వారానే జరిగాయి. ప్రదర్శనలో ఊరేగింపులో పాల్గొన్నవారు, మిగిలిన వలంటీరు బాధ్యులలోనే వున్నారు. ప్రదర్శన సమయంలో నన్ను, నాతోబాటు పాలకొల్లు చెరుకూరి నారాయణరాజు ఇద్దర్నీ వంటశాలలోనే ఉంచారు. అట్లాగే మా బాధ్యత నిర్వహించాము. ఊరేగింపు చూడకుండా బాధపడుతున్నామని, ఒక అరగంట వెళ్ళి చూసేమని పంపారు.

ఈ మహాసభ ఆంధ్ర దేశ చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలిచింది. బహిరంగ సభకు లక్షల ప్రజలు హాజరయ్యారు. మా హృదయంలో ఆ సంతోషం జీవితమంతా ఉన్నది. క్రమశిక్షణ, పోలీసుల అవసరం లేకుండా నిర్వహణ అందర్నీ ఆశ్చర్యపరిచింది.

జిల్లా నుండి గోవా విమోచనోద్యమంలోకి

గోవా విమోచనోద్యమాన్ని అఖిలపక్ష కమిటీ ఏర్పడి, అక్కడ సత్యాగ్రహం చేయటంకు పిలుపు ఇచ్చారు. ఆ ఉద్యమంలో మన పార్టీ కూడా పాల్గొనాలని కమ్యూనిస్టు పార్టీ కేంద్ర కమిటీ ప్రకటించింది. మన రాష్ట్రం నుండి కూడా పార్టీ కార్యకర్తలు వెళ్ళి ఉత్సాహంగా పాల్గొన్నారు. అందులో భాగంగా పాలకొల్లు పట్టణం నుండి నలుగురు, భీమవరం నుండి ఒకరు పార్టీ కార్యకర్తలు పాల్గొన్నారు. వారి పేర్లు, 1.దాల్ శేషారత్న 2. చెవాకుల సత్యం 3. అయిరెడ్డి వెంకటరత్నం 4. మండెల రామారావుగార్లు పాలకొల్లు నుండి, 5. పసుపులేటి వెంకటస్వామి భీమవరం నుండి. ఈ ఐదుగురు గోవా సత్యాగ్రహంలో పాల్గొనుటకు ఉత్సాహంగా బయలుదేరి వెళ్ళారు. వీరికి పాలకొల్లు, భీమవరం పట్టణాలలో ఘనంగా వీడ్కోలు ఇచ్చి పంపారు. ఆ ఉద్యమం 1955 ఆగస్టు 15వ తేదీ గోవా సరిహద్దు దగ్గర జరిగింది. సామ్రాజ్యవాదులు పోర్చుగీసు ప్రభుత్వం కాల్పులు జరిపారు. కాల్పులలో చాలామంది భారతీయులు చనిపోయారు. గుడివాడ నుండి వెళ్ళిన మన పార్టీ కార్యకర్త ఒకరు ఆ కాల్పులలో చనిపోయారు. వెంటనే ఐక్యరాజ్యసమితి కలుగజేసుకుని కాల్పులు ఆపమని ప్రకటించింది. ఐరాస ప్రధాన కార్యదర్శి అమర్షాల్డ్ కలుగజేసుకున్న మూలంగా కాల్పులు విరమించారు. కాని ఆగస్టు 21న అరెస్టు చేసి జైళ్ళలో సత్యాగ్రహుల్ని చిత్రహింసలు పెట్టారు. ఐరాస విముక్తి పోరాట కమిటీతో పరిష్కారానికి కృషి చేస్తామని హామీ ఇచ్చి సత్యాగ్రహం విరమించుకోమని విజ్ఞప్తి చేసింది. అందువల్ల ఉద్యమం విరమించుకున్నాం.

మా కుటుంబం, పిల్లలు

నా కుటుంబం, తండ్రిగారి గురించి ఇదివరకే క్లుప్తంగా చెప్పాను. మరికొంత వివరణ అవసరమని భావిస్తున్నాను. మా తండ్రిగారు తన వ్యవసాయం చేసుకుంటూ గౌరవప్రదంగా జీవించడమే గాక కొన్ని విషయాల్లో ప్రత్యేకతను కల్గియుండేవారు. నేను చదువులో వెనుకబడకుండా చిన్నతనం నుండి కాలేజీలో చదువు పూర్తి అయ్యేంత వరకు చాలా జాగ్రత్తగా, ఎంతో శ్రద్ధతో చదివించారు. పార్టీలో పని చేయడాన్ని వ్యతిరేకించకుండా ఎప్పుడు అడ్డుపడకుండా ఉన్నారు. అలాగే నా నాల్గవ సోదరుడు అల్లూరు జనార్దన్ మా ఇంటి వద్ద చదువుకుంటూ కమ్యూనిస్టు అభిమానిగా, పార్టీ సభ్యుడుగా పరిణామం చెందాడు. మా గ్రామంలో వ్యవసాయం చేసుకుంటూ పార్టీ కార్యకలాపాలలో చాలా వరకు చురుకుగా పనిచేసేవాడు. దానికి మా తండ్రిగారు వినాడూ అభ్యంతరం తెలియచేయలేదు. కాంగ్రెస్ పార్టీ అంటే ఎంతో అభిమానం వున్నప్పటికీ కమ్యూనిస్టు పార్టీలో మా కార్యకలాపాలకు ఏ రోజు అడ్డు చెప్పలేదు.

జనార్దన్ తన ఇంటిపై ఎర్రజెండా కట్టినా కూడా ఆయన ఆటంకపరచలేదు. నా సోదరుడు తన గేటుపై గోదావరి డెల్టా సర్ ఆర్డర్ కాటన్ చిన్న విగ్రహాన్ని నిలబెట్టాడు. ఒక సందర్భంలో ఊళ్ళో పెత్తందార్లు అయిన పెద్ద భూస్వాములు జనార్దన్ పై కక్ష గట్టి తప్పుడు ఆరోపణలు చేస్తూ పెద్దలను గ్రామానికి చెందినవారిని సమావేశపర్చారు. జగన్నాధరాజు తమపై తప్పుడు ప్రచారం చేస్తున్నట్లు ఆరోపణలు చేసారు. అక్కడున్న సభలో మా జనార్దన్ ను మందలించాలని చూసారు. ఆ గ్రామ సభకు నేను కూడ హాజరయ్యాను. పెత్తందారీ కుటుంబ అధిపతి ఆంధ్రప్రదేశ్ మాజీ దేవదాయ శాఖ

మంత్రి మాట్లాడుతూ తమ కుటుంబంపై తప్పుడు ఆరోపణలు జనార్ధన్ చేస్తున్నాడని, అందుకూకాను బలమైన సాక్ష్యంగా మట్లపాలెం గ్రామంలోని ఒక పెద్దమనిషి దగ్గర జనార్ధన్ అన్నాడని ఒక ఉత్తరం చదివి వినిపించారు. నేను వెంటనే ఆ ఉత్తరం తీసుకుని చదువుకొని మట్లపాలెం గ్రామ పెద్దమనిషి మాజీ మంత్రిగారు చదివినట్లు ఆ విషయం ఉత్తరంలో లేదని, ఆయన వ్రాసిన ఉత్తరంలో అలా లేదని వాస్తవంగా ఆయన చెప్పిన మాటలు, ఆ విషయం 'కొటేషను'లో అలా ఆరోపణలు చేయలేదని చాలా స్పష్టంగా రాసి ఉన్న ఆ లేఖను నేను చదివి వినిపించాను. దానిపై వారందరు చాలా చిన్నబుచ్చుకున్నారు. మాపై ఆరోపణలు చేసిన వారి ముఖాలు మాడిపోయాయి.

మాజీ మంత్రి చాలా ఉక్రోషంతో సభ మర్యాదలు కూడా పాటించకుండా లేఖ విషయం వదిలివేసి, తప్పుడు ఆరోపణలతో తన ఉక్రోషం మాపై వెళ్ళగక్కాడు. మాజీ మంత్రిగారి మనుషులు తప్పించి, మిగిలిన వారందరు చాలా సంతోషించారు. మా తండ్రి మాత్రం ఆ పెత్తందార్లు మా జనార్ధన్‌ను అవమానపరుస్తారేమోనని కొంత భయపడ్డారు. జనార్ధన్, మా గ్రామం గోదావరిపై గల సఖినేటిపల్లి, నర్సాపురం నదని దాటుతున్న వీరు బోటులు పాటదారు అక్రమ వసూళ్ళు, రసీదులు ఇవ్వక పీడించడంపై గ్రామస్తులను కదిల్చి పోరాడి అక్రమ వసూళ్ళు తిరిగి ఇవ్వడం జరిగింది. మంచి విజయం సాధించారు.

పిత్రార్జితమైన నా ఆస్తిని అమ్మి పార్టీకి ఇవ్వడం

క్షిష్ట దశలో ఉన్న కమ్యూనిస్టు పార్టీకి నా వాటాగా వచ్చిన పిత్రార్జితమైన ఆస్తిని అమ్మి అందజేశాను.

అది మా ఉమ్మడి ఆస్తి. నా వాటా ఆస్తిని ఉమ్మడి కుటుంబానికి అమ్మాను. ఆ సొమ్మును పార్టీ రాష్ట్ర కమిటీకి అందజేశాను.

కుటుంబంలో నా వాటా భూమి విషయం

నా పరిస్థితిని వివరించి చెప్పి, నా వాటా ఆస్తి కుటుంబానికి రాసినప్పుడు, మా తండ్రిగార్ని నేను ఎదుర్కొంటున్న పరిస్థితులను వివరించారు. మిగతా కుటుంబ సభ్యులకు కూడా ఉన్న పరిస్థితులను వివరించాను. నా వాటాగా వచ్చిన ఆస్తిని

అమ్మాలనుకుంటున్నట్లు నా అభిప్రాయం తెలియచేసాను. నా వాటాగా వచ్చిన ఆస్తిని అమ్మవద్దని మా కుటుంబ సభ్యులందరూ చెప్పారు. పరిస్థితిని వివరించి, నేను ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను తెలియచేసి అమ్మక తప్పదని నేను చెప్పాను. చివరకు ఆమోదించారు. పూర్తి విలువతో కాకుండా కొంత తగ్గించి కుటుంబ సభ్యులకే ఇచ్చారు.

1950 సం॥లో పార్టీపై ఘోర నిర్బంధమే కాకుండా నాయకులను, కార్యకర్తలను కాల్చివేయటం ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. నా తండ్రిగారిని కలిసి నాప్రాణరక్షణకు దూరంగా వెళ్ళవలసిన అవసరం ఏర్పడిందని, అందుచే నాకు తగు సొమ్ము ఇవ్వాలని, నా వాటాను కుటుంబ సభ్యులకు అమ్మినట్లుగా రాసి రిజిష్టరు చేయిస్తున్నట్లు చెప్పాను. అందుకు 12000 రూ॥ లు వెంటనే చెల్లించారు. ఆ సొమ్మును తీసుకుని పార్టీ మిత్రుడైన ప్రముఖ లాయరు శ్రీపాద లక్ష్మీనర్సింహం గారి వద్ద భద్రపర్చాను. ముఖ్య పార్టీ నాయకత్వం ఇతర రాష్ట్రానికి రావాలని పిలుపు ఇచ్చింది. అందుచే నేను పని చేస్తున్న నర్సాపురం తాలూకా ప్రాంతాన్ని వదిలి, ఒరిస్సా రాష్ట్రం కటక్లో రహస్య కేంద్రాన్ని చేరుకున్నాను. తర్వాత రాష్ట్ర కేంద్రం అవసరాన్ని భద్రపరిచిన సొమ్మును తెప్పించాను. కామ్రేడ్ ఆర్.యస్. ఈ సొమ్మును తీసుకు వచ్చి మరో రహస్య కేంద్రంలో నాకు అందించారు.

ఈ సందర్భంగా మరో విషయం చెప్పాలి. ఆస్తిని అమ్మి భద్రపర్చిన సొమ్ము తన చేతిలో పెట్టిన సందర్భం ఎంతో చలింపచేసిందని శ్రీపాద లక్ష్మీనర్సింహంగారు తన మిత్రులతో చెప్పారు. పార్టీ అభిమానిగా ఆయన అనేక విధాల తోడ్పడేవారు. స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ఎంప్లాయిస్ రాష్ట్ర నాయకుడుగా చాలాకాలం తోడ్పడ్డారు. పార్టీకి బాగా సన్నిహితులయ్యారు.

1952 జనరల్ ఎన్నికలలో బహిరంగంగా పాల్గొన్న తరువాత ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలలో సామాజిక, రాజకీయ పరిస్థితులు మారినందువల్ల నేను సాధారణ పరిస్థితి లోనికి రావడం జరిగింది. తదనంతరం నేను నా తండ్రిగారిని, కుటుంబ సభ్యులను కల్సుకుని నా వాటాగా వచ్చిన భూమిని వారికే చెందేటట్లు చేసాను. నా సాధారణ జీవితానికి అవసరం కాబట్టి నాకు కొంత భూమిని ఇవ్వమని నా తండ్రిగారిని, సోదరులను కోరాను. అందుకు వారు ఎంతో సంతోషించి కొంత భూమిని నాకు ఇవ్వడానికి సిద్ధపడ్డారు. నా పేరున కొంత భూమి రిజిష్టరు ఆఫీసులో రిజిష్టరు చేసి ఇచ్చారు.

పిత్రార్జితపు ఆస్తి లభించినందున, అందుకు వారందరూ మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించి నందున, నేను భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీలో పూర్తి కాలం ఎటువంటి అలవెన్సులను తీసుకోకుండా పని చేయగలిగాను.

మా తండ్రిగారు 86 సంవత్సరాలు వయస్సులో 1982 ఆగష్టులో కాలం చేశారు. మా తండ్రిగారు నా ఎదుగుదల, ప్రజలు చూపిస్తున్న ఆధారాభిమానాలు, మంచి ఉద్దేశ్యంతో నేను పని చేయగలగడం, అందుకు వారు ఎంతో సహాయ, సహకారాలు మిగతా కుటుంబ సభ్యులతోపాటు ఇస్తూ అన్ని విధాలా తోడ్పడ్డారు. మొత్తం కుటుంబం అంతా అన్యోన్యంగా జీవిస్తూ వచ్చాం. మేము అందరము చాలా సంతృప్తికరంగా జీవించాం. కల్పి ఉన్నాం. నా నాల్గవ సోదరుడు అల్లూరు జనార్ధన్ 26, నవంబరు 2010న చనిపోయాడు. అతను భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) సభ్యుడు.

నా భార్య, పిల్లలు

1952 మే 19వ తేదీన మన్మోహిని (అమ్మాజీ)తో నా వివాహం జరిగింది. భీమవరంలో మన్మోహిని గారింటి వద్దనే మా ఆదర్శ వివాహం జరిగింది. 1952 ఎన్నికల విజయాల సమయంలో మా వివాహం జరిగింది. మన కార్యకర్తలు, ఉభయ కుటుంబాల పెద్దలు బాగా హాజరయ్యారు. ఏలూరు నియోజకవర్గంలో ఘనమైన విజయాలు సాధించిన కామ్రేడ్ గారపాటి సత్యనారాయణగారు మా వివాహ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. జిల్లా రిజిస్ట్రారు హాజరై మా వివాహం రిజిస్టరు చేసారు.

ఆనాటి నుండి మన్మోహిని నాతోపాటు పార్టీ కార్యక్రమాలలో కలిసి ప్రయాణం చేసారు. జైళ్లు ఇబ్బందులు కల్గినా లెక్క చేయకుండా పనిచేసారు. పూర్వం రాజకీయాలతో సంబంధం లేకపోయినా క్రమంగా అన్ని విషయాలు తెలుసుకుని, పత్రికలు చదువుతూ రాజకీయంగా, పార్టీ, మహిళా సంఘ కార్యకర్తగా అభివృద్ధి చెందారు. పాలకొల్లు ప్రాంతం మాత్రమే కాక క్రమంగా, తాలూకా జిల్లా పరిచయాలు పెట్టుకుని పనిచేస్తూ వచ్చారు. నిర్బంధ కాలంలో స్తంభించిన మహిళా సంఘాన్ని తిరిగి పునర్జీవం పొందేటట్లు, మిగతా వారితో కలిసి పనిచేశారు. క్రమంగా కొంతకాలానికి తాలూకా జిల్లా నాయకులుగా అభివృద్ధి చెంది జిల్లా మహిళా నాయకులలో ఒకరుగా పనిచేసి సుదీర్ఘ కాలం కార్యదర్శిగా

బాధ్యతలు నిర్వహించారు. మహిళా సంఘం (బద్వా) కేంద్రకమిటీ సభ్యులుగా కూడా పనిచేసారు. పట్టుదల, దీక్షతో కృషి చేసి అందరికీ గౌరవనీయులయ్యారు.

మా వివాహం జరిగిన కొద్ది రోజులకే పాలకొల్లు పట్టణంలోనే మకాం పెట్టాం. పాలకొల్లు నర్సాపురం తాలూకాకు రాజకీయ కేంద్రం, నేను తాలూకా కమ్యూనిస్టు కమిటీ కార్యదర్శిని. మనోహిని నాతోబాటు పార్టీ కార్యక్రమాలలో వీలైనప్పుడు ఉత్సాహంతో పాల్గొనడం జరిగేది. నాతో పాటు పొదుపుగా కుటుంబాన్ని నిర్వహించేది. తరచుగా కార్యకర్తలు, నాయకులు వచ్చేవారు. వచ్చిన వారిని ఆదరించి పంపేది. శ్రమకు వెనుకాడకుండా ప్రజా పార్టీ శ్రేణులు పార్టీ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనేవారు. 1969 ప్రారంభంలో జిల్లా పార్టీ కార్యదర్శి బాధ్యతలు తీసుకొని జిల్లా కేంద్రం ఏలూరులో అద్దె ఇల్లు తీసుకొని మకాం పెట్టాం. అక్కడ కూడా పార్టీ కార్యకర్తలు, నాయకులు వచ్చేవారు. వారిని ఆదరించి పంపేవారు.

ఎల్లప్పుడు కార్యకర్తలు, నాయకులతో ఆఫీసు సందడిగా, ఉత్సాహంగా ఉండేది. దగ్గరలో గల మా ఇల్లు కూడా అలాగే ఉండేది. మాకు ఉత్సాహంగా గడిచేది.

అత్యంత ఆనందం, సంతృప్తి కలిగించిన సందర్భాలున్నాయి. రాష్ట్ర నాయకులు, అఖిల భారతదేశ నాయకులు ఈ ప్రాంతం వచ్చినప్పుడు మేము ఆహ్వానించి ఆతిథ్యం ఇవ్వడం జరిగేది. అఖిల భారత కిసాన్ సభ కౌన్సిల్ పాలకొల్లులో జరిగినపుడు కామ్రేడ్ ఎ.కె. గోపాలన్, సుశీలా గోపాలన్ పాలకొల్లు వచ్చారు. కామ్రేడ్ గోపాలన్ ఆరోగ్య రీత్యా భోజనంలో కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకోవలసి వచ్చింది. సుశీల గోపాలన్ మా ఇంటికి వచ్చి అమ్మాజీకి వివరాలు చెప్పి భోజనం తయారు చేయించి గెస్ట్ హౌస్ కు తీసుకువెళ్ళారు. అమ్మాజీ ఎంతగానో సంతోష పడింది.

మనోహిని గారి తండ్రి పెన్నెత్త రామచంద్రరాజు ఎం.ఎ.బి.ఎల్.గారు, భీమవరం డి.ఎస్.ఆర్. కాలేజీలో ఇంగ్లీషు లెక్చరర్ గా కూడా పనిచేసారు. దయాల్పాగ్ సత్సంగ్ సంస్థకు అంకితమైనారు. రాజకీయాలకు దూరంగా ఉన్నప్పటికీ, మా వివాహం అనంతరం, తమ భావాలను, నమ్మకాలను ఆచరిస్తూనే పార్టీకి సానుభూతిపరులుగా నిలిచారు. ఏలూరులో 1955 ఎన్నికలలో, గారపాటి సత్యనారాయణగారు పోటీ చేసినప్పుడు, నేను కోరితే ఏలూరు వచ్చి తమ ఆధ్యాత్మిక మిత్రులను, అభిమానులైన స్నేహితులను

కలిసి ఓటు చేయించారు. అమ్మాజీ పార్టీ పని చేస్తుంటే ఏనాడూ అభ్యంతరం చెప్పలేదు. రిజిస్ట్రేషన్ పద్ధతిలో వివాహం జరగాలని మొదట బంధువులు మాట్లాడితే సంతోషంతో అంగీకరించారు. మానవతా విలువలతో, గౌరవనీయులుగా అందరి మన్ననలను పొందారు. నేను డిటెన్యూగా జైలులో ఉన్నప్పుడు, అమ్మాజీని మా ముగ్గురు అమ్మాయిలను తమ ఇంటిలో (భీమవరం) ఉంచుకుని, అన్ని విధాలుగా బాధ్యతలు తీసుకున్నారు. మామయ్య గారి కొడుకులు ఇద్దరు కూడా పార్టీ అభిమానులుగా మార్పు చెందారు. మా అత్తగారు కూడా అన్ని విధాలుగానూ, కుటుంబాన్ని వేయికళ్ళతో ఆదరించారు.

మా ముగ్గురు కుమార్తెలు సరోజ ఎమ్.ఎస్.సి., శారద, సుజాత డిగ్రీలు (బి.యస్.సి.) పూర్తి చేసి లైబ్రరీ సైన్సు చదివారు. సరోజ- హైదరాబాద్‌లోని ఐ.డి.పి.యల్ (మండుల కంపెనీ) లో పనిచేస్తూ సి.ఐ.టి.యులో వివిధ బాధ్యతలలో పనిచేసింది. శారద సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రం లైబ్రరీలో పనిచేస్తూ హైద్రాబాద్ మహిళా ఉద్యమంలో కూడా పనిచేసింది. కుటుంబ బాధ్యతలు పెరిగిన మూలంగా, ఇటీవల పనిచేయటం లేదు. సుజాత మా దగ్గర ఉన్నంత కాలం కార్యక్రమాలలో పాల్గొనేది. వివాహానంతరం భర్త ఉద్యోగ రీత్యా ఢిల్లీలోనూ, కాన్పూర్, బొంబే (ముంబాయి) లలో ఉండటంతో స్థానిక పార్టీలతో సంబంధం పెట్టుకుని, మహిళా ఉద్యమాలలో (ఐదవ) పనిచేసింది. మా ముగ్గురు అల్లుళ్ళు ఉద్దరాజు రామజోగిరాజు, భూపతిరాజు రామకృష్ణవర్మ, గాదిరాజు నాగార్జున పార్టీ అభిమానులుగా తోడ్పడుతున్నారు.

పార్టీ నిర్మాణంలో కొన్ని అనుభవాలు

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పార్టీ బలంగా పెరిగిన జిల్లాలో ఒకటి. ఈ జిల్లాలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించిన నాయకులు కా॥పి.సుందరయ్యగారు. జిల్లాలోని జాతీయోద్యమంలో చురుకైన, త్యాగశీలులైన కార్యకర్తలతో సంబంధాలు పెట్టుకొని కమ్యూనిస్టు అభిమానులుగా కూడకట్టారు. కా॥సుందరయ్యగారు నెలకొల్పిన సాంప్రదాయల వరపడిలో క్రమంగా బలమైన జిల్లాలో ఒకటిగా అభివృద్ధి చెందింది. నేను కూడా అదే స్ఫూర్తితో నా బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తూ పనిచేస్తూ వచ్చాను. సుదీర్ఘకాలం బలమైన నరసాపురం తాలూకా పార్టీ కార్యదర్శిగా పనిచేశాను. అలాగే జిల్లా పార్టీలో కూడా నాకు ఇచ్చిన బాధ్యతలను జిల్లా కార్యదర్శి బాధ్యతను నిర్వర్తిస్తూ వచ్చాను. నా రాజకీయ జీవితంలో సుదీర్ఘకాలం జిల్లా కార్యదర్శిగా పనిచేయగలిగాను. నా సహచరులు అందరూ సంతృప్తికరంగా పని చేసారని భావిస్తున్నాను. ఈ విధంగా నా రాజకీయ జీవితం పశ్చిమగోదావరి జిల్లాతో ముడిపడి ఉంది. రాష్ట్ర కేంద్రానికి వెళ్ళినా పశ్చిమగోదావరి జిల్లాకు తోడ్పడుతూ వచ్చాను. క్రమంగా నా ఆరోగ్యం బాగా దెబ్బతిన్నందున సహాయపడ లేకపోతున్నాను. క్లిష్టతరమైన సమస్యలు అనారోగ్యకరమైన ధోరణులు లేకుండా ప్రశాంతంగా ఉండే జిల్లాలో పశ్చిమగోదావరి ఒకటి. పార్టీ నాయకత్వం, జిల్లా కమిటీలు, డివిజన్ కమిటీలు సమిష్టిగా చర్చించి, సమస్యలు క్లిష్టపడకుండా చూసేవారం. చర్చల ద్వారా ఐక్యంగా అత్యధిక సందర్భాల్లో ఏకగ్రీవ నిర్ణయాలు వచ్చేటట్లుగా కృషి చేసేవారం. చాలా అరుదుగా వచ్చే భిన్నాభిప్రాయాలను

పెరగకుండా గుర్తింప చేసేవాళ్ళు. ఒకటి రెండు సందర్భాల్లో దీనిని గుర్తించకుండా అసంతృప్తి జీవులుగా ఉన్నవారు, పెదధోరణులు త్రొక్కినవారు కూడా ఉన్నారు. అటువంటి వారిపై తప్పని సరిగా చర్య తీసుకోవలసి వచ్చేది. ఈ సందర్భంగా ఒక విషయం చెప్పాలి. ఈ అరాచక శక్తులపై చర్య తీసుకుంటారా? లేక రాష్ట్ర కమిటీని తీసుకోమంటారా? అని కా॥ సుందరయ్యగారు అడిగారు. అవసరం లేదు మేమే చర్య తీసుకుంటామని చెప్పి పార్టీ నుండి తొలగించాం. అంతకు ముందే కొవ్వూరు పార్టీ శాఖ ఏకగ్రీవంగా గారపాటి సత్యనారాయణ కులతత్వాన్ని ప్రేరేపిస్తున్నారని, నైతిక విలువలు లేకుండా ప్రక్కదారి పట్టారని జిల్లా కమిటీకి ఫిర్యాదు చేసింది. అది గమనంలో పెట్టుకొని గారపాటిని పార్టీ నుంచి తొలగించాం. గారపాటి అంతకు పూర్వం జిల్లా కమిటీ సభ్యుడుగా ఉండేవారు. ఆయనపై తీసుకున్న చర్యను అనేక మంది హర్షించారు. జిల్లా కమిటీలో భిన్నాభిప్రాయం వచ్చినా సహనంతో గుర్తింప చేయడం సంప్రదాయంగా వచ్చింది. ఇతర డివిజన్లు, శాఖల్లో కూడా దీన్ని పెంపొందించడానికి కృషి చేసాం. అందుకే మంచి ఫలితాలు వస్తుండేవి. పార్టీలో చీలికలు, విచ్ఛిన్నాలు తలెత్తకుండా ఇది తోడ్పడింది.

ఓ స్ఫూర్తిదాయక ఉదంతం

ఏలూరు డివిజన్ పెదపాడు గ్రామానికి చెందిన అక్కోనేని సత్యం అనే పార్టీ అభిమాని రెగ్యులర్ గా పార్టీ నిధికి చందాలు ఇస్తూండే వారు. తనకున్న ఆస్తిలో కుమారులకు, కుమార్తెకు అందరికీ ఇవ్వవలసిన విధంగా ఇచ్చేసి తన అవసరాల నిమిత్తం ఉంచుకున్న నాలుగున్నర ఎకరాల భూమి పార్టీకి ఇచ్చి సద్వినియోగపర్చుకోవాలని భావించి పార్టీకి తెలియచేశారు. నాకు కూడా తెలిసి ఉన్న ఒక మిత్రుని ద్వారా నా మీద ఉండే గౌరవం కొలది నాకు కబురు చేసారు. నేను వెంటనే ఆ మిత్రుని తీసుకొని సత్యంగారిని కలిసాను. తన అభిప్రాయం చెప్పారు. కుటుంబంతో తగాదాలు పడవద్దని సలహా ఇచ్చాము. అయినా నిర్ణయానికి వచ్చాను అమలు చేయాల్సిందే మార్పు కుదరదు అని ఖచ్చితంగా చెప్పారు. ఇక చేసేది లేక అంగీకరించి ఎందుకు మీరు ఇవ్వదలచుకున్నారని అడిగాను. “పెదపాడు మండలంలో పూర్వం పార్టీ బలంగా

ఉండేది. నాయకత్వం ఉండేది. సంతోషంగా ఉండి నేను పార్టీకి సహాయపడుతూ ఉండేవాడిని పెదపాడు మండలంలో పార్టీని అభివృద్ధి చేయాలన్నదే నా ఆకాంక్ష అదే. నా కోరిక కూడాను అని అన్నారు. ”మీ కోరిక నేరవేరాలంటే ఏలూరు డివిజన్ పార్టీ కమిటీ, స్థానిక పార్టీ శాఖ సహాయపడాలి. అందుకు ప్రయత్నం చేస్తానని చెప్పాను. వెంటనే జిల్లా కమిటీ కార్యదర్శి కా॥ మంతెన సీతారాంకు తెలియచేసాను. ఆయన కోర్కె ప్రకారం భూమిపై వచ్చే ఆదాయాన్ని పెదపాడు మండల పార్టీ అభివృద్ధికే ఖర్చు పెట్టాలి. మంచిది అలాగే చేద్దామని అన్నారు. ఆ విషయం సత్యంగారికి తెలియపర్చాను. సత్యంగారు ఎంతగానో సంతోషించారు. తరువాత ఆయనకు ఉన్న మరో ఇంటిలో లైబ్రరీ పెట్టమని పార్టీని కోరారు. ఆ విధంగానే లైబ్రరీ ఏర్పాటు చేశారు. ఒక రిటైర్డ్ టీచరుకు కొంత వేతనం ఇచ్చి లైబ్రరీ చూడమన్నారు. అంతేకాక తనకు ఉన్న రైస్ మిల్లును కూడా పార్టీకి దఖలుపర్చారు. ఈ విధంగా ఆయన కోర్కెకు అనుగుణంగా తగిన చర్యలు తీసుకొని ఒక మండల నాయకుని పార్టీ నియమించింది. దానికి ఆయన ఎంతో సంతోషించారు. మరింత ఉత్తేజపూరితుడై పార్టీకి తోడ్పడ్డారు. కార్యక్రమాలు కొనసాగుతున్నాయి. ఈ రోజుల్లో అస్థిపాస్తులను పార్టీకి అప్పగించడమనేది పార్టీకి ఎంతో ఉత్తేజాన్ని కల్గించింది.

జిల్లాలో వర్గ పోరాటాలు, సంఘీభావాలు

వర్గపోరాటాలు అభివృద్ధి చేయడానికి, మిలిటెంట్ పోరాటాలు ఆర్గనైజ్ చేయడానికి వాటికి అండగా సంఘీభావంగా కార్మికులను, ఇతర ప్రజలను సమన్వయపర్చడం ఒక సాంప్రదాయంగా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో పార్టీ నాయకత్వం అభివృద్ధి చేసింది. దీనిలో నా వంతు పాత్ర నేరవేర్చాను. స్వాతంత్ర్యసంతరం అంతకు పూర్వం పార్టీ నాయకత్వంలో మిలిటెంట్ పోరాటాలు దీర్ఘకాలిక సమ్మెలు నిర్వహించి అనేక విజయాలు సాధించగలిగారు. స్వాతంత్ర్యసంతరం కూడా ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు పార్టీ గాను, భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు)గా ఏర్పడిన తరువాత పార్టీ నాయకత్వాన, సిఐటియు నాయకత్వాన అదే ఒరవడిలో పోరాటాలు జరిగాయి. ఉదాహరణకి స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం జూట్ మిల్లు కార్మికులు, ప్రెస్ వర్కర్లు దీర్ఘకాలిక సమ్మెలు చేసి విజయాలు సాధించారు. సిఐటియు ఏర్పడిన తరువాత సిఐటియు నాయకత్వాన కార్మికులను సంఘటితపరుస్తూ మిలిటెంట్

పోరాటాలు, సమ్మెలు జరిగాయి. వారిని నిర్మాణయంతం చేసి మంచి సాంప్రదాయాలను నిలబెట్టి, అనేక విజయాలను సాధించారు. చట్టబద్ధ హక్కుల కోసం, కనీస వేతనాలు కోసం పోరాడి అనేక చోట్ల విజయాలను సాధించారు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో పదివేల మంది హామాలీలు, రైస్మిల్లు కార్మికులు ఆ విధమైన ఎత్తుగడలు (ప్రార్థి డైరెక్షన్ ప్రకారం) అవలంబించారు. వారు అనేక విజయాలు సాధించారు. హామాలీలు, రైస్మిల్లు కార్మికులకు సమ్మె చేయాల్సి వచ్చినప్పుడు యజమానులు తమ స్వంత బలగాలతోగాని, గుండాలతో గాని సమ్మె విచ్ఛిన్నం చేయడానికి ప్రయత్నం చేసారు. అటువంటి సందర్భాల్లో కార్మికులను అప్రమత్తం చేశాం. లాభాలు, పెట్టుబడి యజమానులది కావచ్చు. కాని కార్మికులు పని హక్కును కల్గియున్నారు. పోరాడుతామా! పని నిలబడుతుంది. ప్రాణాలు పోయినా మన పని హక్కును వదులుకోము. మా ప్రాణాలు ఉండగా మమ్ములను మిల్లు యజమానులు తొలగించలేరు అని చెప్పండి! ఆ విధంగా చైతన్యపరచాం. “పెట్టుబడి మీది, పని మాది” అనే నినాదం మారుమ్రోగింది.

కార్మికులను సంసిద్ధం చేసి ఇతర సోదర కార్మికులను వారికి సంఘీభావంగా నిలబెట్టాం. ఇది విజయానికి తోడ్పడింది. ఉదాహరణకు కొన్ని సంఘటనలు, ఘటనలు తెలియచేస్తాను. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా ఆకివీడు గ్రామంలో ఒక పెద్ద రైస్మిల్లులో (ఒక భూస్వామి జిల్లా రైస్మిల్లు యజమానుల నాయకుడు) యజమానులను కలుపుకొని సరుకులు దించడానికి వారే నడుం బిగించారు. సరుకులు దిగుమతి చేయబోయారు. కార్మికులు మా పని జోలికి రావడానికి వీలు లేదని ఆ యజమానిని గెంటివేశారు. ఆ యజమాని తెల్లబోయారు. పోలీసులు నిశ్చేష్టులయ్యారు. ఇది జిల్లాలో పెద్ద సంచలనం కల్గించింది. కార్మికులే తమ పని చేసుకున్నారు. ఇదే విధంగా ఆకివీడు సమీపంలోని ఐ.భీమవరం గ్రామంలో భూస్వాముల అండతో మిల్లులోని వర్కర్లు తొలగించడానికి యజమానులు ప్రయత్నించారు. ఎవ్వరు అడ్డువస్తారో చూస్తామని బీరాలు పలికారు. కార్మికులు ఆ గ్రామం చుట్టుముట్టి పోటీ కార్మికులు రాకుండా మిల్లులను దిగ్బంధించారు. నినాదాలు మారుమ్రోగాయి. వారికి అండగా ఆకివీడు, భీమవరం ప్రాంతాల్లోని రైస్మిల్లు కార్మికులు వచ్చి అండగా నిలబడ్డారు. చివరకు కార్మికులు పని సాధించగలిగారు. అదే విధంగా గణపవరంలో ఒక రైస్మిల్లులో యజమానుల ప్రోత్సాహంతో పోటీ కార్మికులను

ప్రవేశపెట్టి పని చేయ ప్రయత్నించారు. ఐక్యంగా 600 మంది రైస్ మిల్లు కార్మికులు పిల్లలతో సహా ప్రవేశించి పోటీ కార్మికులను తరిమి వేశారు. యజమానులు తమ పలుకుబడితో పోలీసు కేసు పెట్టించారు. 50,60 మందిని అరెస్టు చేయించారు. వారిని అరెస్టు చేసి 10 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న తాడేపల్లిగూడెం జైల్లో పెట్టించారు. దీనిపై కార్మికులలో, ప్రజలలో పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేసి జైళ్ళకు వెళ్ళిన వారికి సహాయంగా నిధులు ప్రోగుచేసి సహాయపడ్డారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా అంతటా పెద్ద ప్రచారం చేసారు. ఇది అన్యాయం, అక్రమం అని ఖండించారు. చివరకు కేసులు కొట్టివేశారు. గణపవరంలో మొత్తం కార్మికులు సంఘటితంగా పోరాడి పనులు కాపాడుకున్నారు. వేతనాలు పెంచుకుని విజయం సాధించారు. ఇదే విధంగా తాడేపల్లిగూడెం సమీపంలోని ప్రత్తిపాడులో ఒక రైస్ మిల్లు యజమాని పాలక పక్షానికి చెందిన భూస్వామి అండతో పోటీ కార్మికులను తీసుకొని వచ్చాడు. సంఘం పెట్టినందుకుగాను అసలు కార్మికులను తొలగించారు. దీనిపై తాడేపల్లిగూడెం పట్టణంలో రైస్ మిల్లు తదితర కార్మికులు పెద్దఎత్తున అండగా వచ్చి నిలబడి పోటీ కార్మికులను తొలగించి బయటికి పంపాలని నినాదాలు చేసారు. అప్పటికే పోలీసు బలగాలతో తమకు రక్షణగా ఆ యజమాని 144వ సెక్షన్ పెట్టించారు. కార్మికుల వత్తిడి చూసి నినాదాలు చూసి లోనికి వెళ్ళబోయిన వారిలో ఒక కార్మికుని బలంగా లారీతో గట్టిగా రక్తం కారేటట్లు కొట్టారు. దానితో రెచ్చిపోయిన కార్మికులు మిల్లు ప్రాంగణంలోనికి ప్రవేశించారు.

ఇంతలో ఏలూరు జిల్లా ఆఫీసులో ఉన్న నాకు పరిస్థితి ఉద్రిక్తంగా ఉందని కబురు వచ్చింది. అందుబాటులో ఉన్న జిల్లా పోలీసు సూపరెండెంట్ ను కలుసుకొని ఘర్షణ విషయాలు చెప్పి, కార్మికులవి న్యాయమైన కోర్కెలు అని చెప్పి వారికి న్యాయం చేయాలని విజ్ఞప్తి చేసాను. నేను అక్కడికి వెళ్ళి పరిశీలిస్తానని ఎస్.పి.వెళ్ళారు. నేను నా కారులో వెళ్ళాను. వెంటనే వెళ్ళినా అప్పటికే కాల్పులు జరిగాయి. ఒకరు ఇద్దరు గాయపడ్డారు. ఫ్యాక్టరీకి కొంతదూరంలో అందరు కార్మికులు సమీకరణ అయి ఉన్నారు. కార్మికులందరూ ఫ్యాక్టరీలోకి వెళ్ళామన్నారు. ఎంతమందిని కాలుస్తారో చూస్తామని అన్నారు. లోపల ఉన్న పోటీ కార్మికులను బయటకు గెంటివేస్తామని అన్నారు. నేను మాట్లాడుతూ పోరాటాలకు తగిన ఎత్తుగడలు కావాలి. పోరాట పద్ధతులు చాలా ఉన్నాయి. జిల్లా

అంతటా పెద్దఎత్తున ఆందోళన చేద్దాం. ప్రస్తుతం ఈ ఉద్రేక పరిస్థితులు, 144 సెక్షన్, పోలీసులు, యజమాని దుర్మార్గాలను ఎండగడుతూ తాడేపల్లిగూడెంలో నిరసన ప్రదర్శన చేద్దాం. నిరసన ప్రదర్శన ప్రారంభించే ముందుగా పోలీసు సూపరెండెంట్ దగ్గరకు వెళ్ళి కార్మికులు చాలా ఉద్రేకంగా ఉన్నారని ఎంత మందిని కాల్చినా వారు పోటీ కార్మికులను తరిమివేయాలనే పట్టుదలతో ఉన్నారని చెప్పాను. కార్మికుల వద్దకు వెళ్ళి వారికి నచ్చజెప్పి పోరాట పద్ధతులు చాలా ఉన్నాయి. ప్రదర్శన, ఆందోళన ద్వారా అని నచ్చజెప్పి ఊరేగింపు ప్రారంభించాము. మీ పోలీసు స్టేషను ప్రక్కనుండే ఊరేగింపు వెళుతుంది అని నేను చెప్పాను. ప్రశాంతంగా మా నిరసన తెలియచేస్తాం. మిల్లులో ఉన్న పోటీ కార్మికులను తీసి మిల్లు పని చేయకుండా ఆపు చేయాలి. మేము ప్రశాంతంగా ఊరేగింపు జరుపుకుంటూ వెళ్తాం. మీరు కలుగజేసుకొని న్యాయం చేకూర్చండి. మేము బద్దులమై ఉంటాము అని చెప్పాను. మీరు ఊరేగింపు జరుపుకోండని పోలీసులు చెప్పారు. కార్మికుల సమస్యలు పరిష్కారమయ్యే వరకు మిల్లు మూసివేసారు. తరువాత పోలీసు సూపరెండెంట్ సమక్షంలో కార్మిక ప్రతినిధులైన మమ్ములను, యజమానులు, సంఘ నాయకులు, జిల్లా నాయకులను సమావేశ పర్చారు. చర్చలు జరిగాయి. ఒక అంగీకారానికి వచ్చాము. 20 మంది కార్మికులలో నలుగురు మినహా మిగిలిన వారిని పనిలో పెట్టుకుంటామని చెప్పారు. ఆ నలుగురి సమస్యలు లేబరు కోర్టు ద్వారా ఉన్నాయి. వాటికి కట్టుబడాలని చెప్పారు. ఉభయులం అంగీకరించాము. కేసులు ఉపసంహరించి పనిలో పెట్టుకోమని లేబరు కోర్టులో తీర్పు వచ్చింది. ఆ విధంగా వీరోచితంగా పోరాడి విజయం సాధించారు.

ఇదే విధంగా మరో సంఘటన జరిగింది. ఏలూరు శివారు జాలిపూడి మిల్లు యజమాని గూండాలను అండ చేసుకొని తన మిల్లులో కార్మికులను తొలగించి పోటీ కార్మికులతో పని చేయించుకోవడానికి సిద్ధమైనాడు. కార్మికులు అభ్యంతరం పెట్టారు. పోలీసులు, అధికారులు కలుగచేసుకున్నారు. యజమాని మొండికెత్తాడు. తాత్కాలికంగా మిల్లు పని చేయడం ఆగింది. గూండాలతో కార్మికులను తొలగించే యజమాని ధోరణి చాలా ప్రమాదకరమైనదని, ఈ గూండాలు పట్టణంలోని తగువులలో జోక్యం చేసుకుంటున్నారని, వేల రూపాయలు డిమాండ్ చేసి పక్షపాతంతో తీర్పులు ఇస్తున్నారని, పట్టణంలో కలుషిత వాతావరణాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నారని, దీన్ని అర్థం చేసుకోమని

ప్రజలకు, మిల్లు యజమానులకు, పట్టణ పెద్దలకు విజ్ఞప్తి చేశాము. దానిపై జోక్యం, వత్తిడి పెరిగింది. తరువాత తప్పనిసరై రాజీపడి అసలు కార్మికులను పనిలో పెట్టుకున్నారు.

పాలకొల్లులోని మరో రైస్ మిల్లులో ఆకివీడులో మాదిరిగానే సంఘటన జరిగింది. యజమానులు పోటీ కార్మికులను దించుకుంటామంటే వారిని కార్మికులు అడ్డుకున్నారు. మొత్తం మీద అసలు కార్మికులనే పనిలో పెట్టుకున్నారు. రైస్ మిల్లులోవలె హమాలీల బజారులలో పనిచేసే కార్మికుల సమస్యలు వచ్చాయి. తాడేపల్లిగూడెం పట్టణంలో ఉల్లిపాయలు, అపరాలు హోల్ సేల్ రైస్ మిల్లు, మార్కెట్లలో పని చేసే హమాలీలు వేతనాలు పెంచమని విజ్ఞప్తి చేస్తూ వచ్చారు. వర్తకులు మొండిగా నిరాకరించారు. దానిపై లేబరు డిప్యూటీ కమీషనర్ కు ఫిర్యాదు చేశాం. లేబరు అధికారి ఉభయాలను సంప్రదించుకుని పిలిచారు. 150 మంది హమాలీల జట్టులు ఐక్యంగా బలీయమైన శక్తిగా ఉన్నది. యజమానులు మొండిగా ఉన్నా కార్మికులు పట్టుపట్టారు. తప్పనిసరై కమీషనరు దగ్గర యజమానులు హాజరయ్యారు. మొదటిసారిగా లేబరు అధికారి సమక్షంలో రేట్లు పెంచుకున్నారు.

ఈ పోరాటాల ఫలితంగా జిల్లా వ్యాపితంగా హమాలీలు, రైస్ మిల్లు కార్మికులు వేతనాలు పెంచుకున్నారు. ఈ పరిణామాల దృష్ట్యా యజమానులలో ఒక రకమైన ఉక్రోశం కల్గింది. యజమానులు ఒక మాట చెప్పడం ప్రారంభించారు. మేము మీ సంఘం చెప్పినట్లుగా విన్నాం. వినకపోతే సమ్మె చేసినా అదనంగా సంపాదిస్తారు. మీతో తగాదా పడటం కంటే రాజీపడటమే మెరుగ్గా తయారైందని అంటున్నారు. జిల్లాలో సిఐటియు బలంగా ఉన్న చోట్ల రైస్ మిల్లుల్లో గాని, బజారు జట్టులలోగాని యజమానులు పనివారిని తొలగించడం ఆగిపోయింది. ఎవరైనా పోరాటాలు చేస్తే యూనియన్ సంసిద్ధమైపైంది. ఆ విధంగా చాలా సందర్భాల్లో ప్రశాంతంగా అగ్రీమెంట్లు జరుగుతున్నాయి. ఇంతకు ముందు ఎ.ఐ.టి.యు.సి. పట్టు ఉన్న చోట సిఐటియు సాధిస్తున్న హక్కులు తాము పొందలేకపోతున్నామని గ్రహించి పెద్ద సంఖ్యలో కార్మికులు సిఐటియులో చేరారు.

ఈ పోరాటాలలో మంచి ఫలితాలు రావటానికి ఒక ఎత్తుగడగా నాయకత్వం తీసుకున్న జాగ్రత్తలు కూడా దోహదం చేశాయి. సంప్రదింపులు విఫలమై సమీకరణకు సిద్ధంకావాల్సిన పరిస్థితులలో ముందుగానే లేబరు అధికారులను, స్థానిక పోలీసులు, రెవెన్యూ అధికారులకు ఆయా స్థాయిల్లో (సమస్యలను బట్టి అవసరమైన అధికారులను) కలవాలి. సమస్యలు బలమైనవి. కనీస వేతనాలు లేబరు చట్ట ప్రకారం హక్కులు సంపాదించడానికి మేము శాంతియుతంగా ప్రయత్నం చేసినా యజమాని మొండి వైఖరి అవలంబించినప్పుడు తప్పని సరిగా లేబరు అధికారులను, పోలీసు, రెవెన్యూ అధికారులను కలిసి మేము పరిష్కారానికి సిద్ధంగా ఉన్నామని మీరు కూడా న్యాయం చెప్పవచ్చునని కోరాలి. అది అధికారులను కొంత ఆలోచింప చేస్తుంది. ఎత్తుగడల ద్వారా మంచి ఫలితాలు వచ్చాయని పై సంఘటనలు రుజువు చేస్తున్నాయి.

చించినాడ గ్రామ కమ్యూనిస్టు పార్టీ పైన, ప్రజల పైన భూస్వాముల దుర్మార్గ దాడులు

చించినాడ గ్రామం (నర్సాపురం తాలూకాలోనిది) కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి చాలా బలమైన కేంద్రం. 1952 తర్వాత జరిగిన అన్నిసార్లు పంచాయతీ సౌసైటీ ఎన్నికలలో ఘన విజయం సాధిస్తూ వచ్చింది. భూస్వామ్య పెత్తందారీ శక్తులు కమ్యూనిస్టు పార్టీని ఓడించుటకు, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ సహకారంతో ఎన్ని కుట్రలు సాగించినా భూస్వామ్య శక్తులు ఓడించబడుతునే వచ్చాయి. ధనబలం, కండబలం, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ అండతో ఎన్ని కుట్రలు సాగించినా పార్టీ ప్రజాబలం ముందు వారి కుట్రలు ఫలించలేదు. ఏమైనా పార్టీని ఓడించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. అందుకు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ సహకారంతో దౌర్జన్యాలు, చివరకు హత్యల వరకూ పథకంతో సాగించారు.

ఈ భూస్వాములే ఆ గ్రామంలోని గ్రామ కమ్యూనిస్టు నాయకులను 1950వ సంవత్సరంలో తరిమి, తరిమి వెంటాడి పట్టుకుని పోలీసులకు అప్పగించారు. పోలీసులు వారిని తుపాకులతో కాల్చి చంపేశారు. అట్లు చంపబడినవారు (1) బూసి ముసలయ్య (2) బూసి వెంకట్రావు (3) అల్లూరు రామరాజు. ఇంకా ఆ గ్రామంలో ముఖ్య నాయకులైన (4) కామ్రేడ్స్ రుద్రరాజు అయ్యపరాజు, (5) రుద్రరాజు గోపాలరాజు (ఆర్.జె. పాల్)

గార్లు ఇతర ప్రాంతాల్లోకి వెళ్ళి రక్షణ తీసుకుంటుండగా, వారి ఆచూకీని పోలీసులకు తెలియజేసి వారిని కూడా పోలీసులు కాల్చి చంపివేయించుటకు దోహదం చేసింది.

ఈ సందర్భంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ గ్రామ పంచాయతీ, గ్రామ పరపతి (సొసైటీ) సంఘం, గ్రామాన్ని అన్ని విధాలా అభివృద్ధి చేస్తూ వచ్చారు. పంచాయతీ ఏర్పడిన ప్రారంభంలో చాలా కొద్ది ఆదాయం మాత్రమే ఉండేది. కమ్యూనిస్టు పాలకవర్గం పంచాయతీ ఆదాయం పెంచుటకు అన్ని విధాలా కృషి చేసింది. పాలకవర్గం కృషి మూలంగా నామమాత్రపు ఆదాయం ఎంతగానో అభివృద్ధి అయింది. అంతేగాక జిల్లా బోర్డుకు, లైబ్రరీ మెమో నిర్వహిస్తామని, కాగా రేవు పాట వల్ల ఆదాయం అంతా పంచాయతీకి అప్పగించాలని తీర్మానించి జిల్లా బోర్డు ఆమోదం పొందింది. ఆ విధంగా పంచాయతీకి ఆదాయం పెరిగింది. ఫలితంగా ఆదర్శ పంచాయతీగా పేర్కొంది. ఈ చర్యలన్నీ భూస్వామ్య వర్గాలకు బాధగా తయారయింది. అందుకై ఏమైనా సరే పంచాయతీని స్వాధీనం చేసుకోవాలని మారణహోమం సాగించారు. ఆ మారణహోమంలో హత్య చేయబడిన కామ్రేడ్స్ 1. పొంతకాని సూరన్న, 2. వీరవల్లి నారాయణ, 3. యాండ్ర సత్యనారాయణ మరియు చించినాడ గ్రామానికి అండగా ఉంటున్నారని సరిహద్దులో ఉన్న కలగంపూడి గ్రామంలోని గుబ్బల రామలింగయ్యను కూడా హత్య చేశారు. పైగా నిత్యం ఇళ్ళ మీద దాడులు.

ఈ సందర్భంలో పంచాయతీ అధ్యక్షులుగానూ, పరపతి సంఘం అధ్యక్షులు గానూ, సమర్థవంతంగా పనిచేసి, అభివృద్ధి పథంలో నడిపించిన ముఖ్యుల పేర్లు ఉదహరించడం మంచిదని భావిస్తున్నాను. 1. కామ్రేడ్స్ రుద్రరాజు సత్యనారాయణ రాజు (ఆర్.ఎన్.), 2. రుద్రరాజు సూర్యనారాయణరాజు 3. గంటా దానమ్మ, 4. కేతా సూర్యారావుగార్లు.

అంతేగాక పూర్వం భూస్వాములు గ్రామ కంఠాలు, వుంతలు, గోదావరి లంకలు ఆక్రమించుకొని అనుభవించేవారు. ఈ పరిస్థితిలో పార్టీ, పంచాయతీ నిర్ణయం తీసుకుని ఈ వనరులను, పంచాయతీ స్వాధీనం చేసుకోవాలని తీర్మానించి అమలు జరిపింది. ఇంకా రోడ్ల ప్రకృత, వుంతలలోనూ కొబ్బరి చెట్లు పెంచి ఆ ఆదాయాన్ని కూడా కాంగ్రెస్

భూస్వాములు అనుభవించేవారు. అవన్నీ పార్టీ అండతో పంచాయతీ స్వాధీనం చేసుకొని ఆ ఆదాయాన్ని గ్రామ అభివృద్ధికి ఉపయోగించింది. అదేవిధంగా చెరువుల ద్వారా, చేపల పాటల ద్వారా కూడా వచ్చిన ఆదాయం పంచాయతీకి దఖలు పడేది. అందుకే ఈ సంపదంతా తామే అనుభవించాలనే దుర్బుద్ధితో ఈ ఘోర దురంతాలకు పూనుకున్నారు.

భూస్వాములు నిత్యం సాగించే బీభత్సకాండ ఇళ్ళ మీద దాడులతో, ఆ రెండు గ్రామాలలో పౌర జీవితం స్తంభించిపోయింది. స్త్రీలకు, బిడ్డలకు ఏమాత్రం రక్షణ లేని భయానక స్థితి కొనసాగింది. ఆ స్థితిలో పార్టీ జిల్లా కమిటీ రాష్ట్ర కమిటీకి ఆ బీభత్స కాండను తెలియజేసింది. అది 1980వ సంవత్సరం. రాష్ట్ర కమిటీ ఆదేశానుసారం కామ్రేడ్ మల్లు స్వరాజ్యంగారు పార్టీ ఎం.ఎల్.ఎ.గా నర్సాపురం వచ్చి, ఆ గ్రామాలలోని భూస్వాములు సాగించే ఘోరకలిని తక్షణమే కంట్రోలు చేయాలని సబ్ కలెక్టర్ కి మెమోరాండం సమర్పించారు. ఆ సందర్భంగా ఆ గ్రామాలలోని 200 మంది మహిళలు గోదావరి ఏటిగట్టు మీద 10 కిలోమీటర్లు హోరున వర్షంలో కాలినడకన నర్సాపురం సబ్ కలెక్టర్ ఆఫీసుకి వచ్చారు.

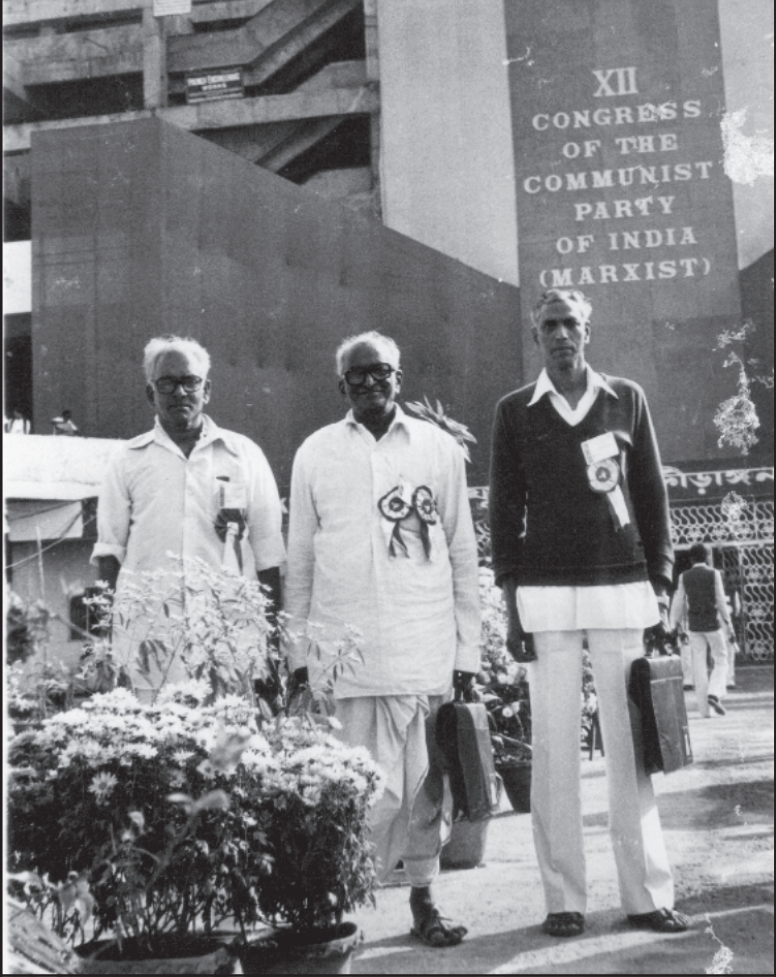
ముఖ్యంగా ఒక విషయం చెప్పాలి. ఆ గ్రామాలలోని రైతు, వ్యవసాయ కార్మిక పేద వర్గాల మహిళలు, బిడ్డలతో సహా పస్తులతో మాడిపోతూ కూడా భయానక స్థితిగతులను తట్టుకుంటూ, ధైర్యసాహసాలతో జిల్లా మహిళా సంఘం అండదండలతో నిలబడి పార్టీ జెండా ప్రతిష్ఠను కాపాడారు. గడ్డు కాలంలో స్త్రీ చైతన్య శక్తిని చాటారు. వారికి జిల్లా ప్రజాతంత్ర ఉద్యమం తరపున విప్లవాభివందనములు తెలియజేస్తున్నాను.

ఆ దశలో పార్టీ జిల్లా కమిటీ తరపున సీనియర్ నాయకులు కామ్రేడ్ అన్నె వెంకటేశ్వరరావుగారు కేసులు, వగైరా బాధ్యతలు చూస్తూ పార్టీ సానుభూతిపరులైన పెద్దలతో అఖిల పక్ష కమిటీని ఏర్పరచి వారిని చించినాడ గ్రామం తీసుకొచ్చారు. వ్యవసాయ కార్మిక, మహిళా సంఘ నాయకులైన అన్నె అనసూయగారు ఆ గ్రామాలలోని మహిళలకు బాగా అండదండలిచ్చి, వారికి మనోధైర్యాన్ని చేకూర్చారు. ముఖ్యంగా పాలకొల్లు మహిళా పార్టీ శాఖ అత్యంత క్లిష్ట దశలో ఆ గ్రామాలు వెళ్ళి తమ అమోఘమైన పాత్ర నిర్వహించారు.

ఏలూరులోని అనుభవం గల పార్టీ నాయకుడు కామ్రేడ్ తిప్పాని కృష్ణను ప్రభుత్వ రెవెన్యూ అధికారులు, పోలీసు అధికారులతోనూ మాట్లాడుట, మొదలైన బాధ్యతల నిర్వహణకు పార్టీ జిల్లా కమిటీ నియమించటం జరిగింది. కామ్రేడ్ కృష్ణ దాడులకు గురైన ఆ గ్రామాలలోని పార్టీ కుటుంబాలకు ధైర్యం చెబుతూ రెండు నెలలు అక్కడే వుండి పట్టుదలతో తన బాధ్యతను చూశాడు.

ముఖ్యంగా ఒక ఆదర్శం. 1980వ దశకంలో బుర్రకథ అంటే తెలియని మహిళా ఉద్యమ నాయకురాలు టి. ప్రభావతి ఆనాటి మా జిల్లా పార్టీ ప్రత్యేక పరిస్థితుల్లో ఐదు రోజులు మాత్రమే నేర్చుకొని, గురజాడ గారి రచన పుత్తడిబొమ్మ పూర్ణమ్మ కథ, బుర్రకథ తానే తంబుర భుజాన పట్టి, శేషారత్నం, సబేరాలు వంతలుగా అందరినీ ఆశ్చర్యచకితుల్ని చేసి బుర్రకథ చెప్పారు. అందర్నీ కంటనీరు పెట్టించడం వారి చైతన్యానికి గీటురాయి. ఒక సంవత్సరం మాత్రమే జిల్లాలో పాలకొల్లు ఓపెన్ ఎయిర్ థియేటర్లోనూ, ఇంకా కొన్ని గ్రామాలలో చించినాడ, పల్లంట్ల మొదలైన చోట్ల చెప్పారు. కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల్లో మహిళా సంఘాలు ప్రత్యేక అభ్యర్థనతో ఆ జిల్లాలో కూడా కొన్ని ముఖ్యమైనచోట్ల కథ చెప్పి నిధి సేకరించి పార్టీకి ఇచ్చారు. విజయవాడ ఆల్ ఇండియా రేడియోలోను, విజయవాడ ప్రభుత్వ ఎగ్జిబిషన్లో కూడా చెప్పారు.

చిత్రమాలిక

1985 కలకత్తాలో జరిగిన 12వ సి.పి.ఎం. మహాసభలో పాల్గొన్న అల్లూరు సత్యనారాయణ, ఉద్ధరాజు రామం, ఆర్.సత్యనారాయణరాజు

16-11-1952న శృంగవళ్లంలో జరిగిన కమ్యూనిస్టు పార్టీ జిల్లా కమిటీ సమావేశం

కూర్చున్నవారు

అన్నే అనసూయ, అన్నే వెంకటేశ్వరరావు, నెక్కలపూడి రామారావు,
ఉద్దరాజు రామం, గొట్టెముక్కల వెంకట్రామరాజు, సంకు అప్పారావు,
కొటికలపూడి సూరన్న

మొదటి వరుసలో నిలబడినవారు

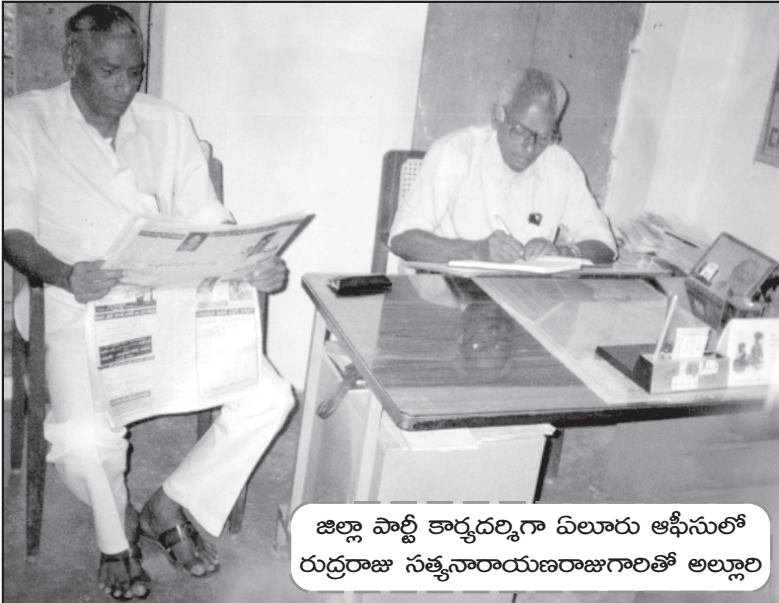
కుమ్మర కోటేశ్వరరావు, ఇందుకూరి సుబ్బరాజు, గారపాటిసత్యనారాయణ,
మైలవరపు రామారావు, చేకూరి నరసింహం, మారెళ్ల నరసింహారావు,
జి. భూలక్ష్మీనర్దరాజు, అల్లూరి సత్యనారాయణ, విరాట్‌రాజు నిడదవోలు

వెనుక నిలబడినవారు

నేతల పోతురాజు, ఆకుల సుబ్బారావు, సత్యనారాయణరెడ్డి,
ఎం.వి.ఎస్. కపర్తి, కొల్లా వెంకటరత్నం, వంకా సత్యనారాయణ,
యాళ్ళబండి రంగనాయకులు

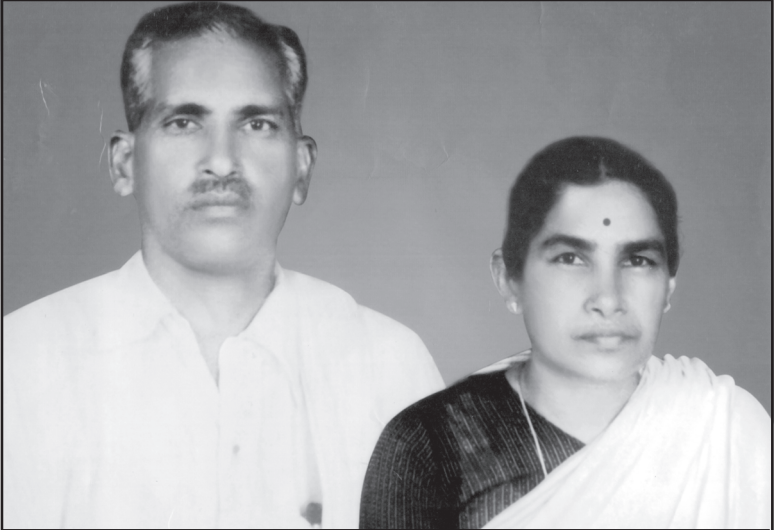
పీడిత
 ప్రజా
 ఉద్యమాల నేత
 కామ్రేడ్
 సుందరయ్యగారు
 చివరిసారిగా
 పాలకొల్లు
 వచ్చిన
 సందర్భంలో

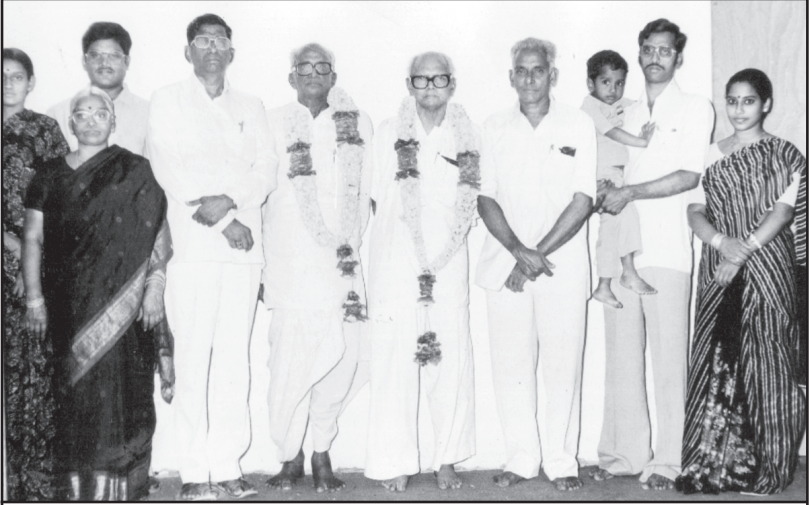
జిల్లా పార్టీ కార్యదర్శిగా ఏలూరు ఆఫీసులో
 రుద్రరాజు సత్యనారాయణరాజుగారితో అల్లూరి

మనుమలు, మనుమరాండ్రతో అల్లూరి దంపతులు

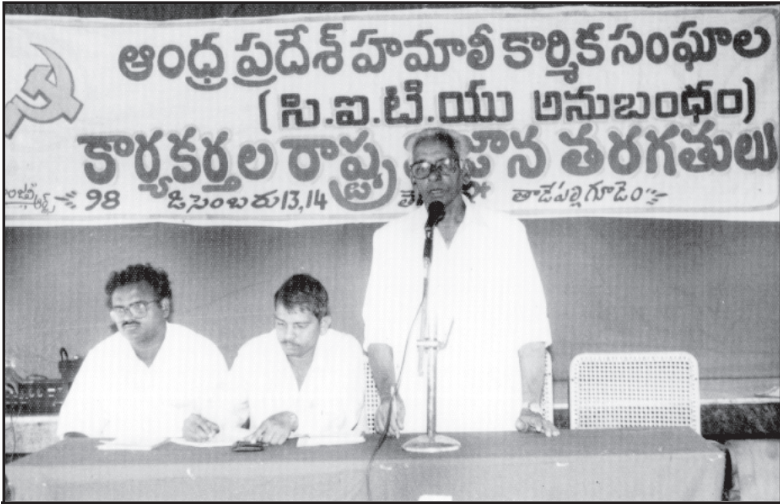
స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, 1955లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ తరపున పాలకొల్లు నియోజకవర్గం నుండి ఎన్నికయిన భూపతి రాజు లక్ష్మీ నరిసింహరాజుగారు, ఆయన సతీమణి తొలితరం మహిళా ఉద్యమనేత వెంకాయమ్మగారు.

1984లో ఆచంట ఎన్నికల సందర్భంగా పాలకొల్ల సమీపంలోని జిన్నూరు గ్రామంలో పార్టీ సానుభూతిపరులు భూపతిరాజు రామచంద్రరాజుగారి ఇంటి వద్ద వారి కుటుంబ సభ్యులతో సుందరయ్యగారు, ఉద్దరాజు రామంగారు, అల్లూరిగారు

మహిళా నాయకురాండ్లు భూపతిరాజు వెంకాయమ్మగారు, ఉద్దరాజు మాణిక్యంబగారు

కార్మికులకు రాజకీయాలు బోధిస్తున్న అల్లూరి

కార్మికుల ర్యాలీలో అల్లూరి

విలూరులో సిపిఐ(ఎం) కార్యాలయం ప్రారంభోత్సవం సందర్భంగా మోటూరు హనుమంతరావు, పర్లా సత్యనారాయణ, కొరటాల సత్యనారాయణ, నండూరి ప్రసాదరావుతో అల్లూరి

సిఐటియు జిల్లా మహాసభలో అల్లూరి, పర్లా సత్యనారాయణ మొదలైనవారు

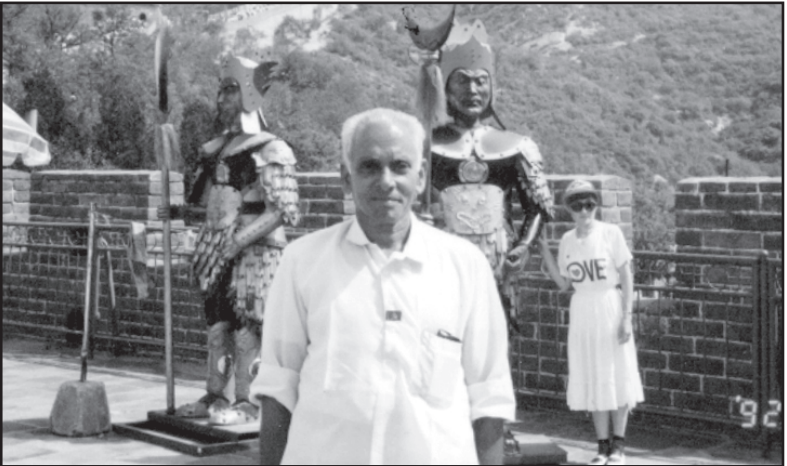
సిపిఐ(ఎం) రాష్ట్ర ఆడిట్ కమిటీ కన్వీనర్గా అల్లూరి ఇతర సభ్యులు సీతారామయ్య, జయరాం, ప్రమోద్ గార్లతో

ఐదవ పశ్చిమగోదావరిజిల్లా అధ్యక్షురాలు టి. ప్రభావతి, శేషారత్నం, సబ్బారావు ఐదవ జిల్లా మహాసభ (1986)లో పుత్తడి బొమ్మ పూర్ణమ్మ బుర్రకథ చెబుతున్న దృశ్యం

ఛైనా పర్వటనలో అల్లారి

చారిత్రాత్మక ఛైనా మహాకుడ్డం వద్ద అల్లారి

సిపిఐ(ఎం) ఆలిండియా మహాసభలో అల్లూరికి సత్కారం

సిపిఐ(ఎం) ఆలిండియా కంట్రోల్ కమిషన్ సభ్యునిగా
కమిషన్ అధ్యక్షుడు సమర్ ముఖర్జీతో అల్లూరి

రాష్ట్ర వ్యాపిత అనుభవాలు

రైస్ మిల్లు వర్కర్స్ ఫెడరేషన్, హమాలీ ఫెడరేషన్ రాష్ట్ర వ్యాపితంగా విస్తరించడానికి, బలపడడానికి ఫెడరేషన్ గా చేశాము. యూనియన్ పేర్లతో ఉన్న ఈ రెండు సంఘాలను రాష్ట్ర సిబ్బందియు నిర్ణయం ప్రకారం ఫెడరేషన్ గా రిజిస్టర్ చేశాం. సమస్యలను బట్టి ఆనాడు యూనియన్లుగాను ఈనాడు ఫెడరేషన్లుగాను బలపడడానికి కృషి చేస్తు వచ్చాము. రెగ్యులర్ గా గాని అవసరమైనప్పుడుగాని సమావేశాలు జరిపి అనుభవాలు తెలుసుకొని సహాయపడుతున్నాము. రైస్ మిల్లు వర్కర్స్ ఫెడరేషన్, జిల్లా కమిటీలు, స్థానిక సంఘాలు, బలపడడానికి రాష్ట్ర ఫెడరేషన్ సమావేశాలలో చర్చించి నిర్ణయాలు తీసుకుంటూ వచ్చాము. రైస్ మిల్లు పరిశ్రమల్లో కొంత కాలం క్రితం ఉప్పుడు బియ్యానికి ఒక సంవత్సరం పాటు డిమాండ్ లేక మిల్లులు మూతపడ్డాయి. దీనిని సాకుగా చేసుకొని డిమాండ్ లేదని నష్టపోతున్నామని మిల్లు యజమానులు పెద్ద ఆందోళన ప్రారంభించారు. ఈ సంక్షోభం నుండి పరిశ్రమలను కాపాడుకోవడానికి జీతాలు తగ్గించుకోవాలని లేదా రెండు సంవత్సరాలపాటు కార్మికులు రేట్లు పెంచకుండా ఉండాలని కూడా ప్రచారం చేశారు. ఈ ఆందోళనపై వర్కర్స్ కూడా భయపడ్డారు. చాలా చోట్ల కొత్త అగ్రిమెంట్లు వాయిదా వేసుకున్నారు. కొత్త డిమాండ్లు వాయిదా వేసుకోవడం వల్ల కార్మికులు తమ ఆదాయాలను కోల్పోయారు. దీనిపై నేను చొరవ తీసుకొని వివిధ జిల్లాల్లో యజమానులు నష్టపోతున్నారా! లేదా మరో విధంగా లోటు పూడ్చుకుంటున్నారా అని పరిశీలిస్తే నష్టాల పేరుతో మిల్లు యజమానులు ఆదాయాలు పెంచుకుంటున్నారు తప్ప నష్టపోవటం లేదని తేలింది. ఉప్పుడు మిల్లుల యజమానులు తమకు ఉన్న రైస్ మిల్లులోనే వేరేగా యంత్రాలను అమర్చి లేదా మరో ఎత్తుగడతో లాభాలు సంపాదించారు. నల్గొండ జిల్లాలోని మిర్యాలగూడా, పశ్చిమగోదావరి, కరీంనగర్ జిల్లాల్లో రైస్ మిల్లులు అధికంగా ఉన్నాయి.

అటువంటి చోట్ల కొన్ని ఉప్పుడు మిల్లులను అట్లాగే అట్టిపెట్టి ఉప్పుడు మిల్లులు లేని యజమానులకు అద్దెకు ఇవ్వడం ప్రారంభించారు. దీని ద్వారా కూడా మిల్లు యజమానులు లాభాలను పెంచుకున్నారు. ఈ కాలంలో చాలా చోట్ల కొత్త రైస్ మిల్లులను కట్టుకున్నారు. పరిశ్రమ సంక్షోభంలో ఉంటే కొత్త మిల్లులు ఎందుకు కట్టుకున్నట్లు? అంటే నష్టాలను లాభాలుగా మార్చుకున్నారు, మిల్లు యజమానులకు ఆదాయాలు పూర్వం కన్నా పెరిగాయి. ఈ పరిశీలన కేవలం ఆఫీసులో కూర్చోని చేసింది కాదు. ఆయా జిల్లాల్లో రైస్ మిల్లులో పని చేస్తున్న కార్యకర్తలను సమావేశపర్చి వాస్తవ విషయాలు వీరి ద్వారానే తెలుసుకున్నాము. ఈ విషయాలు గుర్తింప చేసి చైతన్య పర్చడం కోసం, జిల్లా, స్థానిక నాయకత్వాల్ని సన్నద్ధం చేసిన ఫలితంగా నష్టాల ప్రచారం గురించి తెలుసుకోవడానికి కార్మికులు వివిధ రూపాల్లో ప్రయత్నించారు. కొత్త అగ్రిమెంట్లు, కొన్ని రాయితీలు కూడా సంపాదించారు. రాష్ట్ర ఫెడరేషన్ చొరవ వల్ల ఈ ఫలితాలు చేకూరాయి. ఇది ఒక అనుభవం. అంతే కాకుండా యజమానులు బియ్యాన్ని నాజూకుగా తెల్లగా ఉండడానికి 'వైట్ నర్స్' అనే యంత్రాన్ని తగిలించి రేట్లు బాగా పెంచుకున్నారు. అధిక లాభాలు సంపాదించారు. రైస్ మిల్లులో పనిచేసే హమాలీ కార్మికులు కూడా ఆదాయాలు పెంచుకున్నారు. బ్యాంకులు ఇచ్చే ఆర్థిక సహాయంతో ఆధునాతన మిల్లులను కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో యజమానులు నిర్మించారు. ఎగుమతులు, దిగుమతులకు క్రేస్ కూడా ఉపయోగించే పరిస్థితి వచ్చింది. ప్రభుత్వం నుండి సబ్సిడీలను కూడా యజమానులు పొందారు.

ఈ అనుభవాల రీతిగా మాకు కొన్ని అంశాలు స్పష్టమయ్యాయి. రైస్ మిల్లులు తదితర చిన్న తరహా పరిశ్రమల్లో పనిచేసే ఆయా సెక్షన్లకు సంబంధించిన కార్మికులను ఒకే సంఘంగా సంఘటితపర్చాలి. వేతనాలు, కండిషన్లు ఒకే రకంగా ఉండవు. ఈ పరిస్థితుల్లో సెక్షన్లు వారీగా డిమాండ్లు పెట్టి అగ్రిమెంట్లు కోసం పోరాడితే మరికొన్ని కోరికలు కూడా నెరవేరతాయి. కాబట్టి ఐక్యంగా అన్ని సెక్షన్లు కలిసి సంఘంలో ఉంటే పోరాట శక్తి పెరుగుతుంది. ఉదా : పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో సిబిడియు ఏర్పాటు చేసిన చోట్ల అన్ని సెక్షన్లను ఒకే సంఘంగా చేరుస్తూ బలపర్చాయి. (డ్రైవర్లు, హమాలీలు, దినకూలీలు వీరందరూ కలిసారు. ఒకటి రెండు పట్టణాలు మినహా) సమ్మె చేయాల్సి వస్తే మిల్లు పూర్తిగా ఆగిపోతుంది. వీలైతే గుమాస్తాలను కూడా సహచరులుగా కలుపుకోవాలి.

నల్గొండ జిల్లాలో రైస్ మిల్లు కార్మిక సంఘం బలంగా ఉంది. అయితే హమాలీలు మనతో లేరు. వారు వేరే సంఘంలో ఉన్నారు. డ్రైవర్లు మన సంఘంలో ఉన్నారు. అన్ని సెక్షన్ల సంఘాలను ఐక్యపరుచుకొని సమిష్టిగా పోరాడాలి. కొన్ని ప్రాంతాలలో అన్ని సెక్షన్లు కలిసి ఒకే సంఘంగా వున్నాయి.

రాష్ట్ర రైస్ మిల్లు వర్కర్స్ ఫెడరేషన్,

హమాలీ రాష్ట్ర ఫెడరేషన్ - కొన్ని అనుభవాలు

రాష్ట్ర వ్యాపితంగా, కొత్తగా వివిధ ప్రాంతాల్లో ఉద్యమాన్ని విస్తృత పర్చడానికి తోడ్పడుతుందని రెండు ఫెడరేషన్లు ఏర్పాటు చేయాలని రాష్ట్ర కేంద్రంలో నిర్ణయం తీసుకున్నాము. ఆ విధంగా రైస్ మిల్లు వర్కర్స్, హమాలీ వర్కర్స్ ఫెడరేషన్లు ఏర్పడ్డాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో, వివిధ ప్రాంతాలలో వెంటనే రెండు ఫెడరేషన్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. మంచి ఫలితాలు వచ్చాయి. రాష్ట్రంలో క్రమంగా అన్ని జిల్లాలోనూ ఏర్పడ్డాయి.

పోర సరఫరాల (సివిల్ సప్లయ్) హమాలీలు వేతనాల పెంపుదల కోసం ఆందోళన చేసి, మంత్రిగారిని ఒప్పించి వేతనాలు పెంచుకున్నారు. ప్రతి ఒక్కరికి రెండు జతల బట్టలు బహుమతిగా ఇవ్వడానికి సివిల్ సప్లయ్ సంస్థ అంగీకరించింది. సొంత గోడౌన్స్ నిర్మించుకొంటాన్ని సైతం కావలసిన నిధులు ఉన్న ఈ సంస్థ కనీస వేతనాలు రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి పెంచుతామని ప్రకటించింది. హమాలీలకు చాలా ఉత్సాహం కలిగింది. ఆ సంవత్సరం ముందుగా రెండు జతలు బట్టలు బహుమతిగా ఇవ్వటం అమలు జరిగింది. ఈ కోర్కెలతో పాటు మిగిలిన కోర్కెలు (డిమాండ్స్) రెగ్యులర్ గా అమలు జరగటాన్ని నిరంతరం హమాలీలు పోరాడాలి.

ఆర్టిసి రవాణాసంస్థ బస్ స్టాండులు, డిపోలు వద్ద బస్ లపైన వాహనాలపైన పోర్టర్స్ సరుకులు ఎక్కిస్తారు. వారికి కూలీ పెంచాలని, అధికారులు పోర్టర్స్ చే ఉచితంగా పని చేయించుకునే పద్ధతిని వెంటనే అరికట్టాలని రాష్ట్ర వ్యాపితంగా కరపత్రాల ద్వారా ప్రచారం చేసి, రాష్ట్ర యూనియన్ కూడా ఏర్పాటు చేసుకోవాలని కామ్రేడ్ బి. బలరాం (జిల్లా రైతు సంఘం కార్యదర్శి) భీమవరంలో ఉన్న పోర్టర్స్ తో స్థానికంగా తనకున్న సంబంధాలతో వారిని ప్రోత్సహించి, కార్యక్రమంలోకి దించారు. భీమవరంలోని పోర్టర్స్ బాధ్యత తీసుకొని రాష్ట్రంలోని జిల్లాలన్నింటిలో ఉన్న బస్ స్టాండ్స్ కి తిరిగి చాలా పెద్ద కృషి చేసారు. దాని ఫలితంగా పోర్టర్స్ లో మంచి ఉత్సాహం, కార్యదీక్ష కలిగింది. హైదరాబాద్ లో ఆర్.టి.సి. డిమాండ్స్ పై పెద్ద ప్రదర్శన జరిపి ఎం.డి.కి, అధికారులకు మెమోరాండం ఇవ్వాలని రాష్ట్ర కేంద్రం నిర్ణయం తీసుకున్నది.

అదే విధంగా కార్యక్రమంలో పోర్టర్స్ లోని ఎ.ఐ.టి.యు.సి. (ఐ.ఎన్.టి.యు.సి) మజ్దూర్ యూనియన్ లను ఐక్య కార్యాచరణలో పాల్గొనమని విజ్ఞప్తి చేసాం. ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం ప్రస్తావించాలి. ఆర్.టి.సి. ఎం.డి. గౌతమ్

కుమార్ గారు పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పని చేసియున్నారు. అప్పుడు నాకు బాగా పరిచయం ఉన్నది. అందుచే ముందుగా గౌతమ్ కుమార్ గారిని కలిసి పోర్ట్ లైన్ సమస్యలపై ప్రదర్శనగా వచ్చి మీకు మెమోరాండం ఇవ్వాలని నిర్ణయించుకున్నాం. మీరు మెమోరాండం పరిశీలించి తగు న్యాయం చేకూర్చగలరని ఆశిస్తున్నాము అని తెలియచేశాను. ఆ విధంగా వెయ్యిమందితో ప్రదర్శన జరిపి ఎం.డి.గార్కి ఐక్యకార్యచరణ ప్రతినిధి వర్గం సమస్యలపై మెమోరాండం సమర్పించింది. ఎం.డి.గారు స్పందించి మీ న్యాయమైన సమస్యలు పరిష్కరించుటకు ప్రయత్నిస్తానని హామీ ఇచ్చారు. ప్రదర్శనలో ఉన్న పోర్ట్ లైన్ కు ఎం.డి. గారిచ్చిన హామీని ప్రతినిధి వర్గం వివరించారు. పోర్ట్ లైన్ తమ ఆనందాన్ని కరతాళధ్వనులతో తెలియజేశారు. నేను మాట్లాడుతూ న్యాయమైన కోర్కెలు అమలు జరిగే వరకూ ఉద్యమం సాగించాలని విజ్ఞప్తి చేశాను. పోర్ట్ లైన్ తమ తమ జిల్లాలకు వెళ్ళి మిగిలిన తమతోటి పోర్ట్ లైన్ కూడా ఈ జరిగిన విషయం తెలియచేశారు. ఎ.ఐ.టి.యు.సి. వారు దీనిలో పాల్గొన లేదు.

బస్ స్టాండుల్లో ఉన్న పోర్ట్ లైన్ బాగా పని చేయమని ప్రోత్సాహించమని సిఐటియు కి చెందిన ఆర్.టి.సి. స్టాఫ్ & వర్కర్స్ ఫెడరేషన్ నాయకులను కలిసి చెప్పాను. కొన్ని ప్రాంతాలలో ప్రోత్సహించారు. మిగతా ప్రాంతాలలో ప్రోత్సహించ లేకపోయారు. ఈ ప్రయత్నాలు దీర్ఘకాలం సాగలేదు. అందుచేత ఉద్యమం తగినంతగా కొనసాగలేదు. ఉద్యమంలో స్తబ్ధత వచ్చింది. వారికున్న బరువు బాధ్యతలు కారణమై ఉండవచ్చు. ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించిన భీమవరం పోర్ట్ లైన్ సంవత్సరాల తరబడి తిరగలేక ఆ బాధ్యత వదులుకున్నారు.

రాష్ట్రంలో ప్రతి గ్రామంలోనూ గల పరపతి సంఘాల ఎంప్లాయిస్ (మధ్యతరగతి) జిల్లా సంఘ ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. వారిలో సిఐటియుకి చెందిన ఒక ముఖ్యకార్యకర్త ఇ.గంగరాజు అనే ఎంప్లాయి ప్రధాన పాత్ర వహించాడు. ఈ సంఘానికి సంఘ ప్రధాన కార్యదర్శిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. రాష్ట్ర సిఐటియు నాయకత్వంలో ఉన్న నేను గంగరాజు పరిచయంతో ఈ సంఘ సమావేశంలో పాల్గొని ఈ సమస్యలు పరిష్కారం కావాలంటే రాష్ట్ర వ్యాపిత ఉద్యమం సాగాలని అందుకై రాష్ట్ర సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోమని, అందుకు మా సహకారం ఉంటుందని తెలియచేశాను. వారు సంతోషంతో అంగీకరించారు. ఈ విషయాన్ని రాష్ట్ర కేంద్రానికి తెలియచేసి వారి ఆమోదాన్ని పొందాను, ఆ సంఘానికి సహాయపడేందుకు తగు సమర్థుడైన రాష్ట్ర ఆఫీసు బేరర్సులో ఒకరిని కేటాయించమని కోరాను. ఆ విధంగా ఒకరిని కేటాయిస్తామని, అంతవరకు

తాత్కాలికంగా నన్నే చూడమని రాష్ట్ర కేంద్రం ఆదేశించింది. ఆ విధంగా రాష్ట్ర ఆఫీసు బేరర్ కామ్రేడ్ అజయ్ ను కేటాయించారు. కామ్రేడ్ అజయ్ కి నా బాధ్యతను అప్పగించాను. ఈ మధ్య తరగతి ఉద్యోగుల్లో సమర్థులైనవారు కూడా ఉన్నారు. ఈ ఉద్యోగుల సంఘం రాష్ట్రంలో ఒక బలమైన పెద్ద సంఘంగా రూపొందింది. ఇది మనకు మరో అనుభవం.

రైల్వే గూడ్స్ షెడ్ కార్మికుల పోరాటాలు

రైల్వే గూడ్స్ షెడ్లలో దిగుమతులు, ఎగుమతులు చేసే కార్మికులు చిరకాలంగా పనిచేస్తున్నప్పటికీ స్వార్థపర కాంట్రాక్టర్లు పోటీ కూలీలను దింపి బజారులోకి నెట్టాలని కుట్రతో ప్రవేశించారు. తాడేపల్లిగూడెంలో (ప.గో), నవాబుపాలెం (ప.గో), బిక్నూరు రైల్వే గూడ్స్ షెడ్ వద్ద వర్కర్స్ ధైర్యంగా నిలబడి ప్రాణాలకు తెగించి కాపాడుకుంటామని పోరాడారు. నవాబుపాలెంలో 200 గూడ్స్ షెడ్ కార్మికులకు అండగా చుట్టుపక్కల గల 1000 మంది కార్మికులు సంఘీభావంగా ముందుకు వచ్చారు. కాంట్రాక్టర్లు, పోటీ కార్మికులు తరిమివేయబడ్డారు. తాడేపల్లి గూడెం(ప.గో) రైల్వే గూడ్స్ షెడ్ కార్మికులు 118 మంది చిరకాలంగా బలమైన యూనియన్ గా నిలబడి పనిచేస్తున్నారు. ఒక కాంట్రాక్టరు దుర్బుద్ధితో ఈ షెడ్ వర్కర్స్ సంపాదించాలని కిరాయి గూండాలను సమీకరించి ప్రయత్నించారు. అక్రమంగా మీరు వస్తే తిరిగి వెళ్ళనీయం జాగ్రత్త అని కాంట్రాక్టరును, గూండాలను కార్మికులు హెచ్చరించారు. కాంట్రాక్టరు, గూండాలు భయపడి వెనక్కి తగ్గారు.

సంఘీభావ ఉద్యమాలు

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో కొన్ని ప్రత్యేకతలు

పార్టీ, సిఐటియు డైరెక్షను ప్రకారం ఈ ఉద్యమాలను బలపర్చి జిల్లాలో ముందుకు తీసుకుపోతున్నారు. చాలా మంచి ఫలితాలు సాధిస్తూ వచ్చారు. ఉదాహరణకు జిల్లాలో అనేక చోట్ల కార్మికులను, కార్యకర్తలను చైతన్యపరిచింది సిఐటియు. సంఘాలు ఏర్పడిన చోట ఆ ప్రాంతంలో జరుగుచున్న ఉద్యమాలకు బాగా తోడ్పడుతున్నది. ఆ ఉద్యమాలు బలపడటమే కాకుండా, తమచుట్టూ ఉన్న కార్మికులకు, ప్రజలకు మనోధైర్యాన్ని కలిగిస్తున్నది. అనేక చోట్ల మంచి ఫలితాలు సాధిస్తున్నారు. కార్మిక సంఘాలు ఏర్పాటుకు కృషి చేస్తున్నప్పుడు యజమానులు బెదిరిస్తూ వచ్చారు. ఆ బెదిరింపులను లెక్క చేయకుండా కార్మికులు ముందుకు సాగుతున్నారు. సంఘాలు పెట్టుకొనే ప్రాథమిక హక్కులను పౌరసత్వ హక్కులను పొందగలుగుతున్నారు. ఇదొక సాంప్రదాయ హక్కుగా జిల్లాలో కొనసాగుతోంది. దాని ద్వారా కార్మిక సంఘాల్లోనూ చుట్టూ ఉండే ప్రజల్లోనూ, ఆత్మవిశ్వాసం కలిగింది. దీనితో సంతృప్తి పడకుండా కొన్ని చోట్ల క్రొత్తగా, మహిళా, యువజన, విద్యార్థి సంఘాల ఏర్పాటుకు తోడ్పడుతున్నారు. ఇది మరొక అనుభవం.

తాజా బియ్యం మిల్లు కార్మికుల పోరాటాలు

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో రాజాం ప్రాంతంలో బియ్యం మిల్లులు ఎక్కువగా నున్నాయి. కనీస వేతనాలు కాని, చట్టబద్ధహక్కులు గాని అమలు జరగటం లేదు. వీరందరు ఒక యూనియన్ గా ఏర్పడి చట్టబద్ధహక్కులు, కనీసవేతనాలు అమలు చేయాలని యజమానులకు డిమాండు నోటీసు అందజేశారు. పరస్పర పరిష్కారానికి గాని లేబరు

అధికారుల సమక్షంలో చర్చించి పరిష్కరించుకోవడానికి యజమానులు అంగీకరించలేదు. ఈ పరిస్థితులలో నేను, రాష్ట్ర నాయకులు సి. హెచ్.నర్సింగరావు శ్రీకాకుళం సి.ఐ.టి.యు. సమావేశానికి వెళ్ళాం. అక్కడ రాజాం బియ్యం మిల్లు కార్మికుల డిమాండు నోటీస్ గురించి తెలియజేశారు. ఆ మర్నాడు నేను రాజాం వెళ్ళి వర్కర్లు జనరల్ బాడీకి హాజరయ్యాను. యజమానులు ఎందుకింత మొండిగా ఉన్నారని వారిని అడిగాను. జి.ఎమ్.ఆర్. అనే బడా పారిశ్రామికవేత్తకు రాజాం ప్రాంతంలో కొన్ని మిల్లులు ఉన్నాయని ఏమైనా చేయగల సమర్థుడని ప్రభుత్వ అధికారుల్లో పలుకుబడి గలవాడని తెలిసింది. నేను మాట్లాడుతూ మీరంతా ఐక్యంగాను, దృఢంగాను ఉండమని, పట్టుదలతో శాంతియుతంగా పోరాడండిని ఇటువంటి అనుభవాలు పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో కూడా ఉండేవని సి.ఐ.టి.యు. నాయకత్వంలో పెద్ద విజయాలు సాధించారని మీరు కూడా విజయం సాధిస్తారు అని ఆత్మవిశ్వాసం కల్పించాను. ఈ యూనియన్ కు సిబిటియు నాయకులు కృష్ణమూర్తి (ప్రముఖ లాయరు) అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. మీరు జాగ్రత్తగా కార్మికులను నడిపారు. పోలీసు అధికారులను, రెవెన్యూ అధికారులను, లేబరు అధికారులను కలసి తమకు న్యాయం చేయమని, ప్రాథమిక హక్కును రక్షించమని కోరారు. యజమాని జి.ఎం.ఆర్. సలహాతో మొత్తం మిల్లు పనిచేయకుండా ఆపివేశారు, తెరిపించమని యూనియన్ ను గుర్తించాలని పెద్ద ఎత్తున వివిధ రూపాలలో ప్రజల్లో ఆ ప్రచారం ఆందోళన సాగించారు. పోలీసు జిల్లా సూపరింటెండెంట్ గార్ని కలిసి తెరిపించి పరిష్కరించమని కోరారు. తాను గమనిస్తూనే ఉన్నానని, శాంతియుతంగా పోరాడుతున్నారు కాబట్టి ఏమీ చేయటం లేదని, అలా కానిచో కార్మివేస్తానని కూడా బెదిరించారు.

ఈ పరిస్థితిని మిల్లు వర్కర్స్ యూనియన్, దీని నాయకులు కృష్ణమూర్తిగారు, రాష్ట్ర సి.ఐ.టి.యు. నాయకులకు, అసెంబ్లీలో ప్రతిపక్ష నాయకులు కామ్రేడ్ బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావుగార్ని సూపరింటెండెంట్ గురించి తెలియజేశారు. వెంటనే బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు ఎం.ఎల్.ఎ. రాజాం కార్మికుల ఆందోళన, సూపరింటెండెంట్ అవకాశం వస్తే కార్మివేస్తానని హెచ్చరించడం గురించి సభకు ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ రాజాంలో ప్రభుత్వం ఉన్నదా? పోలీసు సూపరింటెండెంట్ పాలిస్తున్నాడా తేల్చమని నిలదీశారు. వెంటనే డి.ఐ.జి. రాజాం సూపరింటెండెంట్ కు ఫోను చేసి వెంటనే వర్కర్స్ ను, యజమానులను సమావేశ చర్చించి తగు విధంగా పరిష్కరించమని ఆదేశించారు. సూపరింటెండెంట్ ఆ విధంగా సమావేశపర్చి ఉభయులకు చెప్పి పరిష్కరించారు. వర్కర్స్ విజయంతో పండుగ చేసుకున్నారు.

బిక్కువోలు (తూ.గో.జిల్లా) పోరాటాలు

బియ్యం మిల్లులు పెద్ద సంఖ్యలో వున్నాయి. ఒక దశలో కార్మికులు సి.ఐ.టి.యు. వైపు వచ్చారు. రెగ్యులర్ సంబంధాలు నాయకత్వం కొనసాగించకపోవడం పట్ల మరల వెనక్కిపోయారు. కొత్తగా ఇటీవల రైల్వే గూడ్స్ షెడ్ వర్కర్స్ మన సహకారం కోసం వచ్చారు. కాంట్రాక్టర్ తన బలగాలతో గూడ్స్ పనిని స్వాధీనం చేసుకోబోయాడు. ఈ ప్రయత్నాలు గ్రహించి తూ.గో.జిల్లా సి.ఐ.టి.యు. కార్యదర్శి శేషుబాబ్జీ, ప.గో.జిల్లా సి.ఐ.టి.యు. నాయకుడు చింతకాయల బాబూరావుకు తాడేపల్లిగూడెం కబురు చేశాడు. వెంటనే బాబూరావు కొందరు కార్మికులను తీసుకొని బిక్కువోలు వెంటనే వెళ్ళాడు. కాంట్రాక్టరు తన మనుష్యులతో వర్క్ చేయించడానికి దిగాడు. బాబూరావు వర్కర్స్ కి ధైర్యం చెప్పి వెళ్ళండి అడ్డుకోండి, మీరు పెద్ద సంఖ్యలో వున్నారు, చొరవ చేయండిని ప్రోత్సహించి పంపారు. వర్కర్స్ విజృంభించి గూడ్సు షెడ్ వద్దకు వెళ్ళి కాంట్రాక్టర్ ను, పోటీ కార్మికులను తరిమివేశారు. పని కాపాడుకున్నారు.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో వర్గ, ప్రజాసంఘాలు

జాతీయోద్యమ కాలం నుండి బలమైన రైతు ఉద్యమాలు సాగిన జిల్లా. పశ్చిమగోదావరి కొన్ని అనుభవాలు ఇంతకుముందే రాశాను. మరి కొన్ని ఉద్యమాలు, అనుభవాలు ఇక్కడ తెలియజేస్తున్నాను. విపరీత కౌలురేట్లు తగ్గించాలని, వారికి ఎరువులు సబ్సిడీపై యివ్వాలని కమ్యూనిస్టు పార్టీ (సిపిఎం) మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం చాలాకాలంగా ఆందోళన చేస్తున్నారు. దీని ఫలితంగా కౌలుదారులు తప్పనిసరిగా రిజిస్టరు చేసుకోవాలని ప్రభుత్వం అధికారయుతంగా ప్రకటించింది. గతంలో భూస్వామి భూముల నుండి వెళ్ళగొడతారని ఈ మాత్రం కూలీ ఆదాయం గాని, పరపతి గాని కోల్పోతామని భయపడేవారు. ఈ పరిస్థితిలో కౌలుదార్లకు ఆత్మవిశ్వాసం కల్గింది. రైతు సంఘం కార్యకర్తలు దరఖాస్తు వ్రాయించి, రెవెన్యూ అధికారులకు అందజేశారు. కృషి బాగా జరిగింది, పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కృష్ణాజిల్లాల్లో ఇతర జిల్లాల కన్నా ఎక్కువ చేశారని రాష్ట్ర నాయకత్వం వారిని అభినందించింది. నిర్బంధకాలం అనంతరం జిల్లా రైతు సంఘ కార్యదర్శులుగా కామ్రేడ్ అన్నే వెంకటేశ్వరరావు, రుద్రరాజు సత్యనారాయణ (ఆర్.ఎస్), కరుటూరి సత్యనారాయణ ఆ తర్వాత నేడు బి.బలరాం ప్రధాన కార్యదర్శిగా పనిచేస్తున్నారు.

పెంచిన భూమిశిస్తు తగ్గించాలి. రాష్ట్ర వ్యాపిత రైతాంగ ప్రతిఘట విజయధంకా

1963-1964 కాలంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం హటాత్తుగా భూమిశిస్తు పెంచింది. రాష్ట్ర వ్యాపితంగా మొత్తం రైతాంగంలో ఆందోళన, అసంతృప్తి పెల్లుబికింది. వివిధ

రాజకీయ పార్టీలు, వివిధ రైతు సంఘాలు ఐక్యంగా ప్రతిఘటించుటకు దారి తీసింది. రాష్ట్ర వ్యాపితంగా పెద్దఎత్తున ప్రతిఘటన ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాలని భావించారు. ఆ విధంగా పిలుపు ఇవ్వబడింది. త్వరలో క్రమంగా రాష్ట్ర వ్యాపితంగా జిల్లాలో తాలూకాఫీసుల వద్ద (రెవెన్యూ కార్యాలయాల వద్ద) నిరసన ప్రదర్శనలు జరిపి పికెటింగ్లు నిర్వహించారు. ప్రభుత్వం పెంచిన భూమిశిస్తును ఉపసంహరించుకొనేవరకూ ఆ ఉద్యమం కొనసాగింది. కొన్ని చోట్ల అరెస్టులు, జైళ్లలో నిర్బంధం కూడా జరిగింది. పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో సమన్వయ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో పెద్దఎత్తున జరిగింది. తాలూకాల్లో కూడా సమన్వయ కమిటీలు ఏర్పడ్డాయి. నరసాపురం తాలూకా కమిటీ కన్వీనరుగా నేను ఉన్నాను. ఈ ఉద్యమంలో అనేక మంది కాంగ్రెస్‌వాదులు కూడా భాగస్వాములయ్యారు. ఉదాహరణకు ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు శ్రీ భూపతిరాజు సుబ్బతాతరాజుగారు (వేండ్ర), ఇందుకూరు సత్యనారాయణ రాజు గారు (విల్లూరు) ఎం.ఎల్.ఏ, పరకాల శేషావతారం (మాజీమంత్రి) కూడా పాల్గొన్నారు.

ఒకరోజు ప్రత్యేకంగా గ్రామీణ రైతు కుటుంబాలలోని మహిళలు కూడా నర్సాపురం తాలూకా ఆఫీసు దగ్గర పికెటింగ్ చేశారు. జిన్నూరు, దాలమర్రు, కొమ్ముచిక్కాల, అరటకట్ల మొదలైన గ్రామాల నుండి బస్ సౌకర్యం లేకపోయినా చేలగట్ల వెంబడి అడ్డదారులలో కాలినడకన ఎంతో పట్టుదలతో నర్సాపురం 200 మంది మహిళలు ఉత్సాహంగా పాల్గొని స్త్రీ చైతన్యాన్ని చాటారు. అంతమంది మహిళలు వస్తారని మేము ఊహించలేకపోయాము. మహిళా ఉద్యమ నేతలు భూపతిరాజు వెంకాయమ్మ, ఉద్దరాజు మాణిక్యంబగార్ల నాయకత్వాన తహశీల్దారుకి మెమోరాండం ఈయబడింది. అల్లూరి మన్మోహన్ ప్రత్యేక బాధ్యతతో సమీకరణ వగైరా నిర్వహించడం జరిగింది.

రైతాంగాన్ని చైతన్యపర్చటానికి వారి సమస్యలపై ఆందోళన చేస్తూ పోరాడటానికి ప్రయత్నం చేశారు. పంటల వారిగా (చెరుకు, పత్తి, పొగాకు, వగైరా) ఆయా ప్రాంతాలలో సదస్సులు నిర్వహించారు. రైతులు బాగా హాజరయ్యారు. రైతాంగంలోకి చొరబడటానికి ఇది బాగా తోడ్పడింది.

విద్యార్థి యువజన ఉద్యమం

మొదటలో పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో విద్యార్థి ఉద్యమం బలహీనంగా ఉండేది. విద్యార్థి ఉద్యమం ప్రాధాన్యతను గమనంలో పెట్టుకొని బలోపేతం చేయడానికి జిల్లా

నాయకత్వం కృషి చేసింది. పార్టీ కుటుంబాలలో ఉన్న హైస్కూలు విద్యార్థులను కలిసి యండగండిలో సమావేశం ఏర్పాటు చేసాము. వీరందరూ విద్యార్థి ఫెడరేషన్లో చేరి తోటి విద్యార్థులను ప్రోత్సహించి విద్యార్థి ఫెడరేషన్ సభ్యత్వం చేర్పించాలి అని కార్యక్రమం ఇచ్చాము. ఆ విధంగా ఉద్యమం ప్రారంభమైంది.

యువజన రంగం

కొన్ని హైస్కూళ్ళలో సభ్యత్వం చేర్పించారు. ఈ ఉద్యమం కోసం ఒక ఆర్గనైజరును నియమించాలని ప్రయత్నించాము. జిల్లాలో అటువంటి బాధ్యతలు చూడగల కామ్రేడ్ కావాలని కృషి చేశాము. కాని జిల్లాలో ఎవ్వరూ కనపడలేదు. అది దృష్టిలో పెట్టుకొని విశాఖపట్టణం ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ విద్యార్థులను (ఎన్.ఎఫ్.ఐ) నేను, ఉద్దరాజురామంగారు కలిసి ఒక కార్యకర్తను పంపమని కోరాము. ప్రయత్నిస్తాం అని వారు చెప్పారు. కాని కొంత కాలం చూసినా పంపలేకపోయారు. ఈ పరిస్థితులలో జిల్లాలోనే పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కామ్రేడ్ మంతెన సీతారాంకు జిల్లా విద్యార్థి ఫెడరేషన్ బాధ్యత ఇచ్చాము. ఏలూరు కేంద్రంగా విద్యార్థి ఉద్యమ నిర్మాణానికి ప్రయత్నం చేశారు. కొంత కాలానికి కామ్రేడ్ కూనపరాజుకుమార్ (గ్రాడ్యుయేట్) ఏలూరు లా కాలేజీలో చేరి చొరవతో విద్యార్థి ఉద్యమానికి బాధ్యత వహించి జిల్లా బాధ్యత తీసుకున్నారు. క్రమంగా మంతెన సీతారాం విద్యార్థి ఉద్యమ నిర్మాణ బాధ్యత నుండి వైదొలగి కూనపరాజు కుమార్కు అప్పగించారు. ఏలూరు కేంద్రంగా కుమార్ మంచి కృషి చేశారు. లా కాలేజీలో ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో సంబంధాలు పెరిగాయి. కేవలం సభ్యత్వాలు, సమస్యలతో సరిపెచ్చుకోకుండా రాజకీయంగా చైతన్యపరచడానికి కృషి చేసాడు. ఈ ఉద్యమం నుంచి కొంతమంది గ్రాడ్యుయేట్స్, లా చదివిన వాళ్ళు పార్టీలోనికి హోల్టైమ్మర్లగా వచ్చి ముఖ్యమైన బాధ్యతలు నిర్వహించారు. మా జిల్లా కమిటీలో (నిడదవోలు) జువ్వల రాంబాబు, కె. రాజారామ్మోహన్రాయ్, జి.వి.ఎల్. నరసింహారావు, జుత్తిగ గోపాలన్, కేతా గోపాలన్, సోమయ్య, కర్రి నాగేశ్వరరావు జిల్లా కమిటీ సభ్యులుగాను, డివిజన్ కమిటీ కార్యదర్శులుగాను పని చేస్తున్నారు. నేను పార్టీ జిల్లా కార్యదర్శిగా విద్యార్థి నాయకత్వంతో సన్నిహితంగా ఉండి తగు ప్రోత్సాహం, తోడ్పాటును

ఇస్తుండేవాణ్ణి. విద్యార్థి ఉద్యమం నుండి వచ్చిన యువకులు, విద్యావంతులు, పార్టీకి అంకితమై పనిచేస్తున్నవారు జిల్లా కమిటీలోను, డివిజన్ కమిటీలలోను వివిధ బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నారు.

జిల్లాలో యువజన సంఘాలు (డి.వై.ఎఫ్.ఐ.) అన్ని డివిజనల్ లో కమిటీలు ఏర్పడి పనిచేస్తున్నాయి. రెగ్యులర్ గా ఆటల పోటీలు నిర్వహిస్తున్నాయి. ప్రతి సం॥ ఆకివీడు గ్రామంలో పెద్ద ఎత్తున జిల్లా, రాష్ట్ర స్థాయిలో కబడ్డీ వగైరా ఆటల పోటీలు నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రజలలో మంచి ఉత్సాహాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. జిల్లాలో ఇంకా బహుముఖ కార్యక్రమాలు నిర్వహించి కృషి చేయాలి.

వ్యవసాయ కార్మిక ఉద్యమం

జిల్లాలో అనేక ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయ కార్మిక సంఘం అధ్యక్షులలో కూలీ రేట్లు పెంపుదల కోసం, కనీస కూలీ రేట్ల చట్టం కోసం పెద్దఎత్తున ఆందోళన ఉండేది. వరినాట్లు, వరి కోతలు జరుగుతున్న సమయంలో రేట్ల పెంపుదలకై డిమాండు చేసి భూస్వాములు అంగీకరించకపోతే పెద్దఎత్తున సమ్మెలు జరిగేవి. అనేక సందర్భాలలో జయప్రదం అయ్యేవారు. వర్గ చైతన్యం అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చింది.

ఈ ఉద్యమానికి అన్ని విధాలా తోడ్పడుతున్న కమ్యూనిస్టు పార్టీకి నిధిగా ఒక రోజు ఆదాయాన్ని పార్టీకి సమర్పించేవారు. వ్యవసాయ కార్మికులతో పాటు సిబ్బందియు బలంగా ఉన్న చోట్ల సిబ్బందియుకి చెందిన కార్మికులు కూడా ఈ శ్రమదానంలో పాల్గొనేవారు. ఈ విధంగా వర్గ చైతన్యంతో పార్టీకి సహాయపడేవారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని ఈ సాంప్రదాయాన్ని రాష్ట్రంలోనే ఆదర్శప్రాయంగా భావిస్తూ వచ్చేవారు.

ఆ రోజులలో కోతలు, నాట్లు సమయాల్లోనే పనులుండేవి. మిగిలిన కాలంలో పనులు లేక బ్రతకడం కష్టంగా ఉండేది. అందువల్ల రైతుల వద్ద ధాన్యం అప్పుగా వ్యవసాయ కూలీలు తీసుకునేవారు. మరల రైతులకు కూలీలు బస్తాకు అరబస్తా అదనంగా చెల్లించేవారు. దీనిని నాము పద్ధతి అనేవారు. ఈ నాము పద్ధతి పోవాలని, ప్రభుత్వమే కూలీలకు పనులు కల్పించాలని, కనీస కూలీ రేట్లు నిర్ణయించి అమలు జరపాలని, నాము పిచ్చు కొలతలు నిషేధించాలని, వ్యవసాయ కార్మిక సంఘం, పార్టీ ఆందోళన

చేసేవి. మొత్తం మీద ఇటీవల కాలంలో నాము పిచ్చు కొలతలు బాగా తగ్గాయి. వ్యవసాయ కార్మికుల చైతన్యం పెరిగింది. దీనితోపాటు కూలీలు బర్మాదేశానికి, పారిశ్రామిక కేంద్రాలకు వలస వెళ్ళి కుటుంబాలను పోషించుకునేవారు. ఇటీవల కాలంలో అరబ్ దేశాలకు వలసలు బాగా పెరిగాయి. కేవలం వ్యవసాయ కార్మికులే గాకుండా ఇతరులు, ఆర్థికంగా చితికిపోయినవారు, మధ్యతరగతివారు, అరబ్బు దేశాలు వెళ్ళడానికి పనులు చూపించే కమీషన్ ఏజెంట్లకు వేలాది రూపాయలు అప్పులు చేసి చెల్లిస్తూన్నారు. అప్పులు క్రమంగా తీర్చుకుంటున్నారు. ఈ విధంగా వచ్చిన ఆదాయంతో తమ గ్రామాలలో కొద్దిగా భూమి కొనుక్కోవడం, నివాస గృహాలు ఏర్పాటు చేసుకోవడం జరుగుతున్నది. వారి బిడ్డలను కూడా చదివించుకుంటున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో స్థానికంగా వ్యవసాయ పనులకు కొంతవరకూ ఎక్కువ వేతనాలను డిమాండ్ చేసి పొందుతున్నారు. మా స్వంత గ్రామం చుట్టుప్రక్కలే కొందరు మంచి గృహాలు నిర్మించుకుంటున్నారు. కౌలు రైతులు పెరిగారు. భూస్వాములు కూడా కౌలు ద్వారానే ఎక్కువ ఆదాయం పొందవచ్చునని నమ్మకమైన కౌలుదారులకు ఇస్తున్నారు.

గిరిజనోద్యమం - మిలిటెంటు పోరాటాలు

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో సిపిఎం ప్రారంభం నుండి ఏజెన్సీ గిరిజన గ్రామాలలోను, ఉద్యమంతో సంబంధాలు కల్గి ఉంది. జిల్లా పార్టీ కమిటీ సలహాలతో స్థానిక పార్టీ కమిటీలు పనిచేస్తూ ఉండేవి. నేను జిల్లా కార్యదర్శి బాధ్యత తీసుకున్నప్పటి నుంచి మరింత సన్నిహితంగా ఈ ఉద్యమానికి సలహా సహకారాలు అందించేవాడిని. గిరిజనులు ఎక్కువ గల ఏజెన్సీ, ప్రాంతం జిల్లాకు ఉత్తర భాగాలలో నాలుగు లేక 5 మండలాలకు విస్తరించి ఉన్నది మన ఉద్యమం క్రమంగా విస్తరించి ఎక్కువ గిరిజన గ్రామాలలో బలమైన శక్తిగా రూపొందుతోంది. ఒక సందర్భంలో హఠాత్తుగా ఏదో సమస్యపై బూసరాజుపల్లెపై బుట్టాయగూడెం భూస్వాములు గుండాలతో దాడికి వచ్చారు. బూసరాజు పల్లె గిరిజనులు ధైర్యంగా నిలబడి గ్రామంపై దాడి జరిగినట్లుయితే ప్రతిఘటించి ఆత్మరక్షణ చేసుకోదలచారు. గ్రామంపైకి దాడిచేస్తూ - సమీపానికి వచ్చినవారిని విల్లంబులతో ఎదురు దాడి చేశారు. దీనితో భూస్వాములు వెనక్కు తగ్గారు. తిరిగి వెళ్ళిపోతూ గిరిజనుల భూములలో గల చెట్లను నరికివేయటం, పంటలు పాడు

చేయడం జరిగింది. అంతటితో ఆగకుండా గిరిజనులు దుర్మార్గంగా రైతులపై దాడి చేశారని పత్రికలలో రాయించారు. వాస్తవం తెలుసుకుంటే ఇదంతా కల్పితమని తేలింది. పత్రికా వార్తలు చూసి, ఈ దశలో బుట్టాయిగూడెం సమీపంలోని జంగారెడ్డి గూడెం పార్టీ ఆఫీసుకు వెళ్ళి కామ్రేడ్స్ను తీసుకొని బూసరాజుపల్లె వెళ్ళాం. గిరిజనులు ఆందోళనతో ఉన్నారు. అందరూ మా వద్దకు వచ్చారు. జరిగిన వాస్తవాలు వివరించారు. వారికి ధైర్యం చెప్పి కమ్యూనిస్టు పార్టీ, గిరిజనులు మీకు అండగా ఉంటారు. పంటలు కాపాడుకొనమని, పత్రికల్లో వచ్చిన వార్తలు వాస్తవం కాదని ప్రజలకు తెలియజేస్తామని పోలీసు, రెవెన్యూ అధికారులకు తెలియజేస్తామని తెలియజేశాం. అలాగే అధికారులకు పత్రికా విలేకరులకు తెలియజేశాం. వారిని బూసరాజుగూడెం వచ్చి స్వయంగా తెలుసుకోమని కోరాం. అదే విధంగా ఒకరోజున భూస్వాములు నరికివేసిన చెట్లు, పాడుచేసిన పంటలను పరిశీలించారు. గిరిజనులు తమ బాధలు విన్నవించుకున్నారు. విలేకరులు వాస్తవాలు తెలుసుకొని రైతులపై దాడి కాదు, గిరిజనులపైన భూస్వామ్య గుండాలు దాడి చేశారని రాశారు.

ఈ పోరాటానికి గిరిజన గ్రామాలలో మంచి స్పందన వచ్చింది. మరింతగా విస్తరించటం, బలపడటం జరిగింది. తమ న్యాయమైన హక్కులకై పోరాడాలనే చైతన్యం పెంపొందింది. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గిరిజనుల రక్షణకై కల్పించిన 1/70 యాక్ట్ చట్టం చేశాయి. కానీ చాలా ప్రాంతాలలో భూస్వాములు, ధనికులు చట్ట విరుద్ధంగా గిరిజనులకు చెందాల్సిన బంజరు, పట్టా భూములు అక్రమంగా అనుభవిస్తున్నారు. 1/70 చట్టం అమలు జరపాలని ఏజెన్సీ ప్రాంతమంతా కరపత్రాల ద్వారా అధికారులకు విజ్ఞప్తి చేయడం, పెద్దఎత్తున ఆందోళన జరిగింది. 1/70 చట్టం అంటే ఏజెన్సీలో గిరిజనుల ఆక్రమణలలోని స్వంతభూములు గాని, బంజరు భూములు గాని గిరిజనేతరులు కొనరారు. గిరిజనులు తమ స్వంత భూములుగాని, బంజరు భూములు గానీ అమ్మవలసివస్తే గిరిజనులకే అమ్మాలి.

కారం పార్వతి హత్య

గిరిజన ప్రాంతంలోని పోలవరం మండలంలో ఉన్న మనుగోవుల గ్రామంలో గిరిజనులు 2 ఎకరములు జొన్నచేసు పండించుకున్నారు. ఆ మండలంలోని హుకుంపేట

జమిందారు హోతా శ్రీరామచంద్రమూర్తి (రాంపండు అని పిలుస్తారు) భూములను అనుభవిస్తూ అధికారం చెలాయిస్తున్నాడు. మనుగోవుల గ్రామంలో గిరిజన కుటుంబాలు 70 మాత్రమే వున్నాయి. వారు కష్టపడి పండించుకున్న జొన్నచేను పండి కోతకు సిద్ధంగా ఉన్న సమయంలో హుకుంపేట జమిందారు పోలీసులను వెంటబెట్టుకుని పోలీసు జీపులో ఎస్.ఐ.తో పాటు తను కూడా కూర్చుని దుర్మార్గంగా జొన్నపంట ట్రాక్టరుతో దున్నించేస్తుంటే గిరిజనులు అడ్డుకున్నారు. పోలీసులు భాష్యవాయువు ప్రయోగించారు. గిరిజనులు చెల్లాచెదురయిపోయారు. తమ బిడ్డల నోటి దగ్గర తిండిగింజలు మట్టిలో కలిసిపోతుంటే, కడుపు మండిన గిరిజన స్త్రీలు పోలీసు జీపుకి అడ్డుగా నిలబడి మా పంట మమ్మల్ని తిననివ్వరా? మా కష్టాజితంపై ఇంత దౌర్జన్యమా? అంటూ పోలీసు జీపుకి అడ్డుగా నిలబడ్డారు. జీప్ లో ఎస్.ఐ. దగ్గర ఉన్న తుపాకి తీసుకుని జమిందారు హోతా శ్రీరామచంద్రమూర్తి స్వయంగా తానే గిరిజన మహిళలపై తుపాకి కాల్పులు కాల్చాడు. అంతే ఇద్దరు బిడ్డల తల్లి, అమాయక గిరిజన యువతి కారం పార్వతి (26 సం॥లు) రక్తపు మడుగులో నేలకొరిగింది. కన్నుమూసింది. ఇంకో ఇద్దరు స్త్రీలు సున్నం రాములమ్మ, మిడియం భూదేవి, గిరిజన యువకుడు మిడియం రాజు ఈ ముగ్గురికి శరీరంలోంచి తుపాకి గుళ్ళు దూసుకుపోయాయి. అంతటి ఘోరకలి జరిగింది. గిరిజన ప్రాంతం అంతా ఆందోళనతో అట్టుడికింది.

(1) భూస్వాములు 1/70 చట్టవిరుద్ధంగా ఆక్రమించిన భూములను ధనికుల నుండి ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుని, మాకు తిరిగి అప్పగించాలి.
 (2) మాపై (వందల మందిపై) పెట్టిన కేసులు ఎత్తివేయాలి. ఈ డిమాండ్లపై ఆందోళన చేస్తున్నారు. హైకోర్టులో ప్రముఖ న్యాయవాది శ్రీ కన్నాభిరామ్ గార్ని కోరాము. వారు వెంటనే ఆమోదించి బాధ్యత తీసుకున్నారు. వారి ఆఫీసులో వారికి చెందిన మరో న్యాయవాది గోపాల్ గారు రెగ్యులర్ గా చూచేవారు.

ఈ ఆందోళనకర పరిస్థితులపై ఎన్.టి. రామారావు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం స్పందించింది. మంత్రి దేవేంద్రగౌడ్, చింతలపూడి ఎం.ఎల్.ఎ. విద్యాధరరావు గార్లతో హైదరాబాద్ అసెంబ్లీ ఆవరణలో సభ జరిగింది. గిరిజనేతర ప్రతినిధులు - గిరిజన ప్రతినిధులు - హాజరయ్యారు. మేము కూడా సంయుక్త సమావేశంలో పాల్గొన్నాము.

ఈ సమావేశం ఒక ప్రముఖమైనది. ఉభయుల వాదనలు, ఆరోపణలు విన్నారు. దీనిపై సమస్యలు పరిష్కరించుకోవడానికి ప్రశాంత పరిస్థితులు నెలకొల్పటానికి మంత్రి దేవేంద్రగౌడ్ కొన్ని నిర్దిష్ట సూచనలు చేశారు. ఉభయులు సహకరించాలని, ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకుంటుందని తెలియజేశారు. గిరిజన ప్రతినిధులు సంతోషంతో ఆమోదించారు. మంత్రిగారు ప్రకటించిన సూచనలు :

1. ఉభయులు కొత్త ఆక్రమణలు చేయరాదు.
2. ఏదైన సమస్య వస్తే రివెన్యూ అధికారుల, పోలీసు అధికారుల సమక్షంలో భూమి రికార్డులు పరిశీలించి తగు న్యాయం చేస్తారు.
3. కోర్టులో గల కేసులు త్వరలో పరిష్కరించమని అధికారులను కోరుతారు.
4. ఏజెన్సీ రూల్స్ ప్రకారం గిరిజనుల తరపున లాయరు ఖర్చులు (లాయరు ఫీజు) ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది.
5. గిరిజనులపై కేసులు పరిశీలించి త్వరలో న్యాయం చేస్తారు.

1/70 చట్ట ప్రకారం భూముల స్వాధీనం చేసుకొనే సందర్భంలో కొన్ని సమస్యలు ఉత్పన్నమైనాయి. ఏజెన్సీ ప్రాంతంలో ఎస్.సి.లు పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్నారు. వీరి చేతులలోను, ఇతర నిరుపేదల చేతుల్లోను 1/70 భూమి ఉన్నట్లయితే చట్ట ప్రకారం వదిలివేయాలి. కాని నిరుపేదలు కాబట్టి ఆ భూములు మానవతా భావనతో వారికే వదిలివేయాలని గిరిజన సంఘం, మేము తెలియజేశాము. గిరిజనులు సహకరించారు. దళితులు, ఇతర గిరిజనేతర పేదలు ఎంతగానో హర్షించారు. మేలు పొందారు. ఆ విధంగా మంచి ఫలితాలు వచ్చాయి. ఉద్యమం ప్రతిష్ట పెరిగింది. గిరిజన, గిరిజనేతర పేదల ఐక్యతకు దోహదపడింది.

“భద్రాచలం గిరిజన పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గంలో గిరిజనోద్యమ ప్రతినిధి శ్రీ మిడియం బాబూరావు ఘన విజయం”

ఈ చర్యలు కారణంగా అనేక సమస్యలు పరిష్కారమయ్యాయి. కొంత ప్రశాంతత ఏర్పడింది. 1999 సంవత్సరం పార్లమెంటు ఎన్నికలు, భద్రాచలం గిరిజన పార్లమెంటరీ అభ్యర్థిగా ఎమ్.బాబూరావు సిపిఎం అభ్యర్థిగా పోటీచేసి ఘన విజయం సాధించారు.

మంచి అభ్యర్థిగా ప్రజలు హర్షించారు. పార్లమెంటులోను, బయట గిరిజన సమస్యలు, ఇతర అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో చురుకైన పాత్ర వహించి అందరి మన్ననలు పొందారు.

అడవి బంజరులో గిరిజనులకే చెట్ల పట్టాలు ఇవ్వబడుతాయని పార్లమెంటులో చట్టం చేయబడింది. భద్రాచలం నియోజకవర్గంలో భాగమైన పోలవరం అసెంబ్లీ నియోజకవర్గంలో పెద్ద ఎత్తున గిరిజనులకు చెట్ల పట్టాలు ఇప్పించారు. 1000కి పైగా గిరిజనులు దరఖాస్తు చేయడం చెట్టుపట్టాలు పొందటం జరిగింది. గిరిజన సంఘం చురుకుగా పనిచేస్తున్నది.

ప్రజానాట్య మండలి - జానపద కళారూపాలు

కమ్యూనిస్టు పార్టీ మొదటి నుండి, జానపద కళారూపాలకు ప్రోత్సాహం ఇస్తూ వచ్చింది. బుర్రకథలు, జముకుల కథలు, వాయిద్యాలు, పాటలు, కవిత్వాలు, రచనలు, నాటకాలు, నాటికలు, నృత్యాలను ప్రోత్సహించింది. వాటి ద్వారా తెలుగు భాషకు, నూతన అభ్యుదయ వరవడి తోడు చేసింది. రాజకీయ హరికథ వీటిలో ఒకటి.

ఈ నేపథ్యంలో రాష్ట్రంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ రాష్ట్ర నాయకత్వం, నిరంతర కృషితో నిర్మాణ రూపం ఇచ్చి ముందుకు నడిపించింది. అందుకే రాష్ట్ర ప్రజానాట్యమండలి, అభ్యుదయ సంఘం ఏర్పరచింది. అప్పటికే అనేక ప్రాంతాలలో ఏర్పడిన శాఖలను రాష్ట్ర కేంద్రం నాయకత్వంలో రాష్ట్ర వ్యాపిత స్వరూపం ఇచ్చింది. మరింతగా అభివృద్ధి చెందడానికి తోడ్పడింది. రాష్ట్రంలో అనేక బుర్రకథ దళాలు ఏర్పడ్డాయి.

కొన్ని ముఖ్యమైనవి ప్రస్తావిస్తాను

1. మా భూమి నాటకం రాష్ట్రమంతటా పెద్ద పేరు వచ్చింది. నిజాం వ్యతిరేక కాంగ్రెస్ వారందరి హర్షామోదాలు పొందింది. 2. బుర్రకథ దళాలు వందలు ఏర్పడ్డాయి. నాజరు బుర్రకథ ప్రజలను ఉర్రూతలూగించింది. 3. శ్రీశ్రీ రచనలు (ఎ) ఘర్షించు రష్యా - గాంధీంచు రష్యా, స్టాలిన్ - నా ఎర్ర సైన్యం పాటలు మార్మోగాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కూడా తగు పాత్ర నిర్వహించింది. గ్రామాలలో ప్రజానాట్యమండలి శాఖలు ఏర్పడ్డాయి. పాటల దళాలు కొన్ని నాటక దళాలు ప్రదర్శనలు జరిగాయి. పాటల దళాల్లో జిల్లా మహిళా నాయకురాలు టి. ప్రభావతి ప్రముఖ గాయకురాలు. పెద్ద సభలకు

ఆమె గాత్రమే ప్రత్యేకత. (4) పాలకొల్లు బాలికల బుర్రకథ దళం రాష్ట్రమంతటా ప్రఖ్యాతిగాంచింది. 10 సం॥ల లోపు చిన్నారి బాలికల బుర్రకథ, బాలికల ముద్దు ముద్దు మాటలతో ప్రేక్షకులను మంత్రముగ్ధులను చేశారు. ఈ బాలికల దళం, కష్టజీవి అల్లూరి సీతారామరాజు, పల్నాటి యుద్ధం, ఈ మూడు కథలతో బుర్రకథలు విరామం లేకుండా వందల గ్రామాలలో చెప్పేవారు. 1952 ఎన్నికల సందర్భంగా ఈ చిన్నారులు విశ్రాంతి లేకుండా గ్రామాలు పర్యటిస్తూ కథలు చెబుతూ అద్భుతంగా పార్టీకి సేవ చేశారు. దళ సభ్యులు 1. లక్ష్మి, 2. శేషారత్నం, సబేరా. లక్ష్మి తగ్గిపోయాక సుంకర సత్యనారాయణ అనే బాలుడు లక్ష్మి స్థానం భర్తీ చేశాడు. సుంకర తగ్గక రత్నం అనే చిన్నారి బాలిక దళంలో చేరింది. రత్నం చేరాక మహాకవి గురజాడ రచన పుత్తడి భుక్తా పూర్ణమ్మ కథ, చిన్నారి రత్నం దళం సెంటరు పాత్రలో పూర్ణమ్మగా నిలబడి చెప్తుంటే సభికులంతా కంటనీరు పెట్టేవారు. ఈ బాలికల దళం ముంబాయి మహానగరం వెళ్ళి ముంబాయిలో వున్న మన తెలుగు ప్రజల ప్రాంతంలో వారి ఆహ్వానంతో కథలు చెప్పి వచ్చారు. అప్పటికి ముంబాయిలో వున్న సినీ కళాకారులు జమున, అక్కినేని నాగేశ్వరరావుగార్లను కలుసుకుని వారి సత్కారాలు కూడా పొంది వచ్చారు. అక్కడే ఈ బాలికల దళాన్ని ప్రశంసిస్తూ, అందమైన తంబుర, ఇత్తడి దక్కెలు కూడా బహుమతిగా ఇచ్చారు. ఖర్చులన్నీ వారు భరించి, కొంత నిధి కూడా ఇచ్చి పరమానందంతో వారు దళాన్ని ఆదరించి పంపారు. బాలికల దళానికి గురువు కమ్మ నర్సింహారావు, ఆయనకు మంచి టాలెంట్ ఉందని పార్టీ తాలూకా కమిటీ ఈ బాలికల దళం బాధ్యత ఇచ్చింది. చాలా సమర్థవంతంగా పిల్లల పట్ల అత్యంత జాగ్రత్తలు పాటించి, చివరికంటా నిర్వహించి జయప్రదం చేశారు.

జిల్లాలో మరొక బుర్రకథ దళం : 1. పెంటయ్య - సెంటరు, 2. రాజకీయం - మాణిక్యాలరావు, హాస్యం - దండగర్ర పుల్లయ్య (ఏలూరు) చాలా పేరు పొందింది. జిల్లాలోని ఈ రెండు దళాలు స్వంత ఖర్చులు పోను మిగిలినది పార్టీకిచ్చి సహాయపడేవారు. ఇదే సమయంలో తూర్పుగోదావరిజిల్లా సలాది భాస్కరరావు రాజకీయ హరికథ కూడా ప్రసిద్ధమైనది.

మహిళా సంఘాలు

పాలకొల్లు పట్టణం, నరసాపురం తాలూకాలో మహిళా సంఘం మహిళల సమస్యలపై, మహిళల అభివృద్ధికై, వారి నిత్య జీవిత సమస్యల పరిష్కారం కోసం నిరంతరం కృషి చేస్తూ వచ్చింది. పాలకొల్లు పట్టణంలో మహిళా సంఘం వార్డుల్లో ఇంటింటికి తిరిగి సమస్యలపై వేలాది మహిళల సంతకాలు సేకరించి మున్సిపల్ కమీషనరుకి మెమోరాండంలు సమర్పించారు. 2 సం॥ల కాలం నిరంతరం కార్యక్రమంగా మున్సిపాలిటీని వెంటాడి 1977 నుండి 79 వరకూ ఏకదాటిగా ఆందోళన చేసి విజయాలు సాధించారు. సంఘ కృషికి మహిళల చైతన్యాన్ని మున్సిపల్ కమీషనరు స్పందించి మొత్తం డిమాండ్ను అన్నీ ఆమోదించి పరిష్కారం చేసారు. మంచినీటి రిజర్వాయరు, స్కూలు బిల్డింగ్తో సహా నిర్మాణం చేసారు. మున్సిపాలిటీని మేల్కొల్పిన మహిళా సంస్థ అదర్సు కృషికి స్పందించిన మున్సిపల్ కమీషనర్ శ్రీ సత్యనారాయణసింగ్ మహిళా సంఘ కార్యాలయం (ఆఫీసు) నిర్మాణం చేసుకోనుటకు మున్సిపల్ స్థలం 400 గజాలు కేటాయించారు. ప.గో.జిల్లా మహిళా సంఘం అధ్యక్షురాలుగా ఉన్న శ్రీమతి ప్రభావతిగారి చొరవతో ఆమె భర్త (మున్సిపల్ కౌన్సిలర్) ప్రోత్సాహంతో ఆ స్థలంలో 'సమతా మహిళా విజ్ఞాన భవనం' పేరుతో మహిళా సంఘం కార్యాలయం 1997లో నిర్మాణం అయింది. భవన నిర్మాణానికి ప్రజలు, పెద్దలు ఉత్సాహంతో ఆర్థిక సహకారం అందించారు. మహిళా సంఘం సాగించే సామాజిక సేవలకు స్పందించిన కొంత మంది పెద్దలు పెద్ద మొత్తాలుగా ధన సహాయం చేసారు.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా మహిళా ఉద్యమ ప్రారంభం పాలకొల్లు దగ్గర ఉన్న జిన్నూరు గ్రామంలో జరిగింది. అక్కడ ఉండే భూపతిరాజు వెంకయమ్మగారు 1930వ దశకంలో తమ ఇంటి దగ్గరలో ఉన్న ఇళ్ళలోని మహిళలను ఒక చోట చేర్చి, కష్టసుఖాలు, స్త్రీలను అణచివేసే సాంఘిక కట్టుబాట్లు గురించి చర్చించారు. అందరూ ఒకటిగా ఉంటే కొన్ని బాధల నుండి విముక్తి పొందగలం అని సంఘ నిర్మాణానికి ఆలోచించారు. ఆ సంఘటనే జిల్లాలో మహిళా సంఘ నిర్మాణాన్ని తొలి పునాది. 1938లో మొదటిసారిగా పాలకొల్లు దగ్గరలోనే ఉన్న లంకలకోడేరు అనే గ్రామంలో జిల్లా మహిళా మహాసభ జరిగింది.

ఆ రకంగా శ్రీమతి భూపతిరాజు వెంకయమ్మగారి అధ్వర్యాన జిల్లాలో మహిళా ఉద్యమం అభివృద్ధి అవుతూ వచ్చింది. 1948 నుండి 1951 మధ్య పార్టీ తీవ్ర నిర్బంధం ఎదుర్కొంటున్న కాలంలో మహిళా ఉద్యమం స్థంభించింది. 1952 ఎన్నికలలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ, మరికొన్ని బూర్జువా పార్టీలు కలిసి కాంగ్రెసుని చిత్తుగా ఓడించాయి. కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రధాన శక్తిగా రూపొందింది. మద్రాసు రాష్ట్రం నుండి ఆంధ్రప్రాంతాన్ని విడదీయాలని రాష్ట్ర వ్యాపితంగా ఆంధ్ర ప్రజలు విజృంభించారు. మద్రాసు రాష్ట్ర అసెంబ్లీలో కాంగ్రెస్ పార్టీ తప్పనిసరై ఆంధ్ర ప్రాంతాన్ని ఒక రాష్ట్రంగా ఏర్పాటు చేయాలని తీర్మానించింది. దాని ఫలితంగా ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటు చేసి ఎన్నికలు నిర్వహించబడ్డాయి. కమ్యూనిస్టు పార్టీ పెద్ద శక్తిగా రూపొందినా, కాంగ్రెసేతర ప్రతిపక్షాలను ఐక్యపరచి ప్రజా పార్టీ నాయకుడైన ప్రకాశపంతులుగారిని ముఖ్యమంత్రిగా ఎన్నుకుని ప్రభుత్వం ఏర్పడింది. ఈ నేపథ్యంలో రాష్ట్రంలోనూ పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోనూ మహిళా ఉద్యమం పునరుద్ధరించబడింది. 1967లో మహిళా సంఘం సభ్యత్వం చేర్పించటం ప్రారంభం అయ్యింది. క్రమంగా, తాలూకా, జిల్లా సంఘాలు ఏర్పడి బలపడుతూ వచ్చాయి.

కన్వీనర్ గా నర్సాపురం తాలూకా అఖిలపక్ష కమిటీని సమావేశపర్చి విజయం సాధించేతవరకు పోరాటం కొనసాగించాలని నిర్ణయించాము. ధర్నాలు, పోరాటం కొనసాగించాలని నిర్ణయించాము. దశలు వారీగా, వివిధ ప్రాంతాలు, రంగాలు వారీగా ఒక్కొక్క రోజున పికెటింగులు చేసి ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను స్థంభింపచేయాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాము. ఒక రోజు ప్రత్యేకంగా రైతు మహిళలు పెద్ద ఊరేగింపు జరిపి పికెటింగు చేయాలని నిర్ణయించాము. రెండు వందల మందితో ప్రదర్శన జరిగింది. శ్రీమతులు భూపతిరాజు వెంకయమ్మగారు, ఉద్దరాజు మాణిక్యంబగార్ల నాయకత్వంలో మెమోరాండం ఇవ్వడం జరిగింది. అల్లారు మన్మోహిని ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. కార్యకలాపాలన్ని బంధు అయినాయి. అలాగే ఇతర తాలూకా కేంద్రాలలోను, జిల్లా కేంద్రంలోను పెద్దఎత్తున జరిగాయి. రాష్ట్రంలో రైతాంగం, ప్రజలు పెద్దఎత్తున ఈ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. రాష్ట్రంలో బాగా జరిగిన జిల్లాలో మా జిల్లా ఒకటి. రాష్ట్ర వ్యాపితమైన ఈ బలమైన ఉద్యమంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భూమిశిస్తు పెంపుదల నిర్ణయాన్ని ఉపసంహరించుకుంది. ఐక్య ఉద్యమం వల్లనే ఇది సాధ్యమైంది.

పాలకొల్లులో నిర్మించబడిన సమతా మహిళా విజ్ఞాన భవనం దశమవార్షికోత్సవం 2007లో జరిగింది. ఆ సందర్భంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సోషల్ వెల్ఫేర్ (సాంఘిక సంక్షేమ) కమీషనరుగా ఉన్న శ్రీమతి కారుమంచి రమాదేవిగార్ని ఆహ్వానించి రాష్ట్ర మహిళా సంఘం అధ్యక్షురాలు, టి. జ్యోతి, మోటూరు ఉదయం ట్రస్టు కోశాధికారి డా॥ మోటూరు ట్యాన్యా, పాలకొల్లు మున్సిపల్ చైర్మన్, తహశీల్దార్ మొదలైన వారు హాజరై, సందేశాలు ఇచ్చి మహిళా ఉద్యమాన్ని తమ సహకారం ఎప్పుడూ ఉంటుందని ప్రకటించారు. మహిళా ఉద్యమ కృషిని ఎంతగానో అభినందించారు. ఆ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా జిల్లాలో మహిళా ఉద్యమ తొలి నిర్మాత అయిన భూపతిరాజు వెంకాయమ్మగారి ఫోటో కలిగిన మెమెంటోలు ఆహ్వానితులకు, ఉద్యమానికి సహకరించిన పెద్దలందరికీ బహుకరించారు. జాతీయోద్యమంలో కూడా పాల్గొన్న చారిత్రాత్మక మహిళ. అందుచే ఆమె జ్ఞాపకార్థం ముఖ్య అతిథులకు ఆమె బంధువులకు ఇతర పెద్దలకు జ్ఞాపికలు ఇవ్వబడ్డాయి.

పలు మహాసభలకు ఆతిథ్యమిచ్చిన జిల్లా

ఈ విషయంలో పశ్చిమగోదావరి జిల్లాకు మంచి సంప్రదాయం ఉంది. పెద్ద ఎత్తున సమీకరణలు జరిపి ఉద్యమాలను కూడా ఉత్సాహపర్చాయి. ఈ క్రమంలో కొన్ని అఖిల భారత సభలు, రాష్ట్ర మహాసభలు నిర్వహించబడ్డాయి. ఉదాహరణకు, అఖిల భారత, రాష్ట్ర మహాసభల గురించి, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా గురించి వివరిస్తాను.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా తణుకు పట్టణంలో మంచి స్థాయిలో 1953 జూన్ మొదటివారం కమ్యూనిస్టు పార్టీ రాష్ట్ర మహాసభ నిర్వహించబడింది. ఆఖరి రోజు మహాసభ ముగిసిన తర్వాత, బహిరంగ సభ చివరిలో పెద్ద వర్షం పడింది. కమ్యూనిస్టులు నిర్వహించిన మహాసభలు జలయజ్జంలా జరిగాయి, అందుకే మంచి వర్షం కురిసి వాతావరణాన్ని చల్లబరిచింది అని తణుకులో ఉన్న పండితులు వ్యాఖ్యానించారు.

సిపిఐయం రాష్ట్ర స్ట్రీనం (1967) పాలకొల్లు

రాష్ట్ర స్ట్రీనం పాలకొల్లులో జయప్రదంగా జరుపుతామని ఆహ్వానించాం. ఆ ప్రకారం పాలకొల్లు పట్టణాన్ని ఒకవైపున బత్తాయి తోటలో ఇంకా ప్రారంభం కాని ఒక సినిమా బిల్డింగులో 4 రోజులు జయప్రదంగా నిర్వహించాము. అప్పటికి పార్టీలో సిద్ధాంత విభేదాలున్న పరిస్థితిలో, సి.ఐ.డి.లు ప్రవేశించకుండా కావలసిన బాధ్యులైన జిల్లా నాయకులను వలంటీర్ల నాయకత్వాన జయప్రదంగా నిర్వహించాం. భోజనాలు వసతులు లోటు లేదు. వేరే చెప్పనవసరం లేదు.

శ్రీకాకుళం జిల్లా నుండి వచ్చిన యువకులు జండా ప్రతిష్ఠాపన జరుగుచుండగా నగ్జలైట్ నినాదాలు యిచ్చారు. హాలులోకి వెళ్ళిన ప్రతినిధులు సభలో నాయకులు మాట్లాడుచుంటే శ్రీకాకుళం జిల్లా యువ ప్రతినిధులు అడ్డుకొని రభస సృష్టించారు. దీనిపై రాష్ట్ర నాయకులు మోటారు హనుమంతరావు ఈ అరాచిక చర్యలను తీవ్రంగా ఖండించారు. రామంగారు, మేము మరికొందరు మందలించాము. తర్వాత ప్రశాంతంగా జరిగింది. కేంద్ర కమిటీ ప్రకటించిన తీర్మానం ఆమోదించబడింది. మా అందరి కృషి ఫలించింది.

పాలకొల్లు ప్లీనంకి ముందు పార్టీ విధానాన్ని వివరించే జిల్లా ప్లీనం పెనుమంట్ల గ్రామంలో (తణుకు తాలూకా) కా॥ ఎస్.ఆర్. దాట్ల (మనపార్టీ ఎమ్మెల్యే) గారి నిమ్రుతోటలో జరిగింది. ఆ ప్లీనంకి మన పార్టీ మార్గాన్ని ఖండిస్తూ మాట్లాడానికి పుల్లారెడ్డిగారు వచ్చి చాలా తీవ్రంగా, అసర్గళంగా తమ విధానాన్ని వివరించారు. ఆయన ధోరణి చాలా తీవ్రంగా ఉన్నది. దాని నుండి ఉద్రేకం పొంది మా జిల్లా ఎస్.ఎఫ్. కార్యదర్శిగా ఉన్న రాజగోపాల్ అనే ఏలూరులో ఉండే విద్యార్థి యువజన సంఘం కార్యదర్శి సత్యనారాయణ (సర్నాపురం తాలూకా వేమవరం గ్రామం) ఇద్దరు మన నుండి వెళ్ళిపోయారు. ఆ తర్వాత పాలకొల్లు ప్లీనం అనంతరం జిల్లా 3 ప్లీనంలు జరిగాయి. 1. వీరవాసరం దాన్ని కా॥ ఎమ్.బి. (బసవపున్నయ్యగారు) హాజరయ్యారు. 2. కంచుమర్రు గ్రామం కా॥ రామంగారు 3. నందూరి ప్రసాదరావు హాజరయ్యారు. ప్లీనంకి ఏర్పాట్లు చాలా పకడ్బందీగా జరిగాయి. ప్రతినిధులే భోజనాలు పెట్టుకొని తినేవారు. చివరి రోజున పెద్ద హైస్కూలు గ్రౌండులో పెద్ద బహిరంగ సభ జరిగింది.

అఖిల భారత కిసాన్ కౌన్సిల్

1971లో పాలకొల్లు పట్టణం అఖిల భారత కిసాన్ సభ కేంద్ర కౌన్సిల్ని ఆహ్వానించి మంచి ఆతిథ్యం అందించింది. అఖిల భారత కిసాన్ సభ నాయకులందరూ వివిధ రాష్ట్రాల నుండి హాజరయ్యారు. అందరికీ తగు ఏర్పాట్లు చేయబడినవి.

జయప్రదమైనది. భీమవరం పట్టణంలో 80వ దశకంలో ఐక్య ఉపాధ్యాయ ఫెడరేషన్ మహాసభ 10 వేల మంది ఉపాధ్యాయ ప్రతినిధులతో డి.ఎన్.ఆర్. కాలేజీలో అత్యంత జయప్రదంగా నిర్వహించబడినాయి. ముఖ్యంగా వంటశాల నిర్వహణలో వలంటీర్ల క్రమశిక్షణ మిలటరీ యంత్రాంగం వలె అద్భుతంగా ఉంది. ప్రధానంగా ఆకివీడు సి.ఐ.టి.యు కార్యకర్తలు అహోరాత్రులు సేవలందించారు. 40 మంది సి.ఐ.టి.యు మహిళా వలంటీర్స్ కా॥ఎమ్.సావిత్రమ్మ నాయకత్వంలో సైనికుల వలె పనిచేశారు. ఇంకా భీమవరంలోనే రాష్ట్ర రైతు మహాసభలు, రాష్ట్ర పార్టీ రాజకీయ తరగతులు కూడా జయప్రదంగా నిర్వహించాము. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గతంలో జరిగిన జై తెలంగాణ, జై ఆంధ్రా ఆందోళనలు తీవ్ర స్థాయిలో జరిగాయి. సి.పి.యం, సి.పి.ఐ పార్టీలు సమగ్ర ఆంధ్రప్రదేశ్ కు అండగా నిలబడ్డాయి. పార్టీ అనుచరులు, ప్రజలు, ప్రాంతీయ చీలికలలో కొట్టుకుపోకుండా సమైక్యంగా నిలబడి జయప్రదం చేసారు. విజయవాడ నుండి కౌన్సిల్ సభకు హాజరవుతున్న నాయకులు బస్ లో వస్తుండగా, భీమవరం సమీపంలోని ఉండి గ్రామంలో జై ఆంధ్రావాదులు అడ్డుగా నిలబడి నినాదాలు చేసి అల్లరి చేసారు. ఎర్రజెండా స్తంభాన్ని పడగొట్టారు. ఇప్పుడు సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర సమైక్యతా వైఖరి నుండి వైదొలగి తెలంగాణా ఉద్యమాన్ని బలపర్చడం విచారకరం.

రాష్ట్ర మహాసభలు

జిల్లాలో రాష్ట్ర మహిళా మహాసభలు 1989 మార్చి 1,2,3 తేదీలలో పాలకొల్లులో అత్యంత జయప్రదంగా, చరిత్రాత్మకంగా జరిగాయి. పాలకొల్లు పట్టణం రాష్ట్రం నలువైపుల నుండి రైళ్ళలో, బస్సుల్లో తరలివచ్చిన మహిళలతో గోదావరి నది జన ప్రవాహాన్ని తలపించింది. కాంగ్రెసు, తెలుగుదేశం పార్టీల మధ్య కక్షలు, దాడులు విజయవాడలో వంగవీటి రంగా హత్యతో, రెండు పార్టీల మధ్య బీభత్సకాండతో పాలకొల్లులో కూడా షాపుల ధ్వంసం, బస్ షెల్టర్స్ కూడా పడగొట్టేయటం మొదలైన భయంకర వాతావరణంతో ఉన్న సమయం అది. అయినా మహిళా ప్రదర్శన, బహిరంగ సభ కిక్కిరిసిపోయిన మహిళా సందోహంతో జరిగాయి. అంతటి ప్రమాదకర

పరిస్థితిలో జరిగిన మహిళా మహాసభకు, పోలీసు రక్షణ గాని పోలీసు బందోబస్తుని గాని ఉపయోగించుకోలేదు. అయినా మహాసభ ప్రశాంత వాతావరణంతో స్త్రీ శక్తి హుందాతనాన్ని రుజువు చేసింది. మహిళా ప్రతినిధులు నివసించిన క్యాంపులలో వలంటీర్స్ అందించిన ఆదరణ, సేవలు, చూపిన మర్యాదలకు ప్రతినిధులు, ఈ మర్యాదలు మరవలేము అని వ్యాఖ్యానించారు.

ఇంకా భీమవరంలో రాష్ట్ర యువజన మహాసభలు, ఏలూరులో రాష్ట్ర విద్యార్థి మహాసభలు ఎంతో ఉత్తేజపూరితంగా నిర్వహించబడ్డాయి.

దేశంలోనే అతిపెద్ద మంచినీటి సరస్సు కొల్లేరు

కొల్లేరు సరస్సు వర్షాధారంగా చిన్న ఏరులు ద్వారా ఏర్పడింది. కొల్లేరు ప్రాంతం ఇంచుమించుగా 250 చ.కి.మీ. విస్తీర్ణంలో ఉంటుంది. ఈ సరస్సు గోదావరి నదీ ప్రాంత డెల్టాకు, కృష్ణా నదీ పరీవాహక డెల్టాకు మధ్య ఏర్పడిన పల్లపు ప్రాంతం. దీనిలో అధికభాగం పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోను, మరొకొంత భాగం కృష్ణాజిల్లాలోను ఉంటుంది. ఎక్కువ భూమి ప్రభుత్వ బంజరు. వరదనీరు తగ్గిన వెంటనే రెండవ పంట వరిసాగు చేస్తారు. స్థానిక ప్రజలలో అధికభాగం నిరుపేదలు. దళితులు, బి.సి.లు ఎక్కువగా ఉన్నారు. వృత్తి వ్యవసాయం, చేపల వేట ప్రధాన జీవనాధారం. సహజంగా వెనకబడి ఉన్నారు. మెరక ప్రాంతాలలో గ్రామ ప్రజల నివాసాలు ఏర్పడినాయి. మొత్తం 3 లక్షల జనాభా ఉంటారు. పూర్వం చిన్న నావలు, పడవలు రవాణా సౌకర్యాలు. ఇటీవల చాలా గ్రామాలకు రోడ్లు వేయబడ్డాయి. కొల్లేరు తీర ప్రాంత గ్రామాలు కొన్నింటికి బస్ సౌకర్యం ఉన్నది. కైకలూరును, ఏలూరు పట్టణానికి కలుపుతూ ఒక పక్కారోడ్డు, వంతెనలు నిర్మించబడిన తర్వాత రెండు జిల్లాల మధ్య ప్రధాన రహదారిగా ఉన్నది. గతంలో సరస్సు వరదతో నిండుగా ఉన్నప్పుడు దీవులుగా లోన గ్రామాలు ఉండేవి. ఈ గ్రామాలలోని పేదలు ప్రభుత్వ సహకారంతో సొసైటీలు ఏర్పరచుకొన్నారు. గ్రామాల చుట్టూ ప్రాంతాలను బట్టి సొసైటీలకు భూములు కేటాయించబడ్డాయి. వ్యవసాయంకు నీరుతోడే యంత్రాలు పెట్టుకొంటారు.

వర్షాకాలంలో ఎక్కువ నీరు బయటకు తోడి వేసవి కాలంలో నీటిని వరిచేలకు తోడి పంటలు పండిస్తారు.

ప్రజలు పేదవారు కావటం వల్ల ఇంజన్లు పెట్టే ధనికులు క్రమంగా కౌలుపేరుతో లేదా పట్టదారులైతే స్వంతంగా మంచి ఆదాయం పొందేవారు.

గతంలో కొల్లేరు వ్యవసాయదారులు, ప్రజలు ఇంజనుదారుల ఆక్రమణకి, దోపిడీకి గురవుతున్న స్థితిలో జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ రైతు సంఘం నాయకులు అన్నే వెంకటేశ్వరరావు కొల్లేరు గ్రామాలన్నీ తిరిగి ప్రజలను చైతన్యపర్చారు. వారి సహకారంతో ప్రజలు సొసైటీలు ఏర్పాటు చేసుకొని ప్రభుత్వంపై పోరాడి ఆర్థిక సహాయం పొంది దోపిడీ నుండి బయటపడాలని తీవ్ర కృషి చేశారు.

కొల్లేరు పరిశీలించడాన్ని కామ్రేడ్ సుందరయ్య గార్ని సరస్సులో తిరిగే బోటును ఏర్పాటు చేశాం. నేను సుందరయ్య గారిలో కలిసి ఆ బోటు (లాంచీ) నేను కూడా ఉన్నాను.

పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యగారు డ్రైనేజీ బోర్డు అధ్యక్షులుగా ఉన్నప్పుడు ఒక సమగ్ర నివేదిక ఇమ్మని ప్రభుత్వం బోర్డును కోరింది. అధ్యక్షులు బోర్డుతో కలిసి సమగ్ర నివేదిక తయారు చేసి ప్రభుత్వంకు అందజేశారు. ఈ నివేదికలో మన కొల్లేరు సమస్య, ఉప్పుటేరు పరిస్థితి గూర్చి ముఖ్య అంశాలు ఈ క్రింది విధంగా ఇవ్వబడ్డాయి.

కొల్లేరు సరస్సు వైశాల్యం 250 చ||మైళ్లు, వరదలు, చిన్న ఏరులు, వర్షాలు ద్వారా సరస్సుకు చేరే నీరు (ఇన్‌ఫ్లో 1లక్షా 50 వేలు కూసెక్కులు. బయటకు పోయే నీరు ఔట్ ఫ్లో 10,000 క్యూసెక్కులు మాత్రమే). అందుచే విపరీత ముంపుకు పంటభూములు మునిగిపోతున్నాయి. లక్షలాది ప్రజలు నష్టపోవటమే కాక లక్షల టన్నులు ఆహారధాన్యాలు నష్టపోతున్నాయి. అందుచే ఈ క్రింది రక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలి. కొల్లేరు వరదనీరు బయటకు పోవాలంటే డ్రైనేజీ ఉప్పుటేరును వెడల్పు చేయాలి - తగులోతు కూడా తవ్వాలి. రెండవ చర్య తగుచోట రెగ్యులేటరు నిర్మించి ముంపు నీరు ఉప్పుటేరుకు వదలాలి. ప్రజలు సాగు చేసుకున్న భూములు మునిగి పోకుండా చూడాలి.

నివేదికిచ్చి చాలా సంవత్సరాలు అయినా ప్రభుత్వం పూర్తి చర్యలు తీసుకోలేదు. రెగ్యులేటరు నిర్మించలేదు.

కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ఇటీవల సరస్సు పరిరక్షణ పేరుతో పక్షుల అభయారణ్యంగా 120 నెంబరు జీవో ప్రకటించింది.

120 జి.ఓ. అమలు చేస్తే లక్షలాది కొల్లేరు ప్రజల జీవనం పూర్తిగా దెబ్బతింటుంది.

ఈ ప్రమాదకర పరిస్థితులపై కొల్లేరు ప్రజలు తీవ్ర ఆందోళనకు గురవుచున్నారు. అందుకే 120 జి.ఓ. రద్దు చేయాలని కోరుచున్నారు. ఇటీవల ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం, 120 జి.ఓ రద్దు చేయాలని ఆందోళన నిర్వహించి ఇంకా కొనసాగిస్తోంది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) కూడా ఆందోళనను బలపరుస్తోంది.

ఉద్ధరాజు రామం మెమోరియల్ ట్రస్టు

కామ్రేడ్ ఉద్ధరాజు రామం 1994 నవంబర్ 27వ తేదీ చనిపోయారు. తర్వాత కొద్దికాలంలోనే సి.పి.ఎం. పార్టీ రాష్ట్ర నాయకులతో చర్చించి, రామం మెమోరియల్ ట్రస్టు ఏర్పాటు చేశాం. మొదటి ట్రస్టు బోర్డు సభ్యులు (1) అల్లూరు సత్యనారాయణ (2) బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు (ఎం.ఎల్.ఎ) అసెంబ్లీలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ (సిపిఎం) నాయకులు (3) భీమిరెడ్డి నర్సింహారెడ్డి (4) ఆర్. సత్యనారాయణరాజు (ఆర్.ఎస్) (పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా రైతుసంఘం నాయకులు) (5) వి. శ్రీనివాసరావు రాష్ట్ర కేంద్రం రైతు సంఘం నాయకులు. ట్రస్టు బోర్డు మొదటి సమావేశంలో అల్లూరు సత్యనారాయణను ట్రస్టు చైర్మన్ గాను, బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావుగార్ని కార్యదర్శిగాను, వి. శ్రీనివాసరావుగార్ని ట్రస్టు కోశాధికారిగానూ ఎన్నుకున్నారు. తర్వాత జి.వి. నర్సింహారాజుగార్ని రామంగారి కుటుంబ సభ్యులు (అల్లుడు)గా తీసుకోవడం జరిగింది. జి.వి. నర్సింహారాజు చనిపోయినందున, రామంగారి కుమారుడు ఉద్ధరాజు బాపిరాజును తీసుకోవడమైనది.

రామం మెమోరియల్ ట్రస్టు కార్యక్రమాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర రైతు సంఘాన్ని జత చేసుకుని పని చేయాలని, రాష్ట్ర రైతు సంఘం కార్యదర్శులు, కామ్రేడ్ ఎస్.మల్లారెడ్డిగార్ని, రామారావుగార్ని ట్రస్టు సభ్యులుగా తీసుకున్నాం.

కామ్రేడ్ రామం జాతీయోద్యమ కాలం నుండి పలు రైతాంగ పోరాటాలలో, వ్యవసాయ రంగ సమస్యలపైన నిర్విరామ కృషిచేస్తూ వచ్చారు. స్థానిక, జిల్లా, రాష్ట్ర

సంఘాల బాధ్యతలు నిర్వహిస్తూ వచ్చారు. అఖిల భారత కిసాన్ సభ అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకోబడి బాధ్యతలు నిర్వహించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులలో గోదావరి, కృష్ణ, పెన్నా, కావేరి జీవనదులకు, భారీ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులను, ఆనకట్టలను ప్రముఖ ఇంజనీరు, సర్ ఆర్థర్ కాటన్, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ కాలంలో 100-150 సం॥ల క్రితం నిర్మించారు. ఆంధ్ర, తమిళనాడు కోస్తా జిల్లాలను, కరువు కాటకాల నుండి కాపాడిన సర్ ఆర్థర్ కాటన్ రిటైర్ అయి తన దేశం వెళ్ళినప్పుడు అనేక మంది ఆయనపై ప్రభుత్వ నిధులను దుర్వినియోగం చేశాడని తీవ్ర ఆరోపణలు చేశారు. కాటన్ తన చర్యను సమర్థించుకుంటూ, బ్రిటిష్ పార్లమెంట్లో మంచి ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. బ్రిటిష్ పాలకులు హర్షించారు. ఇంతవరకు బయట ప్రపంచానికి తెలియని, ఆయన (కాటన్) ఉపన్యాసాలు సేకరించి, రామంగారు, 'ఇరిగేషన్ వర్క్ ఇన్ ఇండియా' అనే పుస్తకం ప్రింటు చేసి ప్రకటించారు.

కామ్రేడ్ రామం 1957లో నర్సాపురం పార్లమెంటు నియోజకవర్గంలో విజయం పొందారు. ఢిల్లీ పార్లమెంటులో వ్యవసాయ రంగంలోని అనేక సమస్యలు లేవనెత్తేవారు. ఆంధ్రప్రదేశ్లోని సమస్యలు ప్రధానంగా లేవనెత్తేవారు. ఎక్కువమంది హిందీ ప్రాంతం వారు గనుక హిందీ మాట్లాడేవారు. ఆంధ్రప్రదేశ్కి చెందిన తెలుగు నేత రామం హిందీలో మాట్లాడుతుంటే వారంతా ఎంతగానో అభినందించటమే కాక మంచి హిందీ మాట్లాడుతున్నాడని అభినందించేవారు.

ట్రస్టు ప్రధాన ఆశయం రైతాంగ సమస్యలు, వ్యవసాయ సమస్యలు - ప్రధాన సమస్యలపై కృషి చేయాలని. అంతేగాక దేశ ప్రయోజనాలకు, పేదల, సామాన్య ప్రజల ప్రయోజనాలకు కృషి చేయాలని కూడా నిర్ణయించింది. దీనికనుగుణంగా ట్రస్టు కృషి చేస్తూ వచ్చింది. భవిష్యత్తులో కూడా కృషి చేస్తుంది.

ట్రస్టు ఏర్పరచినప్పుడు దాని ఆశయాలు, కార్యక్రమాలు, నిరంతరం కొనసాగటానికి కనీసం 10 లక్షల రూపాయలు, మూల నిధి సేకరించాలని, ఈ నిధిని జాతీయ బ్యాంకులో ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ కట్టి, ఆ వడ్డీతో కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలని భావించాం. ఆ విధంగా బహుముఖ కార్యక్రమాలు ట్రస్టు నిర్వహిస్తున్నది.

క్రమంగా 6 లక్షల రూపాయలు, మూల నిధి చేకూర్చబడింది. ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లో వచ్చే వడ్డీతో కార్యక్రమాలు జయప్రదంగా నిర్వహిస్తూ, పొదుపుగా ఖర్చుపెడుతూ మరికొంత డబ్బు డిపాజిట్గా బ్యాంకులో వేస్తూ క్రమంగా ఆదాయం పెంచబడింది. ఇప్పటికి సుమారు 10 లక్షల రూపాయలు, స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్ బాగ్లింగంపల్లిలో డిపాజిట్లు ఉన్నాయి.

ట్రస్టు ఆశయాలకు అనుగుణంగా ప్రారంభం నుండి ప్రతి సంవత్సరం వర్ధంతి సభలు, వివిధ సమస్యలపై సదస్సులు జరుపబడుచున్నాయి. మొదటి వర్ధంతి సభకు గోదావరి జలాల సద్వినియోగంపై ప్రముఖ ఇరిగేషన్ ఇంజనీరు గారు శ్రీరామకృష్ణయ్యగారు (ఫీప్ ఇంజనీరు తెలుగు గంగ విశిష్టమైన తమ పథకాన్ని వివరించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ మెట్ట ప్రాంతాలను 600 నుండి 700 అడుగుల ఎత్తు ప్రాంతాల్లో సహా 60 లక్షల ఎకరాలు సాగులోకి తీసుకురావడం. తెలంగాణకు మొత్తానికి, రాయలసీమకు, ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాలకు కూడా కొంత భాగానికి తోడ్పడుతుంది. లిప్తు పథకాలు జోడించడం ద్వారా సాధ్యమవుతుందని వివరించారు. పూర్వపు ఇచ్చంపల్లి, పోలవరం పథకాలు ఆచరణ సాధ్యంకాదని, గోదావరి నదీ జలాలలో 80 టిఎంసిలు నీరు కృష్ణా నది నుండి, కృష్ణ ఎగువ ఈ పథకం తక్కువ పెట్టుబడితో (పూర్వపు అంచనా కన్నా) పూర్తి చేయవచ్చని తెలియజేశారు. అంచనాలతో సహా లెక్కగట్టి తెలియజేశారు. కరపత్రాల ద్వారా వీరి పథకాన్ని ప్రింటు చేసి విరివిగా ట్రస్టు ప్రచారం చేసింది.

శ్రీ టి. హనుమంతరావుగారు (రిటైర్డ్ చీఫ్ ఇంజనీరు ఎ.పి. ఐక్యరాజ్యసమితి సలహాదారు) పై ప్రతిపాదనతో పాటు, గోదావరి నదిపై తగు స్థాయిలో చిన్న డాము నిర్మించి, ఆదిలాబాద్ నుండి, మద్రాసు వరకు కాల్వ ద్వారా నావిగేషన్ నిర్వహించవచ్చు. అతి తక్కువ ఖర్చుతో రవాణా నిర్వహించవచ్చు. ఈ విధంగా అత్యంత విలువైన ప్రతిపాదనలు చేశారు. నీటి కాలుష్యం, గాలి కాలుష్యం, నిర్వాసితుల సమస్యలు కూడా ఉండవని వివరించారు. వేరే సమగ్ర జలయజ్ఞంలోని తీవ్ర సమస్యలున్నాయని ప్రత్యేక సదస్సులో వివరించారు.

హైదరాబాద్ సమీపంలోని రాజేంద్రనగర్‌లో వున్న ఎం.జి.రంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయ శాస్త్రజ్ఞులు, నిపుణులు, డైరెక్టర్లు (1) డి.పద్మరాజుగారు (2) ప్రొఫెసర్ కె.ఆర్. చౌదరి (3) సీనియర్ సైంటిస్టు అరిబండి ప్రసాదరావుగారలు రెండు మూడు పర్యాయములు బ్రహ్మ, సదస్సులలో పాల్గొని విలువైన ప్రసంగాలు చేశారు. (1) చిన్న కమతాల (చిన్న రైతులు) సమస్యల పైన (2) సేంద్రియ వ్యవసాయం గూర్చి సదస్సులలో చక్కగా వివరించారు (3) రాష్ట్ర పౌత్రీ ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు పరిష్కరించి ప్రభుత్వం తగు ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలని ఒక పత్రం సదస్సుకి సమర్పించారు.

మన దేశంలోని వ్యవసాయ సంక్షోభం రైతాంగం చితికి పోతున్నారు. అప్పుల బాధలు తట్టుకోలేక పలు రాష్ట్రాలలో రైతాంగం బలవన్మరణాలు చేసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం ఈ తీవ్ర సమస్యలను పరిష్కరించాలని కోరారు. అఖిల భారత రైతు సంఘం ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ ఎస్.ఆర్. పిళ్ళే ఒక సదస్సులో పాల్గొని ప్రసంగించారు.

మన దేశంలోని ప్రముఖ అర్థ శాస్త్రజ్ఞులు (1) శ్రీ ప్రభాత్ పట్నాయక్ (2) శ్రీ విప్లవదాస్ గుప్తా మరికొందరు శాస్త్రజ్ఞులు, నిపుణులు బ్రహ్మ సదస్సుల్లో, ఉపన్యసించి, ఎంతో విలువైన సమాచారం ఇచ్చారు. ఇచ్చిన ఉపన్యాసాలు ఇంగ్లీషులో పుస్తకం ప్రింటు చేయించాము.

మన దేశ స్వాతంత్ర్య స్వర్ణోత్సవాలు జరుపుకొంటున్న తరుణంలో కామ్రేడ్ రామం ప్రముఖ పాత్ర, “జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తితో మనముందున్న కర్తవ్యాలు” అనే విషయంపై ఏచూరి ప్రసంగించారు.

6వ వర్ధంతి సదస్సులో రెండవ పర్యాయం ప్రముఖ శాస్త్రజ్ఞులు డి. హనుమంతరావుగారు, ప్రభుత్వ సలహాదారు శ్రీ చెరుకూరి వీరయ్యగారు పాల్గొన్నారు.

ఇదే విధంగా ప్రముఖ అర్థ శాస్త్రజ్ఞులు, ప్రొఫెసర్ డి. నర్సింహారెడ్డిగారు (హైదరాబాద్ సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ) 9వ వర్ధంతి సభ సదస్సులో నేటి సమస్యలు, సంస్కరణలపై విశ్లేషణతో ఉత్సాహకరమైన ఉపన్యాసం ఇచ్చారు. ఇదే విధంగా ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతున్న సదస్సులలో ప్రముఖులు పాల్గొంటున్నారు.

ఇక్కడ ఒక విషయం చెప్పాలి. మెమోరియల్ (ట్రస్టుని, సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రానికి అనుసంధానం చేసి క్రమపద్ధతిలో ప్రతి సంవత్సరం ఈ కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలని ట్రస్టు నిర్ణయం తీసుకున్నది. ఈ సంవత్సరం కామ్రేడ్ రామం శతజయంతి ఉత్సవాలు జరుప నిర్ణయం తీసుకున్నది (నిర్ణయించింది).

ప్రముఖ మేధావి, రాజ్యసభ సభ్యులు, సిపిఎం కేంద్ర పోలిట్ బ్యూరో సభ్యులు కామ్రేడ్ సీతారాం ఏచూరి రామంగారి 3వ వర్ధంతి సభలో, సదస్సులో పాల్గొని ముఖ్య అతిథిగా విలువైన ఉపన్యాసం ఇచ్చారు.

నా చైనా పర్యటన

సౌభ్రాతృత్వ సుహృద్భావ పర్యటనకు అఖిల చైనా ట్రేడ్ యూనియన్ సంస్థ మన కేంద్ర సిబ్బందికి ఆహ్వానం పంపింది. కేరళ, పశ్చిమబెంగాల్, గోవా, ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి మొత్తం నలుగురము చైనా పర్యటనకు వెళ్ళాము. చైనా కేంద్ర నాయకులలో ఒకరు మాకు సహాయంగా ఉన్నారు. బీజింగులో తియాన్మేన్ స్క్వేర్ లో భద్రపరిచి కామ్రేడ్ మావో సేటుంగ్ భౌతికకాయం ఉన్న భవనం ప్రాంగణానికి తీసుకొని వెళ్ళారు. బ్రతికి ఉన్న మావో వలె మాకు కన్పించారు. శ్రద్ధాంజలి ఘటించి బయటకు వచ్చాము. బీజింగులో చైనా పీపుల్స్ కాంగ్రెస్ (పార్లమెంటు) భవనం మరికొన్ని ప్రాంతాలు చూపించారు. చైనా చక్రవర్తులు బీజింగు రాజధానిగా పరిపాలించారు. వారు నిర్మించిన రాజప్రసాదాలు, కోటలు, కట్టడాలు చూపించారు.

షాంఘై నగరంలో ముఖ్యమైన ప్రదేశాలు చూపించారు. వీటిలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ భావాలు కల్గినవారిని ఆహ్వానించడానికి ఉద్దేశాన్ని వివరించి చైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీని స్థాపించిన చోటును చూపించారు. ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాన్ని చూపించారు. దాని ప్రత్యేకతలు ప్రాధాన్యతను వివరించారు.

కాంటన్ చైనాలో మరో ముఖ్య పట్టణం. అక్కడ ముఖ్యమైన ప్రాంతాలు చూపించారు. ఎనిమిది వైపుల నుంచి వంతెన మీదకు వెళ్ళడానికి యాంగ్గీనదిపై బ్రహ్మాండమైన బ్రిడ్జి చూపించారు. యాంగ్గీనది దిగువ భాగంలో ప్రపంచ ప్రఖ్యాతిగాంచిన ట్రీగోర్జెస్ డామ్ (అనకట్ట) కట్టారు.

ఈ ఆనకట్ట ద్వారా బ్రహ్మాండమైన రిజర్వాయరు ఏర్పడింది. నిరంతరం వరదలలో మునిగిపోయే యీ ప్రాంతమంతా రక్షించబడింది. అంతే కాక లక్షలాది ఎకరాలు పంటలు పండించడానికి పంట కాలువలు తవ్వబడ్డాయి. టిబెట్‌లో కొన్ని ప్రాంతాలలో కొన్ని తేలికపాటి పంటలు పండడానికి ఈ కాలువలు తోడ్పడ్డాయి.

మావో ఈత కోసం ఉపయోగించిన ప్రాంతాలను చూసాము. వడిగా ప్రవహించే యాంగ్సినదిని సాహసంతో ఒక వైపు నుంచి రెండవ వైపుకు ఈది మావో చైనా యువతకు ఉత్తేజాన్ని కల్పించారు. నదిని దాటటం చారిత్రాత్మక సంఘటనగా పేరు పొందింది. మావో నివసించిన గృహం, ధైనింగుహాలు, ఉపయోగించిన పాత్రలు చూపించారు. ఆ పరిసర ప్రాంతాలన్ని ఎంతో రమణీయంగా ఆహ్లాదకరంగా ఉన్నాయి. గ్రేట్ చైనావాలీ తీసుకుని వెళ్ళి చూపించారు. మాకు ఎంతో ఆనందం కల్గింది. గ్రేట్‌వాలీపై కొంత దూరం ప్రయాణం చేశాము. ఫోటోలు కూడా తీయించుకున్నాం. 'ముత్యాలు' ఉత్పత్తి చేసే కేంద్రాన్ని చూపించారు. అలాగే కార్మికుల బిడ్డలకు కిండర్‌గార్డెన్స్ ఏర్పరచి ఆటలు, పాటలు నేర్పుతూ, సంతోషంగా కేరింతలు కోడుతున్న చిన్న పిల్లలను చూసాం. బొమ్మలు తయారు చేసే ఫ్యాక్టరీని చూపించారు. అక్కడ కార్మికులతో మేము మాట్లాడాము. తమకు అన్ని సౌకర్యాలు ఉన్నాయని వారు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళ (సెజ్‌లు)లోని వారు చెప్పారు. మేము పర్యటన ముగించుకుని తిరిగి వచ్చే ముందు చైనా అఖిల చైనా ట్రేడ్ యూనియన్ నాయకులు మా ప్రతినిధి వర్గానికి టీ పార్టీ ఏర్పాటు చేసి మా పర్యటన ఫోటోలతో ఉన్న ఆల్బమ్ అందచేసారు. మాకు ఎటువంటి ఇబ్బందులు లేకుండా చక్కని ఏర్పాట్లు చేసి అభినందనలతో సాగనంపారు. ఢిల్లీలో సిఐటియు కేంద్ర నాయకత్వానికి పర్యటన విశేషాలను తెలియచేసి ఎవరి రాష్ట్రాలకు వారు వెళ్ళిపోయాము. తిరిగి వచ్చిన నేను కూడా రాష్ట్ర సిఐటియు నాయకత్వానికి విషయాలు చెప్పి పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ఏలూరు, భీమవరం, మరికొన్ని డివిజను కేంద్రాలలో జరిగిన జనరల్ బాడీ సమావేశాల్లో చైనా పర్యటన విషయాలను తెలిచేశాను.

స్నేహ వేదిక ఏర్పాటు

నేటి పరిస్థితులలో ప్రజలను, యువతీ యువకులను చైతన్యపర్చడానికి ఒక వేదిక నిర్మించడం మంచిదని మా మిత్రులలో ఒక ఆలోచన కలిగింది. 2007 నవంబరు నెలలో మరికొందరు మిత్రులను ఆహ్వానించి చర్చించాము. “స్నేహ వేదిక” పేరుతో మన కృషి సాగించాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాం. అందుకై ఒక తాత్కాలిక కమిటీని ఏర్పరచి కనీసం ఎన్నుకున్నాం.

ఆశయాలు - ధ్యేయాలు

- ❖ స్నేహ వేదిక పరిధిలో గల ప్రాంతంలోని ప్రజాసేకాన్ని కుల, మత, ప్రాంత, లింగ, రంగు, రాజకీయ బేధాలకు అతీతంగా, స్నేహ, సేవా భావాలతో, మానవత్వపు విలువలతో ఐక్య పరచటమే దీని ప్రథమ ధ్యేయం.
- ❖ సమాజంలో గల అన్ని తరగతుల్లో గల ప్రజాసేకానికి సంబంధించిన సమస్యలను శాంతియుత పరిష్కారం కోసం సేవా తత్పరతతో రాజకీయాలకు అతీతంగా కృషి చేస్తుంది.
- ❖ ‘ప్రజాస్వామ్యం’, ‘భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ’ వంటి ప్రాథమిక హక్కులను కాపాడుకుంటూ, స్థానిక సమస్యలపై కాలానుగుణంగా తగిన నిర్ణయాలు తీసుకుంటూ, వాటి పరిష్కారం కోసం కృషి చేస్తుంది.
- ❖ యువతీ యువకులు, విద్యార్థులను సక్రమ మార్గంలో నడిపిస్తూ వారి సాంస్కృతిక క్రీడా రంగాల్లో అభ్యున్నతి కోసం కృషి చేస్తుంది. వారిని పెడదోప పట్టించే ఛాందసవాద, దుష్ట సంస్కృతులకు వ్యతిరేకంగా నిలబడుతూ, ప్రాపంచీకరణ విష ప్రభావాల నుంచి బయటపడటం కోసం కృషి చేస్తుంది.

- ❖ వీరికి ప్రత్యామ్నాయ సంస్కృతిని అందించడం కోసం వ్యాయామశాలలు, క్రీడా కార్యక్రమాలు, గ్రంథాలయాలు, అక్షరాస్యత, సాంస్కృతిక సంస్థల ద్వారా వివిధ కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తూ వారిని ఉత్తేజపరుస్తుంది.
- ❖ ప్రకృతి వైపరీత్యాలు, ప్రమాదాలు, హింసాత్మక ఘటనలు, అంటువ్యాధులు తదితర సంఘటనలు సంభవించినప్పుడు ప్రజలకు సహాయ, పునరావాస చర్యలు చేపట్టడంలో ముందు నిలుస్తుంది. అలాంటి కార్యక్రమాలు నిర్వహించే ఇతర సంస్థలతో కలిసి పని చేస్తుంది. ప్రజలకు అవసరమైన సంఘసేవ చేసేందుకు ఎల్లప్పుడూ ప్రోత్సహిస్తుంది.
- ❖ సమాజంలో వెనుకబడిన వర్గాలు, ముసలివారు, స్త్రీలు, పిల్లలు, వికలాంగులు ఎల్లవేళల సహాయ సహకారాలు అందించడానికి కృషి చేస్తుంది.
- ❖ పర్యావరణ పరిరక్షణ కోసం చెట్లు నాటడం, పరిసరాలను పరిశుభ్రంగా ఉంచడం కోసం, మంచినీరు, డ్రైనేజీ వ్యవస్థను సక్రమంగా నిర్వహించడానికి సహాయపడటం వంటి కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటుంది.
- ❖ భావ సారూప్యత గల ఇతర సామాజిక సేవా సంఘాలతో కలసి లౌకికవాదం ప్రజాస్వామ్యం, సామాజిక అభివృద్ధి కోసం కృషి చేస్తుంది.
- ❖ మన ప్రజలలో ముఖ్యంగా యువతీ యువకులు, విద్యార్థుల యందు దేశభక్తి, సామాజిక స్పృహ, మానవత్వం, పెద్దల యెడ గౌరవం, భారతీయ ఉత్తమ సాంప్రదాయాలు, శాస్త్రీయ అవగాహన పెంపొందించుటకు కృషి చేస్తుంది.

“స్నేహ వేదిక”ను 2007 నవంబరులో ఏర్పాటు చేసిన తరువాత వివిధ కార్యక్రమములను నిర్వహించి ప్రజలను చైతన్యపరచుటకు కృషి చేయుచున్నది. వివిధ సందర్భాలలో బాల బాలికలకు, యువతీ యువకుల మధ్య పోటీలు నిర్వహించి బహుమతులు ఇవ్వబడినవి.

అదే విధముగా “స్నేహ వేదిక” ద్వారా తల్లిదండ్రులను చైతన్యపరచుటకు ఐఐటి రామయ్యగారితో తేదీ 8-8-2009న హైదరాబాద్ నందు గల కెపిఎచ్ఐ కాలనీ నందు 6వ ఫేజ్ నందు గల ఆట స్థలములో లైబ్రరీ వద్ద ‘సదస్సు’ ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈ సదస్సులో రామయ్యగారు ‘ఉత్తమ విద్యార్థులుగా తీర్చిదిద్దడానికి తల్లిదండ్రులు తీసుకొనవలసిన చర్యలు’ గురించి ప్రసంగించారు.

ఆ ప్రసంగ పాఠాన్ని పుస్తక రూపంలో కూడా ప్రచురించాము. ఇలాంటివే కొన్ని కార్యక్రమాలను ‘స్నేహ వేదిక’ ఆధ్వర్యంగా చేపట్టాము.

అపూర్వమైన శిల్ప కళా ఖండాలు, చారిత్రాత్మక ప్రాంతాల సందర్శన

హైస్కూలు విద్యార్థిగా ఉన్నప్పటి నుండి నాకు బలమైన అభిలాష ఉండేది. అపూర్వ చరిత్ర, అతి పురాతన నాగరికత, శిల్ప కళా చరిత్ర గలది మన దేశాన్ని సందర్శించాలని, రాజకీయ పార్టీ, ప్రజాసంఘాల బాధ్యుడుగా ఉండటం నా అభిలాష నెరవేరడానికి దోహదపడింది. పార్టీ, రాష్ట్ర, అఖిల భారత మహాసభలకు వెళ్ళినప్పుడు అందుబాటులో గల ప్రాంతాలు వెళ్ళి చూసేవాడిని. అందుచే దేశంలో పలు ప్రాంతాలు చూడగలిగాము. ఆ విధంగా అతి పెద్ద నగరాలు, కేంద్ర, రాష్ట్ర రాజధానులు ఢిల్లీ, కలకత్తా, ముంబాయి, హైదరాబాద్, బెంగుళూరు, మైసూరు, తిరువనంతపురం, కొచ్చిన్, మద్రాసు, మధుర, కోయంబత్తూరు, శ్రీనగర్, చండీఘర్, సిమ్లా, కాన్పూర్, గౌహతి, కటక్, భువనేశ్వర్, భిలాయ్, నాగపూర్, పూనె, ఆగ్రా, విశాఖపట్టణం, విజయవాడ.

విద్యార్థి మహాసభకు వెళ్ళిన సందర్భంలోనే ఢిల్లీ లాల్ బిల్లా (ఎర్రకోట) అత్యంత ఎత్తయిన కుతుబ్ మినార్, ఆగ్రా కోట దయాల్ బాగ్ ని ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన తాజ్ మహల్ సందర్శించాము. ఇటీవల ప్రపంచ ప్రఖ్యాతిగాంచిన అజంతా ఎల్లోరా గుహలు ఒరిస్సాలోని సూర్యదేవాలయం, భువనేశ్వర్, పూర్ దేవాలయాలు, తమిళనాడు మధుర మీనాక్షి దేవాలయం, మద్రాసు సమీపంలోని మహాబలేశ్వరం శిల్పకళా విగ్రహాలు, ఆయా ప్రాంతాలు, మైసూరులోని బృందావనం, నీలగిరి కొండలపై గల వేసవి విశ్రాంతి పట్టణం ఊటీ చూశాను. శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు హంపి రాజధానిగా విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని అభివృద్ధి చేసి, దక్షిణ భారతదేశంలో విస్తరించి దీర్ఘకాలం పాలించారు. అనంతరం పాలకులు చారిత్రక కారణాలతో నిలబెట్టలేకపోయారు. శత్రురాజ్యాల్ న్ని ఏకమై దాడి చేసి హంపి రాజధానగరాన్ని దుర్మార్గంగా నాశనం చేశాయి. ఆ శిథిలాలన్నీ చూసి బాధపడ్డాను. హైదరాబాద్ కు చెందిన గోల్కొండ, చార్ మినార్, సాలార్ జంగ్

మ్యూజియం ఇవి ప్రఖ్యాతి గాంచినవి. కొన్ని పర్యాయాలు చూశాను. మన గోదావరి నది జన్మస్థలం మహారాష్ట్రలోని పశ్చిమ పర్వత శ్రేణులు, నాసిక్ నగరం సమీపంలోని “త్రయంబకం” కొందరం వెళ్ళి పరిశీలించాం. ఒక సెలయేరుగా వున్నది. పర్వతాలు దిగి క్రిందకి వచ్చి చూస్తే నది రూపంలో కనిపించింది.

అమృత్సర్, ఢిల్లీ, సిమ్లా సందర్శించిన సందర్భంలో అమృత్సర్లోని స్వర్ణ దేవాలయం, భాక్రానంగల్ భారీ ప్రాజెక్టు, రిజర్వాయరు, జలియన్వాలాబాగ్ మైదానం సందర్శించాం. జలియన్వాలాబాగ్ లో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం, స్వతంత్రోద్యమానికి సంబంధించిన సభ జరుగుతుండగా బ్రిటిష్ అధికారి డయ్యరు అకారణంగా అక్కడ ఉన్న చిన్న గుమ్మంలో నుండి వెళ్ళిపోవాలని సభలో ఉన్నవారికి హెచ్చరికలు చేసి తుపాకులతో కాల్పులు కాల్చాడు. రక్తపు మడుగులో వందలాదిమంది చనిపోయారు. భాక్రానంగల్ దేశంలోనే అత్యంత ఎత్తయిన ప్రాజెక్టు. హిమాచల్ ప్రదేశ్ హిమాలయ పర్వతాలలోనిది. మరియు పాల్ఘాట్ లో జరిగిన పార్టీ నేషనల్ కాంగ్రెస్ కి వెళ్ళినపుడు, నేను మరికొందరు ప్రతినిధులం కలిసి, కన్యాకుమారి దక్షిణభాగం ఉదయభానుడు (సూర్యుడు) సముద్రంలోంచి పైకి రావటం, అస్తమించే భానుడు సముద్రంలో మునిగిపోవడం చూడాలని వెళ్ళి ఉదయభానుడ్ని చూసి వచ్చాం.

అమృత్సర్ పార్టీ కాంగ్రెస్ కి వెళ్ళిన సందర్భంలో 1958 ఏప్రిల్ లో అమ్మాజీని కూడా (మన్మోహని) తీసుకుని వెళ్ళాను. అమృత్సర్ లో స్వర్ణ దేవాలయం మొదలైనవి చూశాము. పార్టీ కాంగ్రెస్ కి నాతోపాటు వచ్చిన ప్రతినిధులతో కలిసి 3 బస్సులు మాట్లాడుకుని కాశ్మీరు బయలుదేరి వెళ్ళాం. కాశ్మీరు లోయలో ప్రవేశించే ముందు పర్వతాలలోని బన్నీలాల్ అనే సొరంగం దగ్గరకు మా బస్సు వచ్చేసరికి సొరంగం నుండి ఒక పెద్ద ఐస్ గడ్డ దారికి అడ్డంగా పడిందని అక్కడ కాపలావాళ్ళు చెప్పారు. ఆ గడ్డ తొలగించడానికి కొన్ని గంటల సమయం పట్టింది. మాకంటే ముందు వెళ్ళిన రెండు బస్సులు, ముందే వెళ్ళిన మూలంగా ఆ ప్రమాదం నుండి తప్పకున్నాయి. బస్సులు దాటిన కొద్ది గజాల వెనుకనే ఆ ఐస్ గడ్డ పడింది. పెద్ద ప్రమాదం తప్పినందుకు అందరం సంతోషపడ్డాం. అందరం కాశ్మీర్ ముఖ్య పట్టణం శ్రీనగర్ చేరాం. అక్కడ 3 రోజులు జీలం నదిలోని బోట్ హౌస్ లో (బోట్ హౌట్ లో) మకాం ఉండి శ్రీనగర్ లోని ముఖ్యమైనవి చూశాము. మన పార్టీ కేంద్ర నాయకత్వం ఢిల్లీలో మహా ప్రదర్శన జరపాలని దేశ వ్యాపితంగా తరలి రావాలని పిలుపు యిచ్చింది. స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు జి.వెంకాయమ్మ, జి.సూర్యనారాయణ గార్ల రైల్వే పాసులతో నేను, మైలవరం రామారావు, అస్సాం, మేఘాలయ నుండి ఢిల్లీ వెళ్ళి ప్రదర్శనలో పాల్గొన్నాము. అస్సాం - మేఘాలయ రాష్ట్రాలను స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల రైల్వే పాసుల ద్వారా సందర్శించాను. (మేఘాలయ బస్ పై వెళ్ళి వచ్చాము. దేశంలో అత్యధిక వర్షపాతం గల చిర్రాపుంజి మీదుగా తిరిగి వచ్చాము.

మరికొన్ని ముఖ్య విషయాలు

ఇంతవరకు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో నా అనుభవాలు తెలియచేసాను. నా మనోభావాలు కొన్ని ఇప్పుడు తెలియచేస్తున్నాను. నేను రాజకీయాలు సంబంధం లేని కుటుంబంలో నుంచి వచ్చాను, యాధ్యచ్ఛికంగానే ఎర్రజెండా పట్టాను. 'క్విట్ ఇండియా' గాంధీగారి పిలుపుపై స్పందించి మిత్రులతో కలిసి గోడలపై పట్టణంలో రాసామని, (పోలీసుల కంటపడకుండా) ఈ ఒరవడిలోనే విప్లవవీరుల చరిత్ర చదవాలని కోర్కె గల్గి ఆ పుస్తకం కోసం ప్రయత్నంలో కమ్యూనిస్టులతో పరిచయం ఏర్పడి కమ్యూనిస్టునయ్యానని తెలిపాను. ఆ విధంగా కమ్యూనిస్టుగా వివిధ బాధ్యతలు నాశక్తికొలది నిర్వహించానని, ఎన్ని క్లిష్ట పరిస్థితులు ఎదురైనా పట్టుదలతో నిర్వహించానని చాలా సంతృప్తిగానున్నాను. అయితే అప్పుడప్పుడు నా బాధ్యతలు ఇంకా బాగా నిర్వహించడానికి మరికొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకొని వుండవల్సిందని అదే విధంగా డిగ్రీ చదువుతూ కూడా బాధ్యతలు సమన్వయపరచుకొని నిర్వహించి యుండవల్సిందని అనిపిస్తుంది. సమస్యలపై మన పత్రికలలో వ్యాసాలు రాయకపోవడం ఒక లోటుగా ఉండేది. నా ఉపన్యాసం మరింత ప్రభావశీలంగా ఉండేటట్లుగా కృషి చేసి ఉండవల్సిందని భావిస్తూ వచ్చాను. నా రిపోర్టులు మహాసభకు వ్రాసే నివేదికలు చదివి సరైన అవగాహనతో ఉన్నాయని ఒక సందర్భంలో కా॥పి.సుందరయ్యగారు చెప్పినట్లుగా ఉద్ధరాజు రామంగారు అన్నారు. రామంగారు నిరంతరం నన్ను ప్రోత్సహిస్తూ వచ్చారు.

ఉత్సాహపూరితమైన ఈ వాతావరణాన్ని వినియోగించుకుని క్రొత్త ప్రాంతాలకు విస్తరించాలన్న నా సూచనలు, జిల్లా, తాలూకా పార్టీ నాయకులకు దఫదఫాలుగా తెలియపరిచాను. కామ్రేడ్ భూపతిరాజు లక్ష్మీనర్సింహారాజుగారు విస్తృత పలుకుబడి కలిగిన స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు. జైళ్లు, నిర్బంధాలు అనుభవించిన ప్రముఖులు. అలాంటి వారి సంస్కరణ సభలు, సంతాపసభలు రెగ్యులర్ గా జరపటమేకాక, భూపతిరాజు లక్ష్మీనరసారాజుగారు జిన్నారు గ్రామ పంచాయితీ (వారి గ్రామం) సర్పంచ్ గా దీర్ఘకాలం పనిచేసి ఆ గ్రామాన్ని అన్ని విధాలుగా అభివృద్ధి చేసారు. తమ గ్రామమే కాకుండా, పాలకొల్లు నియోజకవర్గం ఎమ్.ఎల్.ఎ.గా (కమ్యూనిస్టు పార్టీ) పని చేసారు. ఆ నియోజకవర్గంలోని గ్రామాలను కూడా అభివృద్ధి చేయటకు ఎంతగానో కృషి చేసారు. ఎన్నికలలో కాంగ్రెసును ఓడించి అత్యధిక మెజారిటీతో గెలుపొందారు. ఆయన జ్ఞాపకాలు ప్రజలను చైతన్యపూరితం చేస్తాయి.

ఏడు దశాబ్దాల సింహావలోకనం

ఇంతటితో నా రాజకీయ జీవిత జ్ఞాపకాలు ముగిస్తున్నాను. నా అనుభవాలు, అభిప్రాయాలు అనేకం వున్నా కావాలనే పరిమితం చేసుకున్నాను. స్వభావ సిద్ధంగానే నేను కొన్ని పద్ధతులు పరిమితులు ఖచ్చితంగా పాటిస్తుంటాను. ఈ ఆత్మకథలోనూ అది ప్రతిబింబించడం సహజమే. ఇందులో స్థూలమైన ప్రస్తావనలు తప్ప సమగ్రమైన చిత్రణలు ఇచ్చే అవకాశం ఎలానూ వుండదు. తేదీలు, వ్యక్తుల వివరాలు, రాజకీయ తీర్మానాలు అంచనాలు వంటివి ఏకరువు పెట్టేందుకు కూడా వీలు పడదు. ఒక వ్యక్తిగా రాస్తున్నప్పుడు అంత అవసరమూ లేదు. కాకపోతే నా రాజకీయ జీవిత గమనాన్ని ప్రధానంగా ప్రభావితం చేసిన అంశాలనూ పరిణామాలనూ పరిసరాలను గురించి చెప్పేందుకు ఒక ప్రయత్నం చేశాను.

నేను 1942లో కమ్యూనిస్టు పార్టీలో చేరాను. అంటే ఏకంగా ఏడు దశాబ్దాలు గడిచిపోయాయన్నమాట. ఈ కాలమంతటా పార్టీతో పెనవేసుకుని ఆ క్రమశిక్షణలో బతికానే తప్ప వ్యక్తిగతంగా ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు. ఆచరణ ఆ పరిధిలోనే సాగింది. కుటుంబ పరమైన సమస్యలు వగైరాలు కూడా మా ఉద్యమయానాన్ని కదిలించలేకపోయాయి. ఇందుకు మా గొప్పతనం కంటే ఆ ఆశయాల విశిష్టతే కారణమని చెప్పాలి. మా వివాహం జరిగి ఆరు దశాబ్దాలు పూర్తయినా ఏ నాడూ మా ఇద్దరిలో ఎవరం పార్టీ నుంచి విడిగా ఆలోచించిన జ్ఞాపకం లేదు. సుందరయ్య ఉద్దరాజు రామం వంటి వారితో మొదలు పెట్టి ఎందరెందరో ఉత్తమ నాయకులు ఇచ్చిన ఉత్తేజం , వారి జీవన విధానంలో క్రమ శిక్షణ ఇందుకు దోహదం చూపించాయి. నాతో పాటు ఉద్యమ నిర్మాణంలో దీర్ఘకాలం పాటు పనిచేసిన తర్వాత కార్యదర్శి బాధ్యతలు నిర్వహించిన ఆర్.ఎస్. మా నాయకత్వంలో ఉద్యమం వైపు ఆకర్షితులై ఇప్పుడు కార్యదర్శిగా పనిచేస్తున్న మంతెన సీతారాం వంటి వారిని గురించి కూడా పెద్దగా లేదంటే కారణం అవన్నీ బాగా తెలిసిన విషయాలు కావడమే. చెప్పాలంటే ఆ విధంగా ఎందరో వ్యక్తుల పేర్లు వివరాలు ఇందులో కనిపించకపోవచ్చు. దాని అర్థం వారి సేవను స్నేహాన్ని విస్మరించినట్లు

కాదు. డెబ్బాయి ఏళ్లకు పైబడిన నా రాజకీయ జీవితంలో ప్రతి అంశాన్నీ ఏకరువు పెట్టేట్టుయితే అది చాల పెద్దదపడమే కాదు. అంత ఓపిక జ్ఞాపకం కూడా నాకు లేవు.

48-50 దమనకాండ ఒకటైతే తర్వాత కాలంలోనూ అనేక నిర్బంధాలు చూశాను. తొంభైలలో ఏజన్సీ ప్రాంత గిరిజనోద్యమం కొత్త పుంతలు తొక్కి సరికొత్త విజయాలు సాధించడమే గాక విలువైన పాఠాలూ నేర్పించింది. అలాగే చిరకాలంగా ఎర్రజండా నీడలో పోరాడుతున్న హమాలీ కార్మికులకు రాష్ట్ర వ్యాపిత సంఘం ఏర్పాటు చేసేందుకు జరిపిన కృషి కూడా నాకు చాలా సంతృప్తి కలిగించింది. అందుకే ఆ పరిణామాలు వివరంగా పేర్కొన్నాను. ఈ సందర్భంలో అనేక మంది గిరిజన యువకులు నిర్బంధానికి గురయ్యారు. గిరిజన భూముల అన్యాయాంతం సమస్యలను రాష్ట్రమంతటా చర్చకు తెచ్చిన ఈ పోరాటం తర్వాత కాలంలో ఇక్కడ పార్లమెంటు సభ్యుడుగా డా.మిడియం బాబూరావు విజయం సాధించేందుకు దోహదపడటం కూడా మాకెంతో సంతోష కారణమైంది. ఉత్తరోత్తరా యుపిఎ ప్రభుత్వాన్ని వామపక్షాలు బలపర్చిన కాలంలోనే అటవీ హక్కుల చట్టం వంటివి వెలుగు చూడటం కూడా ఈ పోరాటాల కొనసాగింపు వంటిదే అని చెప్పాలి. ఈ విధంగా చించినాడలో వ్యవసాయ కార్మికుల పోరాటమైనా హమాలీల రేట్ల పెంపు వంటివైనా ఏజన్సీ గిరిజనుల సమరాలైనా అన్నీ చైతన్యానికి ప్రతిరూపాలుగా నిలిచి వయస్సును మరిపించి పనిచేయించాయి. ఆ ఉద్యమాల క్రమంలోనే బాధ్యతలూ పెరుగుతూ వచ్చాయి. ఎప్పటికప్పుడు నా శక్తి మేరకు ఇచ్చిన బాధ్యతకు న్యాయం చేయడానికే కృషి చేశానన్న తృప్తి నాకుంది. అనుకున్నవన్నీ చేయలేకపోవడం సహజంగానే కొంత అసంతృప్తికీ కారణమవుతుంటుంది. ఇది ఉద్యమక్రమంలో నా అనుభవాల చిత్రణే తప్ప వ్యక్తిగత భావాల ఉల్లేఖనం కాదు గనక ఆ వివరాలన్నిటితో విసుగెత్తించే పని పెట్టుకోలేదు.

ఉన్నంతలో నా తొలి రాజకీయాలు, ప్రభావితం చేసిన వ్యక్తులు, ప్రభుత్వ నిర్బంధం, జైలు జీవితం, ఉద్యమ నిర్మాణంలో ఆటుపోట్లు, సైద్ధాంతిక విభేదాలు, పునర్నిర్మాణ ప్రస్థానం, ఈ క్రమంలో తారసపడిన కొందరు వ్యక్తులు, కుటుంబ జీవితం వగైరా అంశాలను క్లుప్తంగా సంక్షిప్తంగా ప్రస్తావించాను. ఇది ఈ రూపంలో రావడానికి సహకరించిన వారెందరో వున్నారు. వేగిశ సుబ్బరాజు చాలా రోజులు దగ్గరుండి చెప్పినదాన్ని రాసి చూపిస్తూ వచ్చారు. ఆ పిమ్మట ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ విజయరావు అచ్చు ప్రతి సిద్ధం చేశారు. ఆర్.ఎస్.సీతారాం వంటి వారు చదివి కొన్ని సూచనలు చేయగా శక్తి మేరకు సవరించాను. సిపిఎం కేంద్ర కార్యదర్శి వర్గ సభ్యుడు వి.శ్రీనివాసరావు శ్రద్ధగా చదివి అభినందనపూర్వకమైన ముందుమాట రాసినందుకు కృతజ్ఞతలు. నా రచనలోకి అంతస్సూత్రాన్ని ఆయన సరిగ్గానే పట్టుకోగలగడం ఆనందం అనిపించింది. మహాసభలకు ఆతిథ్యం ఇవ్వడంలో అనుభవాలు నేను రాస్తే అందులోని ఆత్మీయత

గురించి ఆయన చక్కగా అభివర్ణించారు. నాటి నేతల నుంచి ఇప్పటి తరం నాయకుల వరకూ ఇంతగా అభిమానం పొందడం గోదావరి జిల్లా ఉద్యమ ప్రత్యేకతగా భావిస్తున్నాను.

నేను ఈ రచనలో అనుసరించిన కొలబద్దలు అందరికీ నచ్చకపోవచ్చు. మరింత వివరంగా విశదంగా రాయలేదన్న అసంతృప్తి చాలామందికే వుంది. నా శ్రీమతి కూడా ఆ మేరకు మార్పులు చేర్పులు చేయవలసిందిగా చాలా సార్లు సూచించింది. అయితే నా ఆలోచనలూ ఆరోగ్యం కూడా అందుకు అనుకూలించలేదు. మొదట చదివిన సన్నిహిత మిత్రుల సూచనల మేరకు కొన్ని ముఖ్యమైన అంశాలు జోడించడం మాత్రం చేయగలిగాను.

గోదావరి జిల్లాల ఉద్యమం సంఘ సంస్కరణ, స్వాతంత్ర్యపోరాటం, సామ్యవాద చైతన్యం అన్ని దశల్లోనూ అగ్రభాగాన నిలిచింది. కాటన్ మహాశయుడు కట్టించిన ఆనకట్ట పుణ్యాన పంటలు పండటం ఇక్కడ పరిస్థితిని బాగా మార్చేసింది. కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం తొలి దశలోనే సుందరయ్య గారు ఏలూరు వంటి కేంద్రాలతో సంబంధం పెట్టుకుని పనిచేశారు. అనేక ఆటపోట్లు అవకాశవాదాలు ఎదురైనా మొత్తంపైన ఈ చైతన్య స్ఫూర్తి ఇప్పటికీ కొనసాగుతున్నదంటే అందుకు పీడిత ప్రజల సమరశీలతే కారణం. దానికి సంఘటిత రూపమిచ్చి నడిపించడంలో కమ్యూనిస్టుపార్టీ పాత్ర కీలకమైంది. ఆ క్రమంలో నేను కూడా ఒక భాగస్వామిని నా శక్తివున్నంత వరకూ కొనసాగడం ఎంతో గర్వంగా వుంది. ఇలా నిలబడటంలో సగం పాత్ర నా జీవిత భాగస్వామి అమ్మాజీది కాగా కుటుంబ సభ్యులందరూ అభ్యుదయ భావాలను ఆదరించడం మరింత నైతిక బలమిచ్చింది.

ఈ రాజకీయ జీవన ప్రస్థానంలో నాతో నడిచిన సహచరులందరికీ ఈ సందర్భంగా విప్లవాభినందనలు అందజేస్తున్నాను. కన్నుమూసిన కామ్రేడ్లకు అరుణాంజలి. నాతో కలసి పనిచేసిన బాధ్యతలు పంచుకున్న సహాయ సహకారాలందించిన వారందరికీ కృతజ్ఞతలు. మొదట చెప్పినట్లు ఈ పుస్తక రూపకల్పనలో తోడ్పాటుపంచుకున్న వారికి ధన్యవాదాలు. గోదావరి జిల్లాల శ్రమజీవుల పోరాటాలను ఉద్యమాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ రచన ఏ మాత్రం దోహదపడిన సంతోషమే. దీనిపై ప్రతివారి సూచనలు సలహాలు పంపించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో భాగస్వాములైన తొలితరం నాయకుల్లో అల్లూరు సత్యనారాయణగారు ఒకరు. ఆ తరం కార్యకర్తల్లో వుండే నిరాడంబరత, నమ్రత, అంకితభావం, నిబద్ధత అల్లూరు గారిలో మనకు నిండుగా కనిపిస్తాయి. ఈ అనుభవాలను ప్రత్యక్షంగా చవిచూడని నేటి యువతరం తప్పకుండా తెలుసుకోవాల్సిన అంశాలనేకం ఈ చిరుపొత్తంలో నిక్షిప్తం చేశారాయన.

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్